

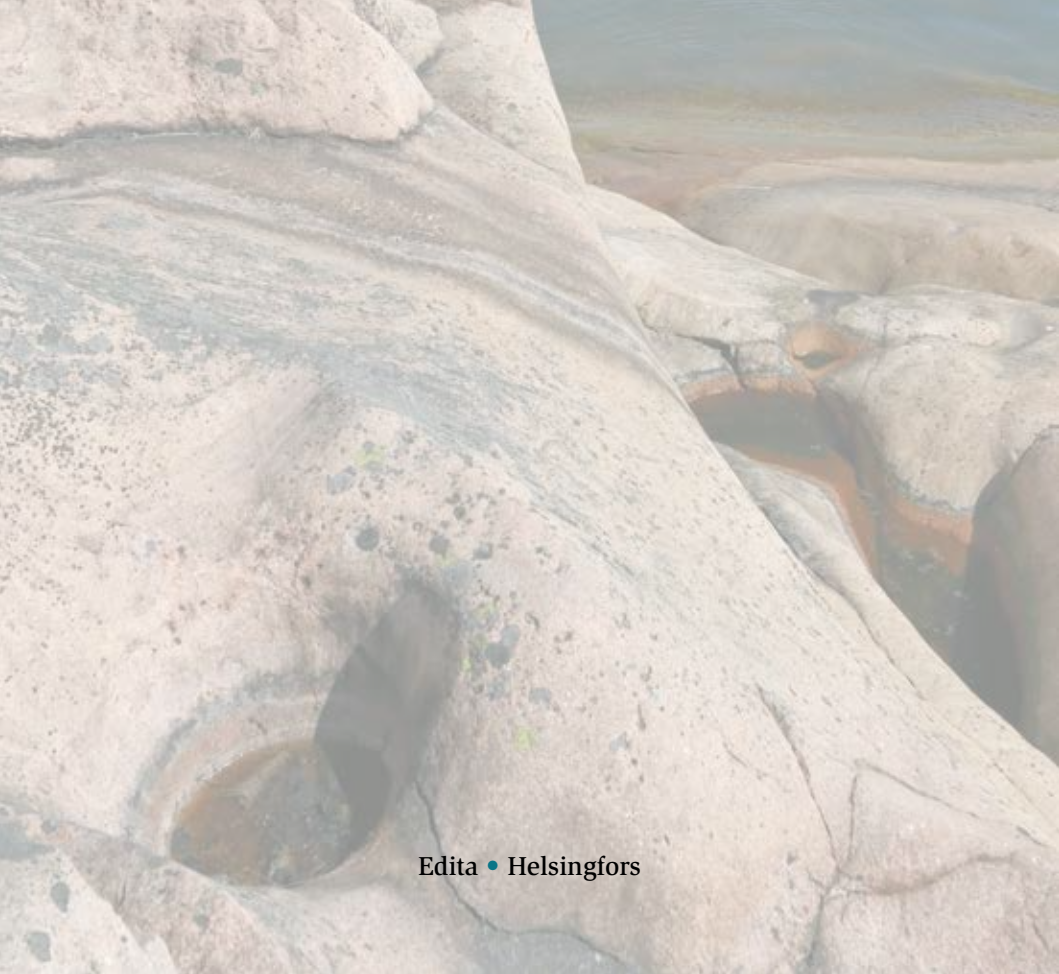
Helsingfors gröna skatter
200 naturupplevelser

Jussi Helimäki (red.)

Helsingfors gröna skatter

200 naturupplevelser

Edita • Helsingfors

Första upplagan

Originalalets titel:	Lumoava Helsinki 200 luontoelämystä
Översättning:	Pimma Knight
Utgivare:	Helsingfors stad, stadsmiljösektorn
Förlag:	Edita Publishing Ab
Redaktör:	Jussi Helimäki
Redaktionskommitté:	Päivi Kippo-Edlund (ordf.), Antti Salla (sekr.), Sanna Elijoki, Sinikka Hangasmaa-Puska, Annika Harlio, Johanna Joutsinniemi/Jussi Karmala, Kaisa Pajanen
Fotografier:	Jussi Helimäki
Baskartor:	© Helsingfors stad 2016 och 2017 © Esbo stad, Vanda stad och Sibbo kommun 2015
Kartor över objekten:	Sanna Elijoki och Antti Salla
Grafisk form:	Anu Mikkonen / Edita Publishing Ab
Förlagsredaktör:	Arja Olin / Edita Publishing Ab
Omslagsbild:	Östra Rönnskär, Jussi Helimäki

Utgivningsår: 2020

ISBN 978-951-37-7843-9 (förlag)

ISBN 978-952-331-770-3 (utgivare)

Innehåll

Före utflykten	7	
Förord	9	
Område 1: Södra Helsingfors	12	
1.1	Observatorieberget	14
1.2	Brunnsparken	15
1.3	Stora Räntan	18
1.4	Havtornsträd i Eira	24
1.5	Sveaborg	24
1.6	Skanslandet och Kungsholmen	29
1.7	Rundhäll på Blåbärslandet	32
Område 2: Sydvästra Helsingfors	34	
2.1	Grupp av fem ekar i Mejlans	36
2.2	Tall i Mejlans	37
2.3	Berghällar i Mejlansparken	37
2.4	Hummelviksparken	38
2.5	Fölisön	39
2.6	Jätterösparken	46
2.7	Flyttblock på Björkholmen	47
2.8	Björkholmens havsstrandäng	48
2.9	Kvarnberget	48
2.10	Örnberget	50
2.11	Västerfjärdsnäset	51
2.12	Taxnäs havsstrandäng	53
2.13	Drumsö stränder	53
2.14	Västra och Östra Rönnskär	58
Område 3: Västra Helsingfors	62	
3.1	Hongasmossa	64
3.2	Malmgårdstoppen	65
3.3	Batteribacken	66
3.4	Strömbergsparkens vattenfall	67
3.5	Stora Hoplaxviken och Talitoppen	68
3.6	Tali strandlund och Rutiån	69
3.7	Gammal ek i Tali	70
3.8	Ormgran i Norra Haga	71
3.9	Flyttblock vid Skådespelarvägen	72
3.10	Alprosparken i Haga	73
3.11	Tjärn i Koneparken	74
3.12	Skogen väster om Lilla Hoplaxviken	75

Område 4: Södra Centralparken med omnejd	76
4.1 Hagabäcken	78
4.2 Hassellund i Månsas	79
4.3 Himmelsberget	80
4.4 Jätteaspar i Kottby	81
4.5 Jättegryta i Kottby	82
4.6 Hassellund i Böle	82
4.7 Brunakärr och Dal	83
4.8 Berg vid Alpparken	84
4.9 Tölövikens med omnejd	85
4.10 Kajsaniemi botaniska trädgård	86
4.11 Gammal knäckepil i Kronohagen	87
Område 5: Norra Centralparken med omnejd	88
5.1 Backlundar vid Långforsen	90
5.2 Vanda åbrink	91
5.3 Kungseken	92
5.4 Torräng vid Långforsen	93
5.5 Flyttblock vid Långforsen	94
5.6 Skogsområde i Svedängen-Tomtbacka	94
5.7 Tomtbacka urskog	97
5.8 Nackböle arboretum	99
5.9 Grotens fors	100
5.10 Svedängstoppen	102
5.11 Baggböleskogen	103
5.12 Magnuskärr	104
5.13 Ormgran i Domarby	105
Område 6: Vik med omnejd	106
6.1 Lund med ädla lövträd i Äggelby	108
6.2 Lillforsens klippor	109
6.3 Berg vid Ånäsvägen	110
6.4 Gammelstadsforsen	111
6.5 Byholmsstranden	113
6.6 Borgnäsets klubbalslund	114
6.7 Fårholmen	115
6.8 Granholmen	116
6.9 Vik-Gammelstadsviken	116
6.10 Flyttblock vid Hakalauddsvägen	119
6.11 Åkrarna i främre Vik	120
6.12 Bäckvikens strandäng	121
6.13 Hassellund i Vik	122
6.14 Grävlingsskogen	123
6.15 Backängen vid Bäckers torp	124
6.16 Skogen i Mölylä	125
6.17 Berg i Västra Hertonäs	126
6.18 Fastholmen och skogen på Bastuvikens östra strand	127
6.19 Gammelskog på Stenudden	128
6.20 Stenuddens spets	130
6.21 Tall i Hertonäs	130
6.22 Lund vid Hertonäs gård	131
6.23 Hallonberget	132

6.24	Berg vid Handelskvarnsvägen	135
6.25	Jättegrytor i Kasberget	137
Område 7:	Norra Helsingfors	138
7.1	Kyrkoby fors	140
7.2	Flyttblock vid Åslappsvägen	141
7.3	Stickelbackabäcken	142
7.4	Jättegrytor vid Örnstensvägen	143
7.5	Tjärn i Tjälstensparken	144
7.6	Gammal lönn i Rönninge	145
7.7	Berg vid Rönbackavägen	146
7.8	Malms begravningsplats	147
Område 8:	Degerö med omnejd	148
8.1	Ek på Turholm	150
8.2	Lind med två stammar på Turholm	150
8.3	Lind på Turholm	151
8.4	Knöltall på Turholm	151
8.5	Kronbergsträsket	152
8.6	Linddunge vid Kronberget	153
8.7	Stansviks lund- och gruvområde	154
8.8	Stansviksudden	155
8.9	Gammelfura i Uppby	156
8.10	Tall på Degerö	156
8.11	Degerö sandstrand	157
8.12	Silverpoppel på Degerö	158
8.13	Flyttblock på Vårdö	159
8.14	Förekomst av spjutskråp på Vårdö	160
8.15	Jättegryta på Drakudden	160
8.16	Klibbalslund på Drakudden	160
8.17	Berg på Vårdö	162
8.18	Jollasmyren	164
8.19	Österängsdalen	165
8.20	Jättegrytor på Karolinberget	166
8.21	Tomteberget	167
Område 9:	Henriksdal-Botbyåsen	168
9.1	Roosbacken	170
9.2	Berg i Henriksdal	171
9.3	Hassellund i Jakobacka	172
9.4	Jakobackaberget	173
9.5	Fornstrand i Jakobacka	174
9.6	Slåttmossen	175
9.7	Berg i Stensböle	176
9.8	Jättegrytor i Stensböle	177
9.9	Stensböle skog	178
9.10	Stensböle depå	181
9.11	Flyttblock vid Portgränden	182
9.12	Tall i Ärvings	183
9.13	Spikberget	184
9.14	Torräng i Nybroparken	185
9.15	Borgbergsparkens blomsteräng	186
9.16	Väringsparken	187

Område 10: Södra Nordsjö	188
10.1 Ramsöuddens lund	190
10.2 Havsrastböle skog	191
10.3 Flyttblock i Havsrastböle	192
10.4 Rastbölekärret	193
10.5 Kallviksåsen	194
10.6 Kallviksgrundet	195
10.7 Kallviks strandäng	198
10.8 Rundhällar vid Nybondas kanal	199
10.9 Fattigkärr i Nybondas	200
10.10 Klippor på Notuddens västra strand	201
10.11 Nybondas skog	201
10.12 Havsstrandäng vid Nordsjöviken	204
10.13 Rudträsk	205
10.14 Rataudden i Nybondas	206
10.15 Skataudden	209
Område 11: Svarta backen med omnejd	210
11.1 Vikkulla-Kasaberget	212
11.2 Kasaberget	213
11.3 Fågelvattnen i Östersundom	214
11.4 Svarta backen-Borgarstrandsviken	215
11.5 Borgarstrandsviken	218
11.6 Nordsjötoppen	219
11.7 Kuddlava vid Nordsjötoppen	220
11.8 Tjärnen Kangaslampi	220
Område 12: Nordöstra Helsingfors	222
12.1 Sibbo storskogs nationalpark	224
12.2 Arboretum Saario	226
12.3 Bäckängens myr- och lundområde	227
12.4 Långkärrsberget	228
12.5 Flyttblock i Skinnarskog	230
12.6 Förvittrat flyttblock i Skinnarskog	230
12.7 Hältingträsk	231
12.8 Hältingbergets brant	232
12.9 Grupp av flyttblock i Bäcknäs	233
12.10 Lund utmed bäck i Konungskärr	234
12.11 Dagsverksberget	235
12.12 Flyttblock intill Nya Borgåvägen	236
12.13 Ädellövskog i Korsnäs	237
12.14 Grupp av jättegrytor på Vårdkasberget	238
En titt på berggrunden och jordmånen	239
Berggrunden	239
Jordmånen och spåren efter istiden	240
Berggrundens inverkan på den levande naturen	242
Litteratur	243
Register	245
Grönfingrar och Natura 2000-områden	248

Spångstigen till Fårholmen.

Före utflykten

Idén med den här boken är att ge läsarna en inblick i huvudstadens fina naturområden. Nu kan du för första gången mellan samma pärmar hitta de bästa utflyktmålen i det urbana Helsingfors. Bläddra, njut och få inspiration för utflykter, ensam eller i vänners sällskap. Helsingfors natur lämnar ingen oberörd!

Huvudstadsregionen har nästan 1,2 miljoner invånare, varav över 650 000 bor i Helsingfors. Vi hoppas att både lokalbor och

använder boken flitigt och att det gröna Helsingfors blir en viktig och kär del av allas liv. Undersökningar visar att grönområden och till och med enstaka träd främjar vårt psykiska välbefinnande och minskar stress.

Jag har regelbundet gjort naturutflykter i Helsingfors sedan början av 1980-talet. Ett av mina favoritställen har alltid varit havsstranden i sydspetsen av Drumsö med alla dess fåglar och växter. Jag och min man brukade nästan varje dag efter jobbet ta oss ut i naturen med väggkost och en termos med te bryggt på lokala mjölkörtsblad. Vid Gammelstadsviken såg jag en citronärta och en blåhake för första gången i mitt liv. Genom naturupplevelser får vi ett starkt förhållande till naturen. Det här är ju ett förhållande det lönar sig att satsa på.

Det finns gott om mångsidig, ursprunglig natur och rekreationsområden i Helsingfors i förhållande till invånartalet. Den här boken presenterar 200 naturobjekt i Helsingfors, bland annat de flesta naturskyddsområden, områden som ingår i Helsingfors naturskyddsprogram, skyddade naturtyper, nästan alla naturminnesmärken, värdefulla geologiska objekt och vårdbiotoper samt en hel del parker och andra grönområden som människan skapat. Det goda är att du kan nå de här ställena med allmänna kommunikationsmedel och rentav med cykel. På mindre än en halv timme kan du ta dig till skogarna i Centralparken eller till en havsstrand och andas in den friska havsluften.

Som redaktionskommitténs ordförande vill jag tacka Jussi Helimäki för de fina bilderna och den sakkunniga sammanställningen och bearbetningen av bokens textinnehåll. Ett varmt tack går också till Antti Salla, som styrde vårt projekt i mål och försåg oss med kartor, och till Sanna Elijoki, som sakkunnigt valde ut utflyktsmål och utformade kartor. Redaktionskommitténs medlemmar deltog över lag mycket aktivt i arbetet, och jag vill ännu rikta ett tack till alla de personer som medverkade i det här bokprojektet. Det hör till de mest inspirerande arbetsuppgifter jag någonsin haft.

Päivi Kippo-Edlund

Miljöskyddschef vid Helsingfors stad

Förord

Vår huvudstad Helsingfors har en areal på ca 715 km², varav 215 km² är landområden. Den här boken presenterar 200 naturobjekt i Helsingfors, alltså nästan ett objekt per kvadratkilometer land. De naturobjekt som beskrivs i boken är dock inte jämnt utspridda över Helsingfors. I en del områden finns det flera naturobjekt nära varandra, i andra förekommer det knappast något grönt alls.

Havet, stränderna, öarna, Gammelstadviken och Centralparken är de populäraste ställena i Helsingfors natur, och de behandlas också mer utförligt i boken. De fantastiska stränderna i vår huvudstad är unika rekreationsområden. Många av dem hör till våra bäst kända sevärdheter, såsom Sveaborg, Brunnsparken och nykomlingen Skanslandet. Det finns många välkända och omtyckta havsnära naturområden också i Drumsö, Kallvik och Nybondas. Gammelstadviken och Vik har ett rikt fågelliv och bildar en även internationellt känd grön oasis i staden. Inåt land har vi Centralparken – också den en pärla i Helsingfors. Få huvudstäder har ett lika stort grönområde intill stadskärnan som Helsingfors. Centralparken är det viktigaste skogbevuxna ”grönfingret” i Helsingfors. Under en promenad i Tomtbacka urskog kan man nästan glömma att man är i Helsingfors. Det hörs kanske trafikbuller på avstånd, men snart påminner flygbullret en om var man egentligen är.

Syftet med den här boken är att ge läsarna en inblick i allt det värdefulla och intressanta naturen har att bjuda inom hela Helsingfors kommun. I boken presenteras därför inte bara naturområden utan också bergskullar, enastående träd, torrängar, värdefulla flyttblock och jättegrytor i tätbebyggda områden. Dessutom beskrivs olika naturskyddsområden och andra värdefulla områden i huvudstaden. När vi lär känna närnaturen och grönområdena, börjar vi också värdesätta dem på ett nytt sätt.

Kriterierna vid valet av naturobjekt för boken var representativitet, skyddsvärden, rätt god nåbarhet och ett läge inte är för nära privata gårdsplaner. En del objekt plockades med på grund av deras landskapsvärden. Fågelskär och andra objekt som är känsliga för störning utelämnades med avsikt. Inte heller försvarsmaktens öar eller naturobjekt på de här öarna ingår i boken. Vid valet av objekt användes huvudsakligen Helsingfors stads utmärkta Naturdatasystem.

Drumsö strand

Merparten av objekten ligger i närheten av vägar med kollektivtrafik. I östra Helsingfors finns det emellertid några områden som man når bara genom att göra en liten promenad i terrängen. Vi har således både mycket urbana naturobjekt och förvånansvärt ödemarksartade områden i Helsingfors.

Allemansrätten i Finland är nyttig för folk som rör sig i skog och mark. Den ger alla rätten att röra sig fritt på andra ställen än privata gårdar, naturskyddsområden och åkrar under den snöfria tiden av året. Man bör dock undvika ställen med känslig växtlighet, exempelvis lavmattor och sumpiga stränder. Om det finns lämpliga stigar nära de ömtåliga objekten, bör man hålla sig till dem.

Helsingfors är indelat i 12 områden i den här boken. I början av varje kapitel finns en karta över området i fråga och en lista över naturobjekten i det. På somliga ställen går gränserna för olika typer av områden mycket nära varandra och då är dessa inte helt entydiga på kartan. De exakta gränserna för naturobjekten och Natura 2000-områdena finns i Naturdatasystemet, dvs. bakom fliken Naturdata i Helsingfors karttjänst *kartta.hel.fi*.

Fotografierna i boken är allmänna vyer från naturområdena och mer detaljerade bilder av växter, djur och svampar i dem. Bilderna är tagna olika tider av året, för folk rör sig i naturen under alla årtstider fastän perioden från våren till hösten är den populäraste tiden för utflykter. Till de finaste stunderna jag upplevt i Helsingfors hör en kall vinterdag vid ett ännu isfritt hav. Sjöroken över havet är en förtrollande syn.

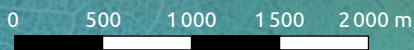
Jag vill rikta ett stort tack till alla redaktionskommittéens medlemmar: dess ordförande Päivi Kippo-Edlund, som möjliggjorde förverkligandet av bokidén; Antti Salla, för hans arbete med kartorna och sakkunnighjälp i geologiska frågor; Sinikka Hangasmaa-Puska och Annikka Harlio för kommentarer; Sanna Elijoki för hjälpen med kartorna; Kaisa Pajanen för goda idéer; Johanna Joutsiniemi, Marjo Kosonen och Jussi Karmala för deras insatser. Raimo Pakarinen, Hanna Seitapuro, Kauko Kyöstiö och Katja Pellikka var också till stor hjälp i projektet. Jag vill också tacka Raimo Savolainen, Arja Olin och Anu Mikkonen vid Edita Publishing Ab för deras värdefulla tips.

Jussi Helimäki

Södra Helsingfors

-
- 1.1 Observatorieberget**
  - 1.2 Brunnsparken**
    - 1.2.1 Rundhäll
    - 1.2.2 Ravin
    - 1.2.3 Flyttblock och blottad migmatit
  - 1.3 Stora Räntan**
    - 1.3.1 Ängar och torrängar
    - 1.3.2 Vall söder om Konsthuset
    - 1.3.3 Havsstrandäng
    - 1.3.4 Stora Räntans sydspets och Gamla Räntan
    - 1.3.5 Kuddlava
    - 1.3.6 Jättegryta
  - 1.4 Havtornsträd i Eira**
  - 1.5 Sveaborg**
    - 1.5.1 Jättegryta
  - 1.6 Skanslandet och Kungsholmen**
    - 1.6.1 Träsket på Skanslandet
    - 1.6.2 Lindallé på Skanslandet
  - 1.7 Rundhäll på Blåbärslandet**

1.1 Observatorieberget

Observatorieberget i Ulrikasborg hör till de viktigaste rastplatserna för in-sektätande fåglar under deras flyttfärd. Exempelvis mindre flugsnappare påträffas ofta där på hösten. I parken häckar törnsångare och svarthätta. Från västslutningen har man en fin utsikt över Södra hamnen, och på avstånd kan man se också Degerö. Det finns många promenadvägar och rastplatser i området.

1.2 Brunnsparken

Brunnsparken är ett känt landmärke i Helsingfors och en mångsidig park med vacker natur. Från berget har man en fantastisk utsikt över parkträden och stranden.

I parken häckar bland annat starar, och området är en viktig rastplats för speciellt olika insektätande fåglar och trastar under deras flyttfärd. På Brunnsparkens högsta punkt står Astronomiska föreningen Ursas observatorium, där det tidvis ordnas stjärnskådning för allmänheten.

1.2.1 Rundhäll

På en fin rundhäll i norra delen av Brunns-parken syns urgamla spår efter inlands-isen: isräfflor och skärbrott. Ganska nära rundhällen går en promenadväg.

1.2.2 Ravin

I nordvästra delen av Brunnsparkens bran-ta sluttning finns en ravin, som är över en halv meter bred. Det går en stentrap-pa genom ravinen. Den sällsynta ravinen fridlystes år 1922, och den är Helsingfors äldsta naturminnesmärke.

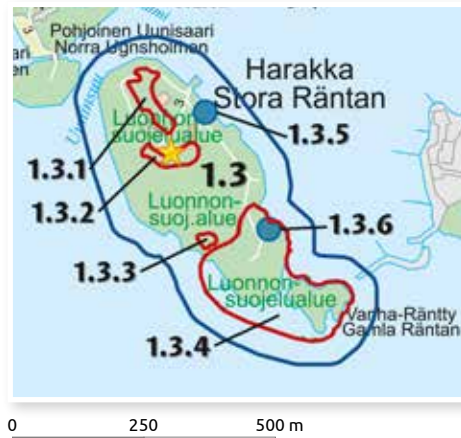
1.2.3 Flyttblock och blottad migmatit

Flyttblocket av rapakivi är rätt litet och ligger på ett vackert ställe bredvid hällen med blottad migmatit. De här geologiska objekten är bägge försedda med en metallplatta. De fredades som naturminnesmärken år 1964.

1.3 Stora Räntan

Utanför Brunnsparken ligger Stora Räntan, en ca 0,5 kilometer lång holme och ett populärt naturobjekt. På ön finns bland annat Stora Räntans naturcentrum, som drivs av Helsingfors stad. Här ordnas guidade naturutflykter från våren till hösten. På ön finns också en naturstig med infotavlor och vägs skyltar. Besökarna får röra sig endast längs stigarna på ön – det här gäller också utanför fåglarnas häckningstid. Man får inte heller ta med hundar till ön. Nära skyddsområdet i öns sydspets finns ett gömsle och ett fågeltorn där man kan skåda fåglar. På Stora Räntan är man verkligen mitt i naturen. Här kan man se rikligt med fåglar, t.ex. en

Vitkindade gäss

Klippglim

Gräslök

hel koloni på hundratals skrattmåspar. Växtligheten är exceptionellt mångsidig och våtmarkerna är viktiga för olika groddjur. Den här kulturhistoriskt värdefulla ön var tidigare i försvarsmaktens bruk. Allmänheten har fått njuta av den vackra ön och dess vyer sedan år 1989. Man kommer till ön med en förbindelsebåt från Ulrikasborgs brygga i Brunnsparken.

1.3.1 Ängar och torrängar

På ängarna i det 0,4 hektar stora naturskyddsområdet i öns norra del växer bl.a. låsbräken och vårarv, som numera bägge är sällsynta arter i Helsingfors.

1.3.2 Vall söder om Konsthuset

Vallen byggdes på 1800-talet och består huvudsakligen av sand. Vallen är en torr, lämplig växtplats för många ängsarter. Här har följaktligen bildats fina ängar och torrängar med arter såsom klibbglim och vårfingerört. På ängarna påträffas också vargtörel och sandvita, båda gamla inkomlingar från Ryssland. Hela ängsområdet har en areal på ca 0,3 hektar.

1.3.3 Havsstrandäng

Det här bara sju ar stora naturskyddsområdet består av en havsstrandäng på sandunderlag. På strandängen växer den sällsynta arten busktörne, som klassas som en sårbar art och förekommer troligen på bara nio ställen i Finland.

Citronfjäril på fackelblomster

Fiskmåås

Silltrut

Ejder

1.3.4 Stora Röntans sydspets och Gamla Röntan

Klippön Gamla Röntan har nästan ingen växtlighet men en mycket rik fågelfauna. I naturskyddsområdet på sydspetsen av Stora Röntan förekommer ett ännu större antal fågelarter och häckande par. Där häckar bl.a. fisktärna, silvertärna, ejder och den hotade arten silltrut. Det här skyddsområdet på ca fyra hektar omfattar inte bara landområden utan också ett vattenområde som sträcker sig sju meter ut från stranden i öst och nordost och 25 meter ut från stranden i de övriga väderstrecken. Det är förbjudet att röra sig i skyddsområdet under perioden 1.4–15.8. Fiske är tillåtet i området övriga tider av året.

1.3.5 Kuddlava

Alldeles intill vattenbrynet syns tydlig kuddlavastruktur på några kvadratmeter av strandklippan.

1.3.6 Jättegryta

I naturskyddsområdet på Stora Räntans sydspets finns en jättegryta med en diameter på 0,7 meter, men man får besöka den endast under perioden 16.8–31.3. I dess omgivning finns också flera förstadier till jättegrytor.

1.4 Havtornsträd i Eira

En sällsynt, trädartad havtorn växer mellan havet och promenadvägen i Havshammen. Trädet fridlystes som naturminnesmärke år 1999. Havtornen är i allmänhet en buske och den är känd för sina hälsosamma bär, som är rika på vitamin C.

0 250 500 m

1.5 Sveaborg

Detta UNESCO:s världsarvsområde är ett alltid lika populärt besöksmål bland både turister och helsingforsare. Trots det stora antalet besökare har naturen på denna historiskt värdefulla ögrupp bevarats mångsidig och intressant. Speciellt botanister trivs på Sveaborg, för där förekommer kulturpåverkade arter som inte påträffas någon annanstans i Helsingfors. Blålusernen är ett exempel på en sådan art. Gustavssvärd och Lilla Östersvärtö är speciellt intressanta öar för ivriga botanister. Sveaborg är ett gott fågelställe året om, eftersom en hel del fåglar övervintrar där tillfälligt. Vissa år kan man se ugglor på Sveaborg redan i slutet hösten och på de gräsbevuxna vallarna gråsiskor och berglärkor. Många fåglars flyttsträck går över Sveaborg

Gulsporre

och öarna är följaktligen ett utmärkt utflyktsmål under fåglarnas vår- och höstflytt. På vintern, då de närliggande farlederna hålls öppna av fartyg, kan man se sjöfåglar på de isfria ställena. Jagande fladdermöss håller till vid Artilleriviken, Varvsviken och dammen i

Pipers park. Gustavssvärd och Vargön är viktiga områden för olika groddjur, bl.a. den i Helsingfors rätt sällsynta paddan. På Sveaborg finns fina vandringsleder och väg- och infoskyltar. Man kommer till Sveaborg med färja från Salutorget året runt.

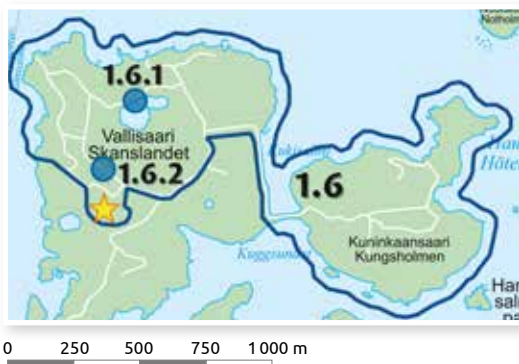
1.5.1 Jättegryta

På Gustavssvärd's östra strand, nära bryggan norr om Kungsporten, finns en jättegryta nästan i vattenbrynet. Den har en diameter på 80 centimeter och är 60 centimeter djup.

1.6 Skanslandet och Kungsholmen

Skanslandet och Kungsholmen övergick från försvarsmakten till Forststyrelsen och öppnades för allmänheten år 2016. Öarna blev genast oerhört populära utflyktsmål. Skanslandets natur är mycket varierande med frodiga lundartade skogar, karga berghällar, kul-

Batteriet på Kungsholmen

Rödklint

turlandskap och små tjärnar. Ön är verkligen värt ett besök, och från Alexandersbatteriet har man en fantastisk utsikt över både Helsingfors och det öppna havet. Växtligheten är mångsidig, och på ön trivs många för torrängar typiska växter och fjärilar. Ön är speciellt viktig för fladdermöss, för där finns rikligt med lämpliga övervintringsställen för dem. På Skanslandet trivs också den granngula sommargyllingen, en fågel som är lättare att höra än att få syn på. På Skanslandet går en tre kilometer lång friluftsled kallad Alexanderrundan. Längs leden finns det infotavlor om områdets natur och historia. Man får röra sig endast längs stigarna och friluftslederna på Skanslandet, för att öns natur inte ska slitas och man själv inte ska råka ut för olyckor. Södra delen av ön är stängd för allmänheten. Man kommer till Skanslandet med vattenbuss från Salutorget och Hagnäs.

Naturen på Kungsholmen är kargare: skogarna domineras av barrträd och ställvis förekommer hällmarker. Ett batteri går nästan tvärs över ön, och på dess vallar finns det värdefull växtlighet med flera torrängsväxter, såsom tvåblad och sammetsdaggkäpa. Kungsholmen är också en mycket viktig hemvist för många fladdermöss. Kungsholmensrundan går delvis på denna holme. På östra stranden finns en badstrand.

Hästs Evans

1.6.1 Träsket på Skanslandet

Träsket på Skanslandet är i naturtillstånd och det får sitt vatten delvis från källor. Det omges av värdefull växtlighet; en del av stranden består av madkärr, en mycket sällsynt naturtyp i Helsingfors. Det är inte tillåtet att simma i träsket.

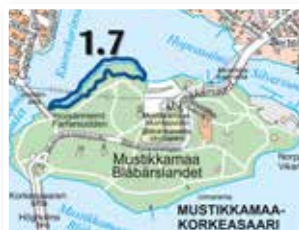

1.6.2 Lindallé på Skanslandet

Nära Alexandersbatteriet går en mycket vacker lindallé, en raritet i vårt land. När man vandrar längs friluftsleden och en mindre skogsstig som avgår från leden kan man förnimma den sällsynta stämning som man bara hittar i en frodig ädellövskog.

1.7 Rundhäll på Blåbärslandet

Från de vackra rundhällarna på Blåbärslandets nordvästra strand kan man se Österleden och Sörnäs. Bergets yta har räfflor, brott, ovanligt släta ställen och små jättegyrter – gamla spår efter inlandsisens rörelser. Väster om de här klipporna går Farfarsbron till Fiskehamnen. Den invigdes år 2016 och är avsedd för cyklister och fotgängare.

0 250 500 750 m

1.7

Sydvästra Helsingfors

- 2.1 Grupp av fem ekar i Mejlans**
- 2.2 Tall i Mejlans**
- 2.3 Berghällar i Mejlansparken**
- 2.4 Hummelviksparken**
- 2.5 Fölisön**
  - 2.5.1 Tall och myrstack
  - 2.5.2 Jättegryta
  - 2.5.3 Tjärnar
  - 2.5.4 Havsstrandäng
  - 2.5.5 Klippskär söder om Fölisön
- 2.6 Jätterösparken**
- 2.7 Flyttblock på Björkholmen**
- 2.8 Björkholmens havsstrandäng**
- 2.9 Kvarnberget**
- 2.10 Örnberget**
- 2.11 Västerfjärdsnäset**
  - 2.11.1 Jättegryta
- 2.12 Taxnäs havsstrandäng**
- 2.13 Drumsö stränder**
  - 2.13.1 Mörtnäs havsstrandäng
  - 2.13.2 Hallonnäs havsstrandäng
- 2.14 Västra och Östra Rönnskär**
  - 2.14.1 Lund på Västra Rönnskär
  - 2.14.2 Havsstrandäng på Västra Rönnskär
  - 2.14.3 Jättegryta på Östra Rönnskär

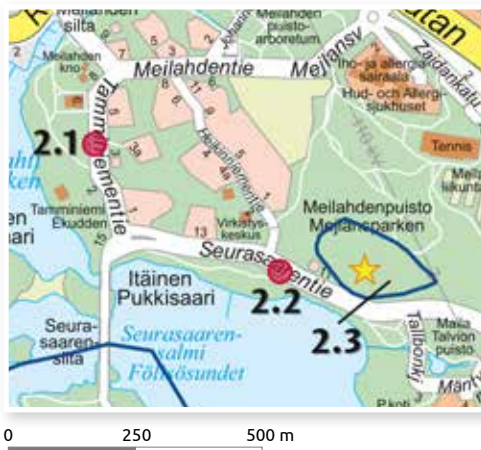
0 500 1000 1500 2000 m

2.1 Grupp av fem ekar i Mejlans

Intill Ekuddsvägen finns det en grupp ekar som fridlystes som naturminnesmärke år 1956. En av ekarna står alldeles intill vägen, en annan lite längre bort i skogen och de tre övriga i rad på andra sidan av vägen. Eken längst bort från vägen är den största av dem. Dess omkrets är över tre meter och höjd ca 30 meter.

2.2 Tall i Mejlans

Den här tallen växer alldeles intill Fölisövägen 11, på strandsidan. Den fridlystes som naturminnesmärke år 1956 och dess omkrets är i dag över 2,5 meter.

2.3 Berghällar i Mejlansparken

Man har en fin utsikt över havet från berghällarna i södra delen av Mejlans populära idrottspark. Nära berghällarna går en friluftsled och i parken finns en frisbeegolfbana. Kraftledningen öster om berget är ett bra landmärke.

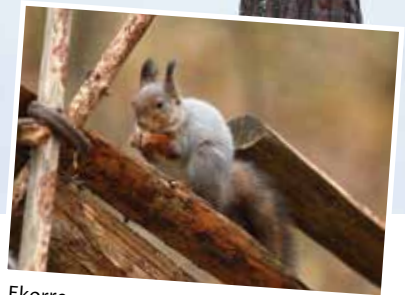

2.4 Hummelviksparken

Denna park med vackra klippor, strandträd och värdefulla växtarter ligger väster om Paciusgatan, alldeles nära Mejlans sjukhus och Barnkliniken. Kulturväxter spred sig hit till Villa Bjälbos omgivning från gården redan innan staten köpte villan för över hundra år sedan. I parken finns den enda kända förekomsten av vitrapunkel i Helsingfors. Vilda växter i Hummelviksparken är bl.a. lundgröe, blåbär och vårfryle. Många vilda växter förekommer inte längre in i innerstaden än det här. I norra delen av parken finns ett gravröse från bronsåldern, och i östra och norra kanten av parken går en promenadväg.

Ekorre

2.5 Fölisön

Fölisön är det populäraste fri-luftsområdet i västra Helsingfors. Många utländska turister känner också till området. Fölisön har en fantastisk natur, och denna ö på 46 hektar utsågs till folkpark redan år 1890. Skogar, klippiga stränder och gamla kulturmiljöer är typiska miljöer på ön, och där trivs också många djur och växter. De modiga ekorrarna är de kanske bäst kända invånarna på ön, men området är viktigt också för en mångfald fåglar. På Fölisön häckar bl.a. strandskata och rödbena. På

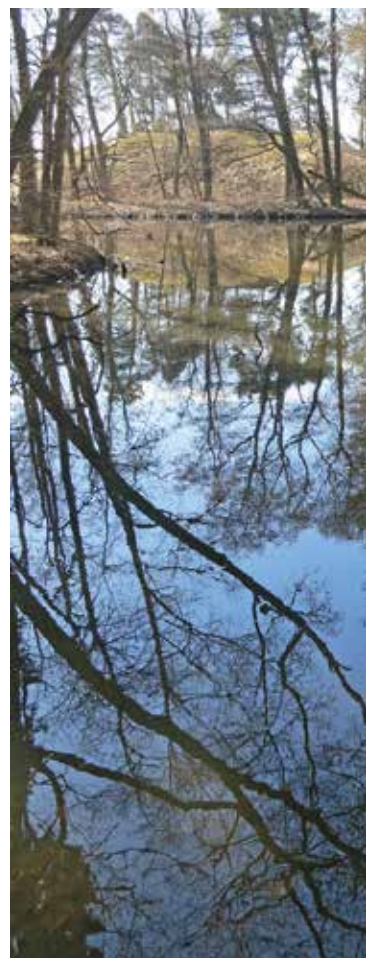

vintrarna har ugglor påträffats på ön, de kan hålla till där länge i jakt på småfåglar och sorkar. Fladdermössen gillar också Fölisön, eftersom där finns fina livsmiljöer och övervintringsställen. Växtvärlden är intressant. Det finns två värdefulla lundar på Fölisön, och floran på stränderna i sydväst är artrik. Det finns utmärkta friluftsleder och stigar på ön.

2.5.1 Tall och myrstack

En av de tjockaste oförgrenade tallarna i Helsingforsregionen växer mitt på Fölisön. Dess omkrets är över tre meter. Trädet utsågs till naturminnesmärke år 1956, och myrstacken vid dess rot bredde småningom ut sig till håligheter och sprickor i trädet. Myrstacken så gott som utplånades för några år sedan till följd av närliggande byggarbeten.

2.5.2 Jättegryta

Jättegrytan har en diameter på 75 centimeter och den fredades som naturminnesmärke år 1960. Jättegrytan ligger på berget söder om festplanen, och man kommer upp till den längs trappor med ett räck. Högre upp på berget kan man hitta förstadiet till jättegrytor.

2.5.3 Tjärnar

På Fölisön finns tre tjärnar. Den största av dem ligger i öns södra del. Under torra perioder delar ett näs tjärnen itu. Vid högvatten står tjärnen i kontakt med havet. De två mindre tjärnarna ligger i

2.5.3

2.5.4

sydöstra delen av ön och de står i kontakt med varandra då vattenståndet är högt. De omges av bl.a. vass och älgört. Tjárnarna är inte endast landskapsmässigt värdefulla utan också en hemvist för fladdermöss, groddjur och fåglar.

2.5.4 Havsstrandäng

Havsstrandängen på Fölisön har en areal på bara åtta ar men den är en skyddad naturtyp. På den lågvuxna ängen växer bl.a. krypven, käringtand och strandlysing.

2.5.5 Klippskär söder om Fölisön

Detta naturskyddsområde på en hektar fredades år 1999 för att trygga sjöfåglarnas och måsarnas häckning på skären. Rovdjur har tyvärr stört fåglarna de senaste åren. Det är förbjudet att ta i land

och röra sig i områden närmare än 25 meter från skären under perioden 1.4–15.8. Från Fölisöns strand ser man bra de här skären och kan följa fåglarnas häckningsbestyr. Nordost om området ligger Fölisöns fina havsstrandäng.

2.6 Jätterösparken

Det grönområde som omfattar strandzonen inklusive skogar och ängsartade stränder på västra Lövä och Kalkstensparken på östra stranden är ca tio hektar stort. I havssträndernas mångsidiga växtlighet ingår bl.a. tagelsäv, hönsbär och ormtunga. Träden i området är mäktiga: grova tallar, stora björkar och vackra klibbalar. Man kan också få se, och framför allt höra, fåglar som mindre hackspett, härmsångare och näktergal i parken. Man har också hittat spår efter flygekorror i området. Nära friluftsleden i Jätterösparkens sydvästra hörn står en mycket stor tall med en omkrets på 330 centimeter. Trots den stora omkretsen är tallen inte mer än högst 200 år gammal. När man står på väststranden av Lövä syns Kägeluddens kontorsbyggnader på den motsatta stranden i Esbo. Det går en friluftsled genom området.

2.7 Flyttblock på Björkholmen

Alldeles nära vattnet i sydvästra delen av Björkholmen hittar man ett av de största flyttblocken i Helsingfors. Den här fem meter höga stenbumlingen är en imponerande syn.

2.8 Björkholmens havsstrandäng

Söder om flyttblocket breder en havsstrandäng ut sig på Björkholmens sydspets. Den här havsstrandängen är en skyddad naturtyp med en areal på tio ar. På den lågvuxna och ställvis steniga ängen växer bl.a. gulkämpar och smällglim.

2.9 Kvarnberget

Från det landskapsmässigt värdefulla Kvarnberget på Drumsö ser man långt ut över havet. Fågelskådare samlas på berget, speciellt under fåglarnas flyttid. Här kan man se flyttande rovfåglar, exempelvis ormvrårar. Från fågeltornet har man en fin utsikt åt alla håll. Hela 230 fågelarter har observerats från

0 250 500 m

Kråka

Fälthare

detta torn. På hällområdet häckar bl.a. stenskvätta. Hackspettar och ugglor ses ofta på hällmarkerna under vintern. På Kvarnberget lever också hardjur, såsom fälthare och vildkaniner. Det finns fina friluftsleder på Kvarnberget.

2.10 Örnberget

Örnberget ligger i nordöstra Drumsö. Det landskapsmässigt värdefulla karga hållmarksområdet på berget är ca en halv hektar stort och gles bevuxet med tallar. Den bästa utsikten har man mot öst och nordost, över Gräsviken och Fölisöfjärden. Väster om berget ligger en värdefull stenig fornstrand från Litorinahavets tid. Stenarna är runda och de flesta har en diameter på mindre än en halv meter. På berget går flera stigar men inga egentliga friluftsleder.

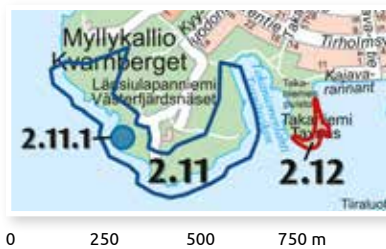

2.11 Västerfjärdsnäset

Västerfjärdsnäset är en vacker och rätt så lugn udde i sydvästra delen av Drumsö. Berguvar och sparvugglor ses ofta i området, och där övervintrar många småfåglar. Det finns flera friluftsleder och några stigar i området.

2.11.1 Jättegryta

Det finns en jättegryta på en klippa nära stranden på Västerfjärdsnäset. Dess diameter är 60 centimeter och djup 80 centimeter.

2.11.1

Havsörn

fågelskådning – där finns såväl Kvarnbergets fågeltorn i väst som Mörtnäs och Hallonnäs i sydspetsen. I öns norra del finns det också många lämpliga miljöer för fåglar. I Nackaparken trivs olika trastar och bl.a. svarthättan. På Drumsö finns det fåglar året om, men de bästa tiderna att skåda fåglar är våren, då de arktiska fåglarna flyttar i maj, samt senhösten och början av vintern. En stor skara fåglar övervintrar eller bara väntar på att starta flyttfärden på ön. Dagrovfåglar, ugglor, sidensvansar och många småfågelflockar håller ofta till i olika delar av ön. Vyerna i de södra delarna av ön hör till de bästa i Helsingfors. De vidsträckta rundhällarna, strandträden, grynnorna och skären är en vacker syn alla tider av året. Floran på stränderna är värdefull och artrik, och här och där på Drumsö finns viktiga miljöer för fladdermöss.

2.13.1 Mörtnäs havsstrandäng

Havsstrandängen i Mörtnäs är en skyddad naturtyp på 12 ar, där det växer bl.a. strandaster, salttåg och fackelblomster.

2.13.2 Hallonnäs havsstrandäng

Havsstrandängen i Hallonnäs är en skyddad naturtyp. Den har en areal på 27 ar, och är alltså mycket större än strandängen i Mörtnäs. På ängen växer bl.a. havssälting, rödtoffa och höskallra. Nordost om strandängen ligger en badstrand. Det finns stugor och stigar i närheten av havsstrandängen.

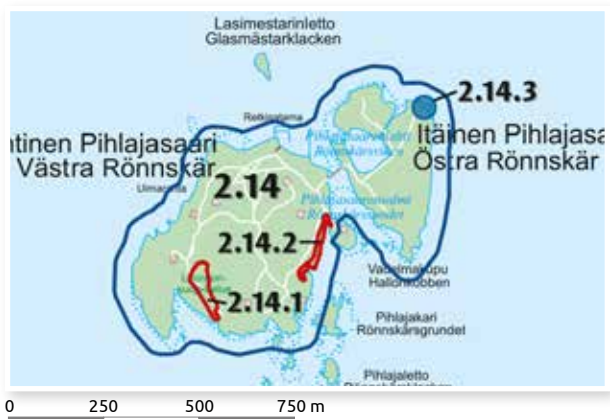
Strandveronika

2.14 Västra och Östra Rönnskär

Det populära friluftsområdet med öarna Västra och Östra Rönnskär ligger mellan Ärtholmen och Melkö. Det går en båt till Rönnskär från Havshammen och Gräsviken. Rönnskär var en gång i tiden ett villaområde. Där finns klipp- och sandstränder men

Käringtand

Rapsfjäril

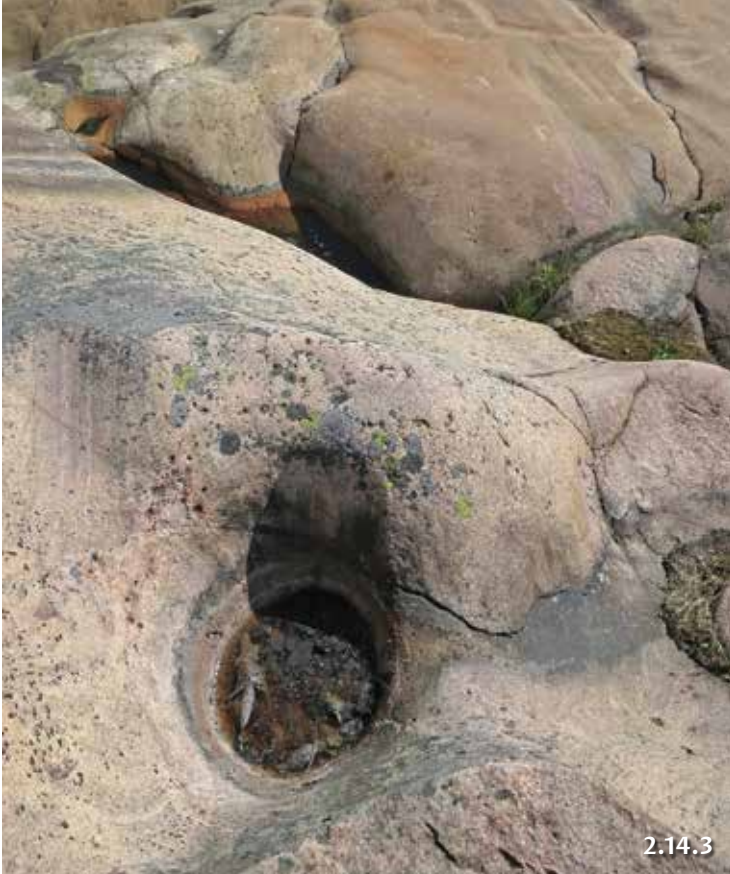

Drillsnäppa

Skräntärna

också frisk moskog. Östra Rönnskär är en viktig häckningsplats för ett flertal fågelarter, bl.a. tärnor och kärrsångare. Fladdermöss trivs framför allt vid Västra Rönnskärs östra strand och Rönnskärssundet. På Rönnskären kan man njuta av den fina utsikten över havet. Väster om öarna finns en livligt trafikerad farled. Det finns fina infotavlor på både Västra och Östra Rönnskär, och det går en gångbro mellan öarna. Utmed naturstigen berättas om Rönnskärs natur och historia. Utbudet av tjänster är gott.

2.14.1 Lund på Västra Rönnskär

Lunden i naturskyddsområdet på en halv hektar ligger sydost om Restaurang Pihlajasaari. I den frodiga lunden växer lövträd men i dess norra del dominerar granen. I undervegetationen hittar man bl.a. stinksyska och midsommarblomster.

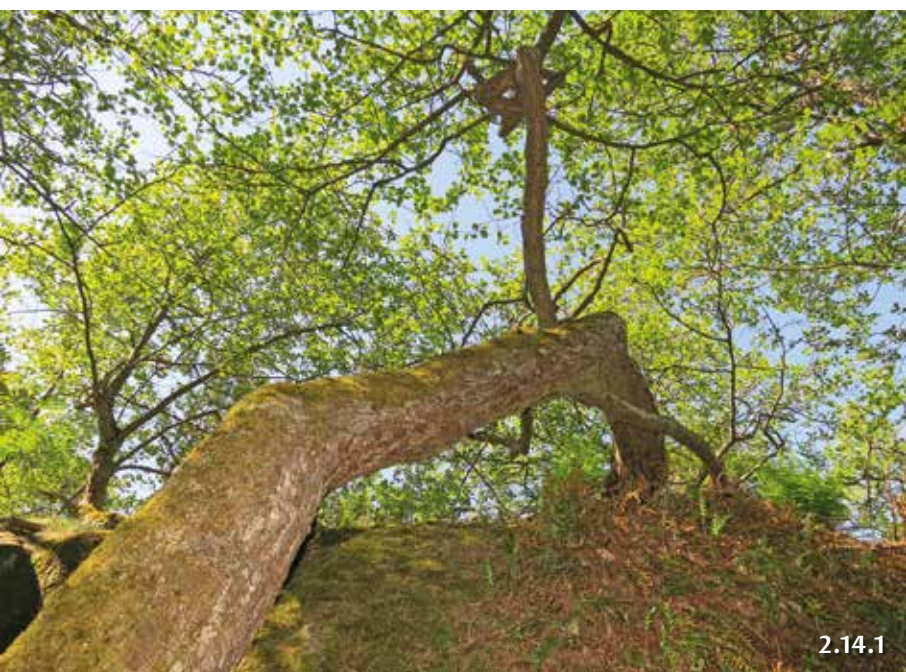
2.14.2 Havsstrandäng på Västra Rönnskär

Denna steniga havsstrandäng är en skyddad naturtyp och har en areal på 25 ar. På den huvudsakligen lågvuxna ängen växer bl.a. salttåg, krypven och agnsäv. Strandlysing och havssäv är exempel på mer högvuxna arter på ängen.

2.14.3 Jättegryta på Östra Rönnskär

Nära stranden i nordöstra delen av Östra Rönnskär finns en liten jättegryta med en diameter på en halv meter. Från samma klippa har man en fin utsikt mot staden.

2.14.1

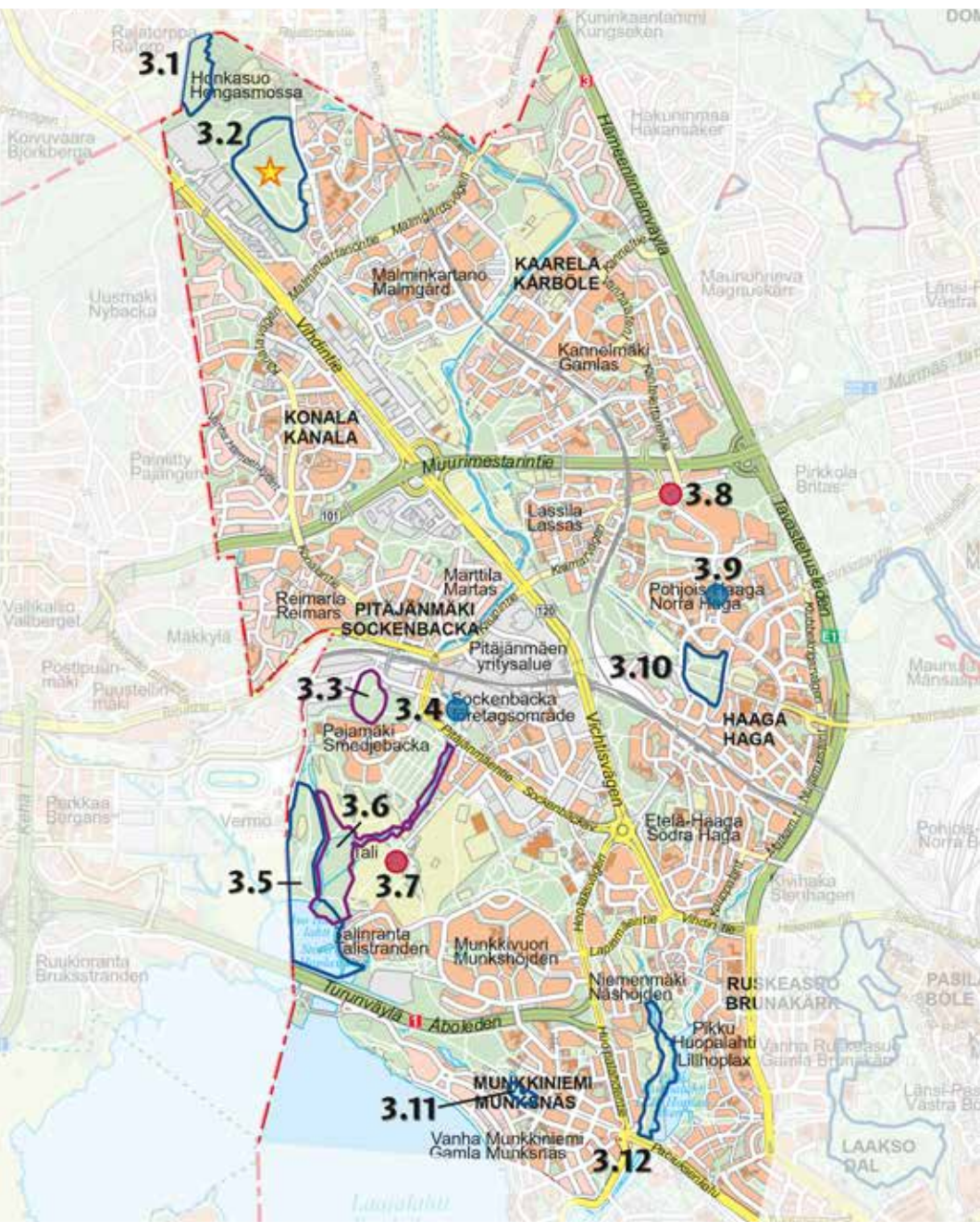
2.14.2

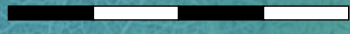
Västra Helsingfors

-
- A photograph of a lush green forest with a body of water in the foreground. The water reflects the surrounding trees and foliage. The scene is peaceful and natural.
- 3.1 Hongasmossa**
  - 3.2 Malmgårdstoppen**
  - 3.3 Batteribacken**
  - 3.4 Strömbergsparkens vattenfall**
  - 3.5 Stora Hoplaxviken och Talitoppen**
  - 3.6 Tali strandlund och Rutiån**
  - 3.7 Gammal ek i Tali**
  - 3.8 Ormgran i Norra Haga**
  - 3.9 Flyttblock vid Skådespelarvägen**
  - 3.10 Alprosparken i Haga**
  - 3.11 Tjärn i Koneparken**
  - 3.12 Skogen väster om Lilla Hoplaxviken**

0 500 1000 1500 2000 m

3.1 Hongasmossa

Myren Hongasmossa ligger på gränsen mellan Helsingfors och Vanda. Den del av området som ligger inom Helsingfors har en areal på ca 16 hektar. På denna tallmosse växer fina, över en meter höga getporsar och bl.a. rosling, odon och hjortron. Grönsångare och svarthättor sjunger i den omgivande skogen i slutet av våren. Det finns diverse stigar på mossen men de är tidvis rätt blöta.

Rosling

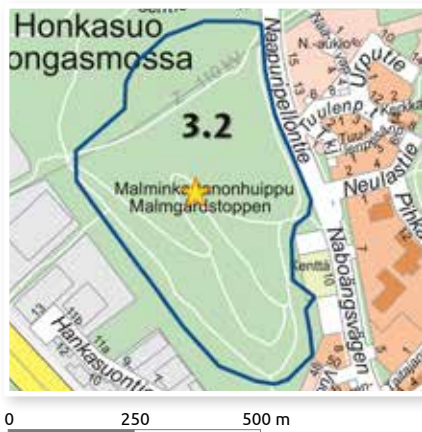

Från krönet kan man klart se en mångfald av fenomen på himlen.

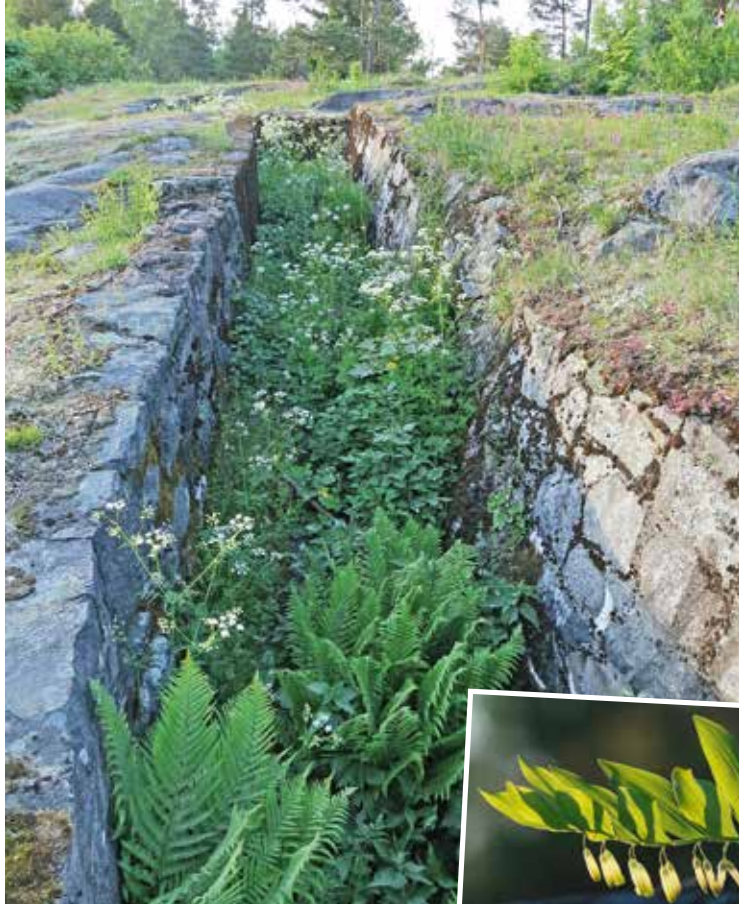

3.2 Malmgårdstoppen

Malmgårdstoppen är en hög kulle öster om Vichtisvägen i nordvästra Helsingfors, nära gränsen till både Esbo och Vanda. Den var tidigare en depå för överskottsjord. Malmgårdstoppen har en höjd på 91 meter över havet och utsikten från dess topp är imponerande. Malmgårdstoppen är också toppen för fågelskådare. Under fåglarnas flyttid i april och september-oktober kan man se bl.a. åtskilliga rovfåglar och tättingar där. Det lönar sig att göra en utflykt till området en sommarkväll och lyssna till nattsångarna, bl.a. kornknarren och busksångaren. På vintern håller flockar av gråsiskor till på berget. Det finns flera alternativa rutter upp till toppen: stigar, friluftsleder och trätrappor.

Getrams

3.3 Batteribacken

Batteribacken är ett fem hektar stort område med värdefull växtlighet och det ingår i stadens naturskyddsprogram. Det här landskapsmässigt viktiga fornminnesområdet är en del av en kedja av befästningar runt Helsingfors. Området är som vackrast i maj och juni, då tiotals växtarter står i blom, framför allt tjärblomster men också kattfot, styvmorsviol och ängsviol. På befästningarna växer rikligt med ormbunkar. Den vackra hållmarken med sina torrängsväxter är Smedjebackens pärla. Det går en friluftsled runt själva området men mindre stigar leder upp till backkrönet.

3.4 Strömbergsparkens vattenfall

Nära bebyggelsen i Sockenbacka finns en liten naturskatt – ett fritt strömmande vattenfall med en fallhöjd på nästan tre meter. Vattenfallet är imponerande på våren, då smältvattnen störtar ner för det. Nedströms längs Rutiån ligger Strömbergsparken med lummig växtlighet och fina friluftsleder.

Skelört

3.5 Stora Hoplaxviken och Talitoppen

Stora Hoplaxviken ligger på gränsen mellan Esbo och Helsingfors. I östra delen av det område som hör till Helsingfors finns stora vassar, och här kan man med god tur se skäggmesar. Vid lågvatten trivs många vadare på de gytjiga stränderna. Olika tärnor, måsar, svalor och tornseglare fyller också kråset vid viken. Tiotals gråhäger håller på hösten till vid viken. I den häckande fågelfaunan ingår många sjöfåglar. Vid Talitoppen, en gräs- och buskbevuxen tidigare soptipp och depå för överlopps-jord, häckar flera nattsångare, bl.a. kornknarr och flodsångare. Under flyttiden rastar många tättingar på Talitoppen. Det finns fina friluftsleder och en frisbeegolfbana i området.

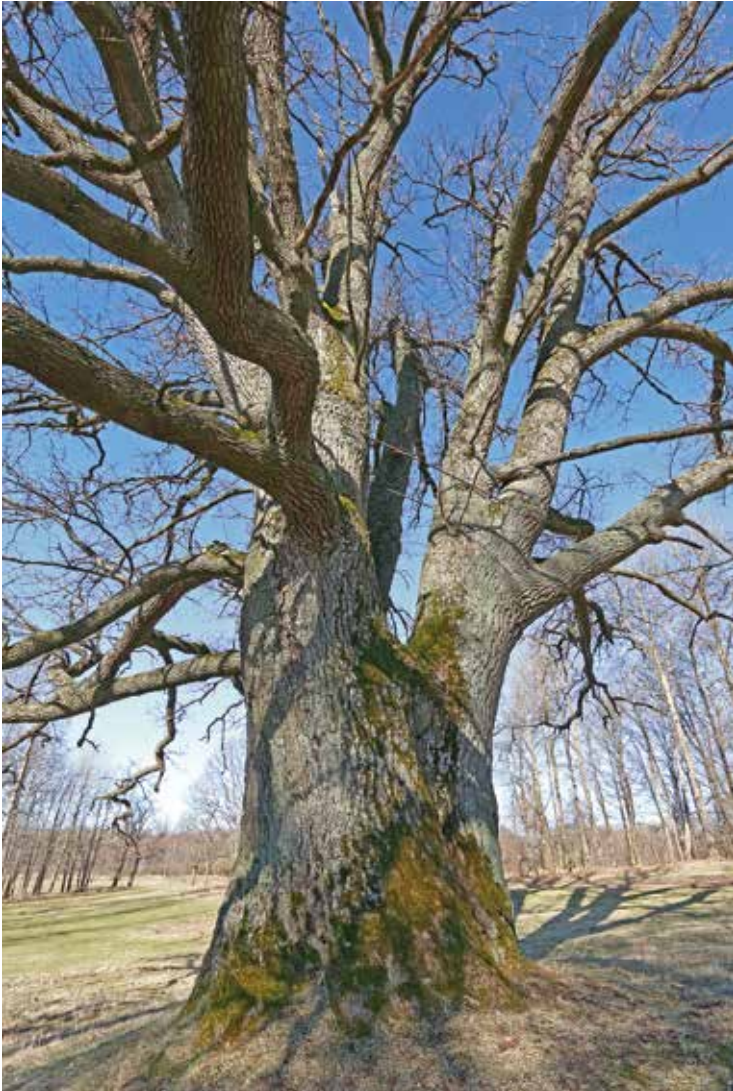

3.6 Tali strandlund och Rutiån

Den här värdefulla lunden och madkärret har en artrik och frodig växtlighet. Här trivs växter som strandklo, svärdsilja och kirskaål. I områdets södra del ligger stora vassar. Det finns rikligt med olika träslag och död ved i det här grönområdet. Följaktligen växer flera sällsynta tickor i lunden – och dessa är goda indikatorer på värdefulla skogslivsmiljöer. Intressanta fåglar som trivs i området är bl.a. mindre hackspett och flodsångare. Skogarna utmed ån hör till de bästa ställena för flygekorrar i Helsingfors, här råder ingen brist på lämpliga livsmiljöer för arten. Områdena utmed Rutiån, den största bäcken i Helsingfors vad gäller avrinningen, är utmärkta jaktmarker för fladdermöss. Området ingår i stadens naturskyddsprogram och har en areal på 16 hektar. Det finns flera friluftsleder och stigar i området. I Kårböle, uppströms längs Rutiån, påträffas en mycket sällsynt naturmiljö för Helsingfors: en åkorridor som är nära naturtillståndet och har en värdefull växtlighet.

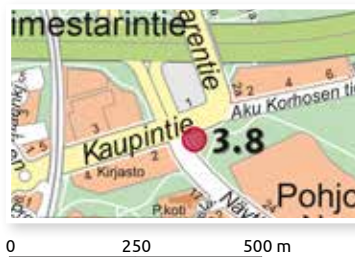
3.7 Gammal ek i Tali

Den här gamla eken på Tali golfbana fridlystes som naturminnesmärke år 1958. Den är det sjunde tjockaste trädet med en stam i Finland, och dess omkrets är numera över 615 cm. Eken är över 20 meter hög och i rätt så gott skick, trots att den har angripits av svavelticka.

3.8 Ormgran i Norra Haga

Ormgranen är en form av vår vanliga gran. Dess grenar är långa, starkt nerböjda och nästan utan förgreningar. Ormgranar är rätt sällsynta men förekommer naturligt här och där i hela landet. Det här över 25 meter höga trädet fridlystes som naturminnesmärke år 1956. Trädet står i skogsbrynet vid en livligt trafikerad vägkorsning men man kan beundra det från den närliggande trottoaren.

3.9 Flyttblock vid Skådespelarvägen

Detta tre meter höga flyttblock av rapakivigranit hittar man i en liten park vid Skådespelarvägen 3 i Norra Haga.

Getpors

3.10 Alprosparken i Haga

Alprosparken i Haga, också kallad Rhododendronparken, är en unik pärla bland parkerna i hela världen. Parken är öppen för allmänheten men den är också ett försöksområde för universitet. År 1975 planterades de äldsta alprosorna i området, som på den tiden var en talldominerad myr. Parken är som vackrast under blomningstiden i maj och juni, då den också besöks av tusentals människor. Det finns flera tillgängliga utsiktplattformar i parken. Alprosorna blommar inte lika rikligt varje år, för en fin blomning följs ofta av ett mer anspråkslöst år. Tall, blåbär och getpors är typiska vilda arter i parken.

3.12 Skogen väster om Lilla Hoplaxviken

På västra stranden av Lilla Hoplaxviken finns en ca åtta hektar stor, mycket frodig lövskog på blött underlag. Skogen domineras av björkar och har en värdefull fågelfauna. På de våtaste ställena växer täta videbuskage och i skogskanterna ängar. I strandzonen finns gytta och vassar. Intressanta fågelarter i området är exempelvis höksångare och kärrsångare. På sommaren håller ett stort antal måsar och tärnor till vid viken och under flyttiden trippar vidare omkring på stränderna. Området korsas av en friluftsled och flera mindre stigar.

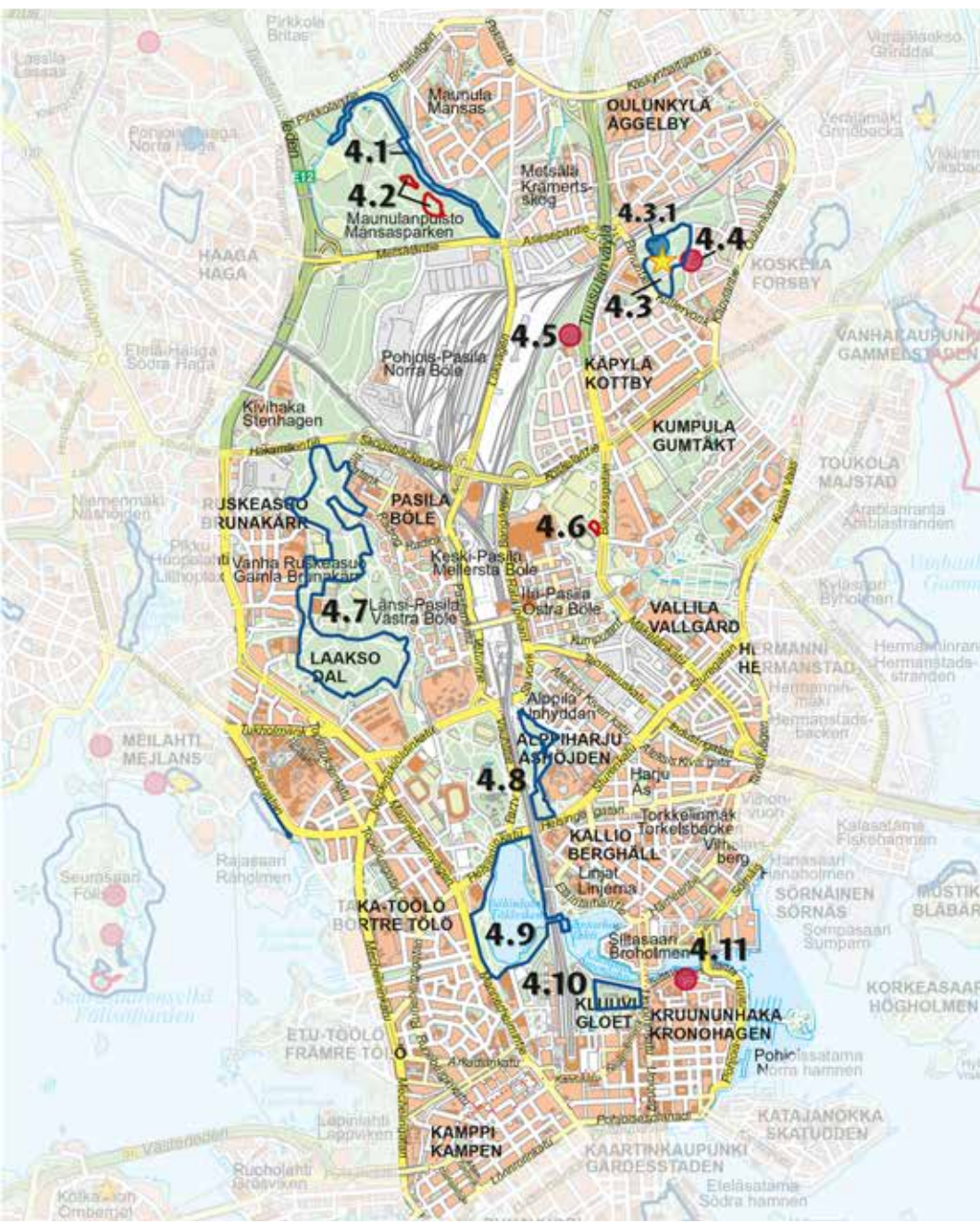

Södra Centralparken med omnejd

-
- A photograph of a forest path. In the foreground, two people are walking away from the camera: one in a light blue jacket and another in a yellow jacket. To the right, a cyclist in a black jacket and red shorts is riding a bicycle. The path is surrounded by tall trees and green undergrowth.
- 4.1 Hagabäcken**
  - 4.2 Hassellund i Månsas**
  - 4.3 Himmelsberget**
    - 4.3.1 Flyttblock
  - 4.4 Jätteaspar i Kottby**
  - 4.5 Jättegryta i Kottby**
  - 4.6 Hassellund i Böle**
  - 4.7 Brunakärr och Dal**
  - 4.8 Berg vid Alpparken**
  - 4.9 Tölövikens med omnejd**
  - 4.10 Kajsaniemi botaniska trädgård**
  - 4.11 Gammal knäckepil i Kronohagen**

0 500 1000 1500 2000 m

4.1 Hagabäcken

Hagabäcken (tidigare Rutibäcken) har sitt ursprung i Magnuskärr, passerar Baggböle och rinner slutligen ut i Lilla Hoplaxviken. Bäckens östra gren, som kommer från Storkärret i Baggböle, rinner norr om Månsas urlund och möter Hagabäcken i Britas. Hagabäcken med sidogrenar har en sammanlagd längd på dryga 12 kilometer. Dess medelvattenföring är ca 100 liter per sekund. Hagabäcken är en viktig fortplantningsplats för vandrande öringar. Under de senaste åren har en rad fiskevårdsåtgärder vidtagits vid ån. Man har bl.a. byggt lekbäddar av grus och anlagt erosionsskydd. Det är förbjudet att meta och pilka i fors- och strömområdena i alla vattendrag för vandringsfisk. Dessutom är fiske med handredskap (spöfiske) som grundar sig på fiskevårdsavgiften förbjudet om man inte har tillstånd av vattenområdets ägare. Månsas naturstig på ca 3 kilometer följer Hagabäcken på ett par ställen. Naturstigens rastplats ligger nära Månsas odlingslotter.

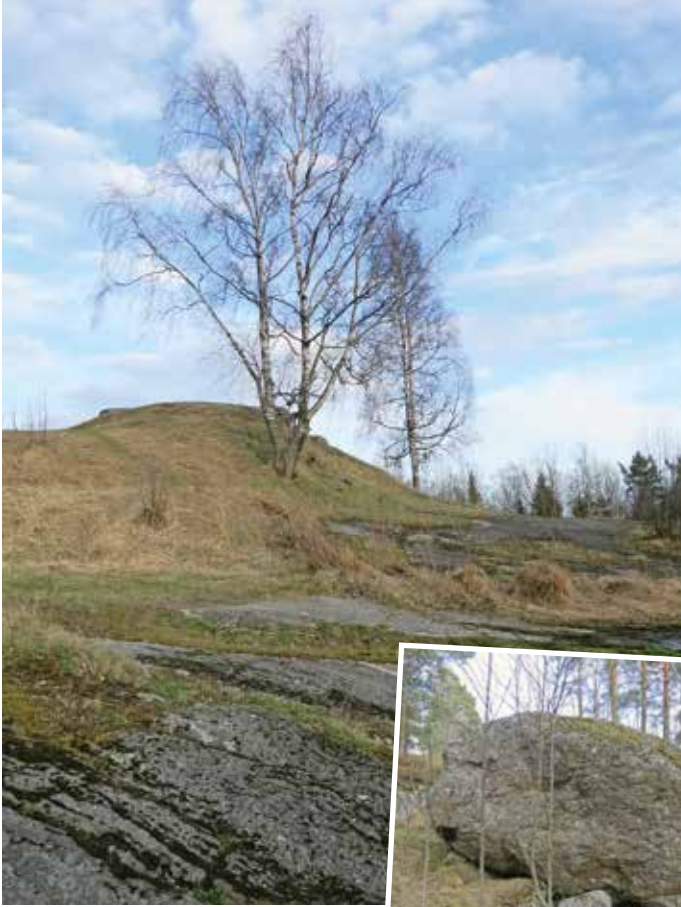

4.2 Hassellund i Månsas

Hassellunden i Månsas består av två separata områden och den är en skyddad naturtyp. I de sammanlagt ca två hektar stora lundarna finns långt över hundra hasselbuskar. Många av dem är flera meter höga. I lundarna växer också bl.a. lind, harsyra, blåsippa och stenbär. Det finns många friluftsleder i området, men det lönar sig välja den led som går genom den södra lunden.

4.3 Himmelsberget

På det landskapsmässigt värdefulla Himmelsberget hittar man befästningskonstruktioner, en luftvärnskanon och en konstgjord damm. På bergets norra sluttning finns en geologiskt värdefull fornstrand. I området växer bl.a. styvmorsviol. Rödstjärten är en typisk fågel för området. Sydost om korsningen mellan Panuvägen och Osmovägen står ett vittrande flyttblock. Man når området lätt med friluftsleder från många håll.

4.3.1 Flyttblock

Flyttblocket i nordvästra delen av Himmelsberget är ca tre meter högt.

4.4 Jätteaspar i Kottby

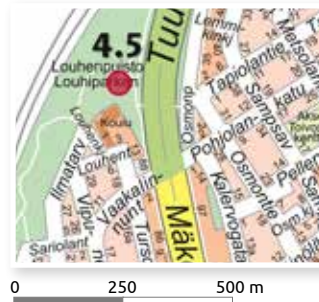
Intill Månskensvägen står en grupp av tio jätteaspar, som fridlystes som naturminnesmärke år 1950. Jätteaspen är en sällsynt form av vår vanliga asp. Dess blad är betydligt större än den vanliga aspens blad. Träden i sig är inte speciellt höga, under 20 meter.

4.5 Jättegryta i Kottby

Jättegrytan i Kottby har en diameter på ca 1,5 meter. Man trodde länge att den var den största jättegrytan i Helsingfors, men på 1990-talet upptäcktes en betydligt större gryta i Rönnebacka. Jättegrytan i Kottby är ett naturminnesmärke från år 1958. Den omges av ett metallräcke.

Hasselns hanhjägen

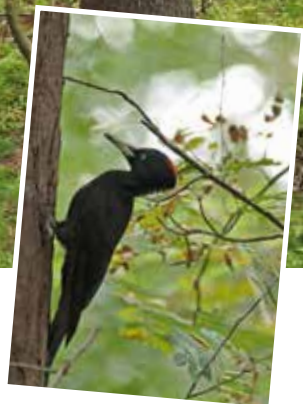
4.6 Hassellund i Böle

Denna hassellund är en skyddad naturtyp och har en areal på 0,4 hektar. Här finns över 20 hasselbuskar med en höjd på över två meter. I lunden växer också arter som liljekonvalj, vitsippa och buskstjärnblomma. Nästan hela området omges av ett högt staket, men man kan ta en titt på det från Backasgatan. Man kommer bäst in i området nära Velodromens läktare.

Blomkålssvamp

Spillkråka

4.7 Brunakärr och Dal

Södra delen av Centralparken är ett mycket populärt friluftsområde. Det finns många utmärkta promenad- och cykelvägar och infotavlor i skogsområdet i Brunakärr. Man kan också träffa på ryttnare i skogen, speciellt i närheten av Dals ridarena. Området präglas av granskogar, men i södra delen av Dal finns också bergiga partier med tallskog. I klubbalslunden väster om Läkaregatan växer vattenklöver, en typisk art för myrar och försumpade ställen. I den här södra delen av Centralparken kan man få se – och höra – exempelvis spillkråkor och göktytor. Skogsområdet är ett värdefullt gömsle för många däggdjur i stadens mitt. Här finns bl.a. ett livskraftigt bestånd av flygekorrar. Dal är dessutom ett viktigt område för många tickor.

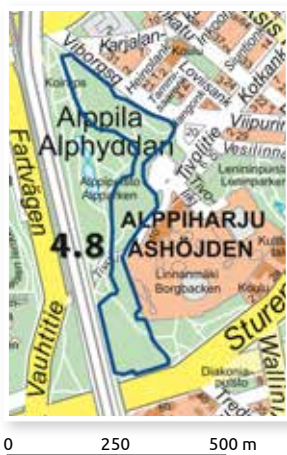

4.8 Berg vid Alpparken

Berget vid Alpparken väster om Borgbacken är ett landskapsmässigt värdefullt område. Från berget har man en utsikt i nästan alla väderstreck och vid bergets fot ligger den trivsamma Alpparken. På andra sidan av järnvägen, väster om Fartvägen, ligger Simstadion på sitt eget berg.

Vid Tokoistrandens övervintringsplats kan man ibland se gräsänder med avvikande fjäderdräkt.

4.9 Tölövikens sjö med omnejd

Tölövikens sjö med omgivning är Centralparkens sydspets. Det finns många fina ädla lövträd i Hagasundsparken och speciellt i Hesperiaparken på Tölövikens västra strand. Här växer bl.a. ekar, almar och askar. De blommande hästkastanjerna är en ståtlig syn i maj och juni. På Tölövikens strand växer en raritet, ungersk starr (*Carex melanostachya*), som naturentusiaster från nära och fjärran kommer för att beundra. Vid vikens sydöstra strand häckar

överbaskande många fågelarter, exempelvis knölsvan, sothöna, sävsångare och rörsångare. Nordiska fladdermöss jagar ivrigt insekter vid vikens stränder. Tokoistranden och Tölövikens östra strand nära järnvägsbron är kända och viktiga övervintringsställen för sjöfåglar och måsar. Man kan vandra den 2,2 kilometer långa promenadvägen runt hela Tölövikens. Det finns många trevliga rastplatser längs ruten. Vattenkvaliteten i Tölövikens har förbättrats betydligt under de senaste tio åren. Nuförtiden ordnas till och med simevenemang vid viken.

4.10 Kajsaniemi botaniska trädgård

Helsingfors universitets botaniska trädgård i Kajsaniemi är känd för sina rastande tättingar under vår- och höstflytten. Trädgården besöks tidvis av exotiska östliga lövsångararter. Man har påträffat också häckande stenknäckor och steglitsar i trädgården. Fladdermöss håller regelbundet till vid Kajsaniemistranden. Det finns en hel del ovanligt stora träd i botaniska trädgården. En kanadapopels omkrets är nästan fem meter och Finlands tjockaste skogsalm omkrets är hela 561 cm. Man får fritt röra sig i utomhusträdgården under öppettiderna.

Finlands tjockaste skogsalm

4.11 Gammal knäckepil i Kronohagen

I Kronohagen växer en egendomlig knäckepil. Den har en exceptionellt tjock och vriden stam. Trädet fridlystes som naturminnesmärke år 1924 och är i dag det äldsta skyddade träd i Helsingfors som fortfarande är i liv. Knäckepilen hör till videväxterna. Knäckepilen var inte ursprungligen en vildväxande art i vårt land men arten har senare förvildats och påträffas ställvis på stränder.

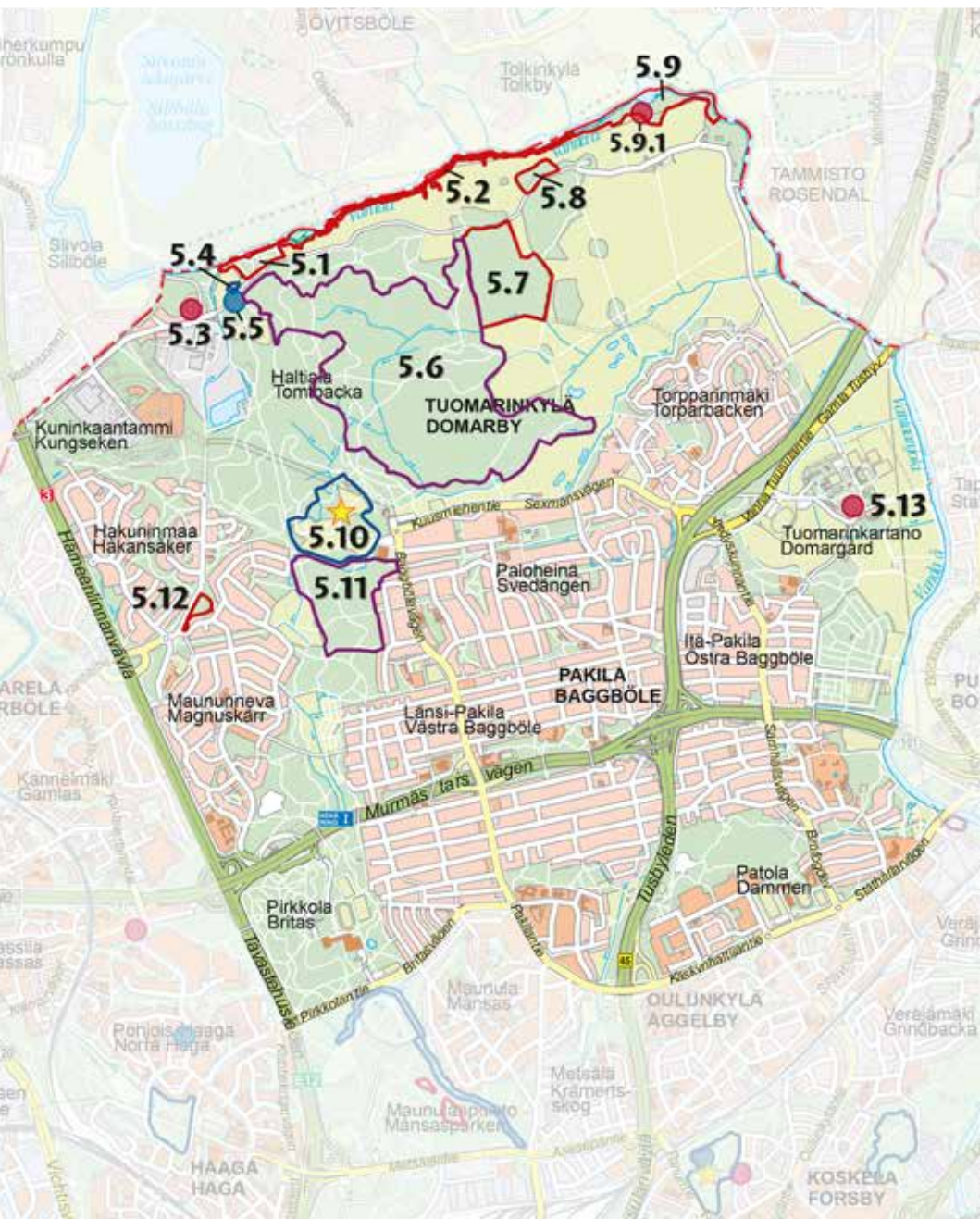

Norra Centralparken med omnejd

- 5.1 Backlundar vid Långforsen
- 5.2 Vanda åbrink
- 5.3 Kungseken
- 5.4 Torräng vid Långforsen
- 5.5 Flyttblock vid Långforsen
- 5.6 Skogsområde i Svedängen-Tomtbacka
- 5.7 Tomtbacka urskog
- 5.8 Nackböle arboretum
- 5.9 Grotens fors
  - 5.9.1 Grupp av vresalmar
- 5.10 Svedängstoppen
- 5.11 Baggböleskogen
- 5.12 Magnuskärr
- 5.13 Ormgran i Domarby

0 500 1000 1500 2000 m

5.1 Backlundar vid Långforsen

Långforsens lundskyddsområde grundades år 1984 och har en areal på nästan fem hektar. Den del av skyddsområdet som hör till Helsingfors ligger söder om Vanda å och följer ån en sträcka på 700 meter, medan skyddsområdet i Vanda ligger norr om ån. Långforsen är den längsta forsen i nedre loppet av Vanda å. De stora granarna i slutningen inger en unik och högtidlig stämning åt skogen. I området växer det också bl.a. hassel, skogstry och vårärt. I början av sommaren kan man höra nattsångare i lunden, och där trivs också hackspettar. Åstranden är ett viktigt jaktområde för olika fladdermöss. Området är värt ett besök även på vintern. Forsen hör till de bästa ställena i Helsingfors för övervintrande strömstarar, och från bron kan man med god tur få se en utter eller en mink eller åtminstone deras spår i snön. Det bor också flygekorrar i granskogen vid Långforsen. Alla delar av Vanda å inom Helsingfors ingår i Natura 2000-nätverket. Finlands största population av tjockskalig målarmussla lever i denna å. Vid Långforsen får man röra sig till fots och

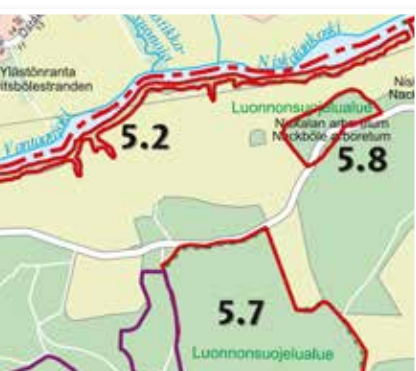

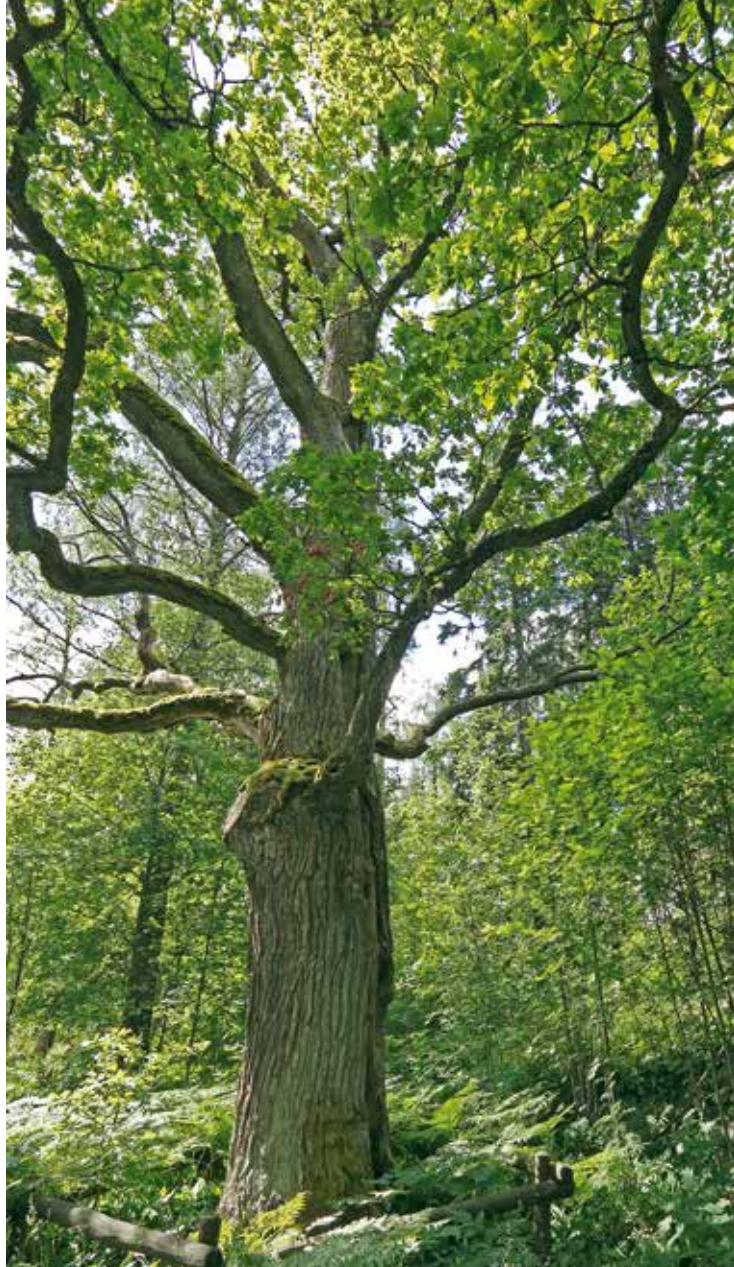

på skidor bara längs de markerade lederna. Det är förbjudet att cykla i området, men man kan naturligtvis leda cykeln genom det. Fiske är tillåtet på Vandasidan dock med undantag av mete med mask. Fiskare bör ta sig ner i vattnet från ställen utanför skyddsområdet på åns norra strand, eftersom man inom naturskyddsområdet får röra sig endast längs de markerade stigarna. Det finns infotavlor vid ingångarna till området. Vid stranden finns det två utsiktsplattformar.

5.2 Vanda åbrink

Öster om Långforsens lundskyddsområde vidtar direkt ett annat naturskyddsområde, Vanda åbrinkens naturskyddsområde som grundades år 2012. Det här långsmala området följer ån tätt på en sträcka av 1,5 kilometer och har en areal på tre hektar. Vanda åbrink karakteriseras av olika slags välbevarade lundar och ängssluttningar med en mångsidig växtlighet. I lundarna påträffas bl.a. trolldruva och underviol. Rosenfink och törnskata är två intressanta fåglar i området. Åbrinken är viktig också för fladdermöss och uttrar.

5.3 Kungseken

Norr om Långforsens vattenreningsverk och Kungseksvägen står en gammal ek, som har en omkrets på över fyra meter. Trädet fridlystes som naturminnesmärke år 1956. Enligt sägen planterades trädet av Gustav III på 1700-talet.

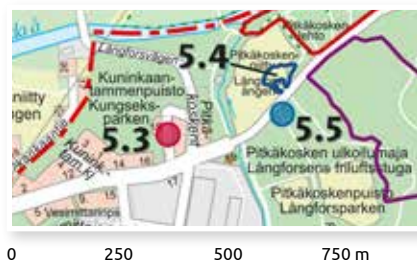
Tistelfjäril på rödklöver

Björk kramar tall på torrängen

5.4 Torräng vid Långforsen

Den här regionalt värdefulla vårdbiotopen vid Långforsen är en nästan trädlös hållmarkstorräng på bara 0,3 hektar. På ången växer dock fina arter, exempelvis blåsuga och mörkt kungsljus. Dominerande arter är gräsen ängskavle och vårbrodd. Ången lockar till sig många fjärilar på sommaren.

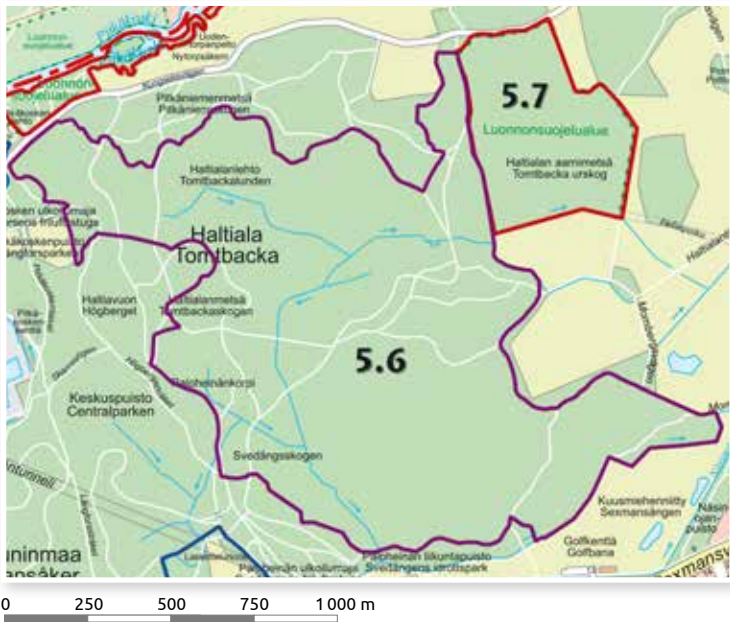
5.5 Flyttblock vid Långforsen

Vid vägen nära Långforsens friluftsstuga finns det ett ca 2,5 meter högt flyttblock av rapakivi. Man kan se ovanligt många ringstrukturer av fältspat i stenen.

5.6 Skogsområde i Svedängen-Tomtbacka

Det här stora och värdefulla skogsområdet (138 hektar) ligger i norra Centralparken och gränsar mot Svedängens idrottspark, Långforsens friluftsstuga och Tomtbacka urskog. Det finns planer på att inrätta ett stort naturskyddsområde i det här området. Skogsområdet i Svedängen och Tomtbacka hör till de värdefullaste naturobjekten i Helsingfors. De viktigaste livsmiljöerna i området är lundar och skogskärr, och mellan dem finns moskogar. Fågelfaunan i området är artrik, och där häckar arter som spillkråka, järpe, mindre flugsnappare och nötkråka. Området är också otroligt viktigt för olika rovfåglar. Det växer många stora trögamlingar i skogsområdet och där finns rikligt med död ved. Tickarterna är ovanligt väl representerade i området för södra Finland. Växter i området är bl.a. strut-

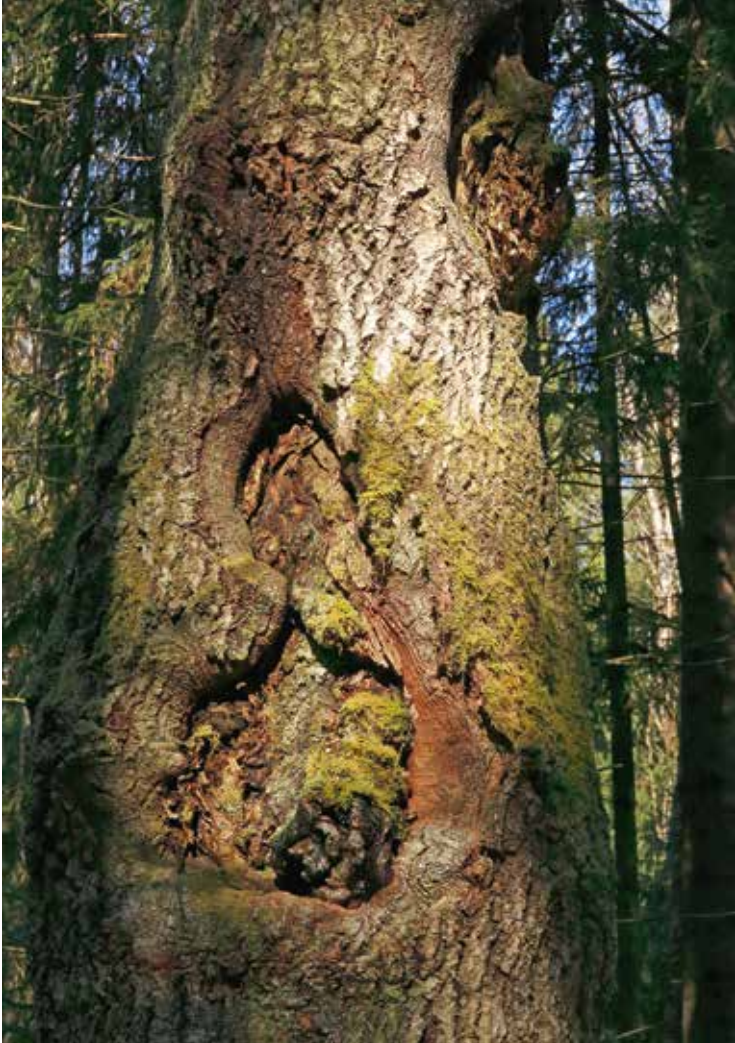
bräken, tibast, Jungfru Marie nycklar och åkerbär. Skogsområdet har också ett kraftigt flygekorsbestånd. Näsebäcken-Domarbybäcken rinner genom området. Det finns många friluftsleder och naturstigar i skogsområdet i Svedängen och Tomtbacka. Vid Svedängens friluftsstuga kan man ta exempelvis Skogsstigen, en tre kilometer lång runda av små skogsstigar. Utmed stigen finns infotavlor om skogsnaturen i Tomtbacka och hur den sköts. Rutten är markerad med gröna kottmärken.

Vid det här flyttblocket inspelades barnfilmen Risto Rappääjä.

5.7 Tomtbacka urskog

Tomtbacka urskog är den finaste gammelskogen i Helsingfors. År 1984 utsågs den här skogen på 23 hektar till ett naturskyddsområde. Efter 1950-talet har inga hyggen gjorts i skogen. Faunan i den här grandominerade skogen med inslag av skogskärr är mångsidig. Tack vare den stora mängden död ved finns där också rikligt med svampar, speciellt tickor, samt insekter och fåglar. Där lever också många

Större hackspett

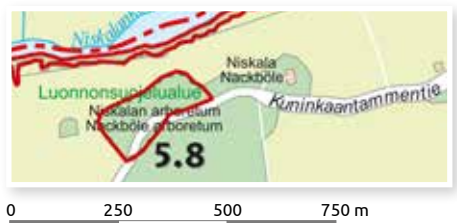
däggdjur, exempelvis grävlingar, harar och flygekorrar. Häckande fågelarter i skogen är t.ex. lundsångare, mindre flugsnappare och domherre. För att trygga friden i den gamla skogen, får besökarna röra sig endast längs stigarna i området. Man kommer in till naturskyddsområdet på tre ställen, alla med en egen infotavla. Högbergets naturstig går norr och öster om området.

Buskstjärnblomma

5.8 Nackböle arboretum

Nackböle arboretum grundades av Domarby gårds ägare Jakob Kavaleff mellan åren 1905 och 1917. Kavaleff var mycket intresserad av natur och skogsbruk och importerade många sällsynta träd och buskars frön till Finland. Nackböle arboretum var ursprungligen plantskolans presentationspark. Arboretumets kärna på dryga två hektar fredades som naturskyddsområde år 1984. I hela arboretumet finns över 750 vedartade arter och sorter från olika håll av världen. Området är viktigt också för fladdermöss och fåglar. Där häckar bl.a. stenknäck och gransångare. Träden och buskarna i arboretumet är försedda med namnskyltar, och man får röra sig endast längs stigarna i arboretumet. I västra delen av området finns en rastplats med bord och bänkar. Högbergets naturstig går söder om arboretumet. Nackböle arboretum iståndsattes år 2016.

5.9 Grotens fors

Grotens fors är ca 300 meter lång och den nedersta forsen i Vanda å. Naturskyddsområdet vid Grotens fors har en areal på 8,6 hektar och ligger alldeles vid gränsen till Vanda. I lugnvattnet efter forsen växer rikligt med kaveldun och sjöfräken. I naturskyddsområdet finns ängar, buskage, strandmader och en liten tjärn. I de mycket värdefulla lundarna blommar på våren arter som gulsippa, stor nunneört och vårlök. Slutet av våren och försommaren är de bästa tiderna för fågelobservationer. Då är nattsångarnas konserter (med bl.a. sävsångare, näktergal och kärrensångare) imponerande. På dagen kan man höra kornknarren och härmsångaren i området. Gråhägern

Gråhäger

håller för sin del gärna till vid ån. Grotens fors är en viktig miljö också för fladdermöss och groddjur. Man får röra sig i området endast längs de markerade stigarna. Det finns två bord med bänkar i området. Fiskeställena framgår av infotavlorna i området.

5.9.1 Grupp av vresalmar

Intill åkern i södra kanten av naturskyddsområdet vid Grotens fors står en grupp av sex vresalmar, en sällsynthet i Finlands natur. Träden fridlystes som naturminnesmärke år 1984. Det största trädet är ca 15 meter högt och det tjockaste trädet har en omkrets på nästan två meter.

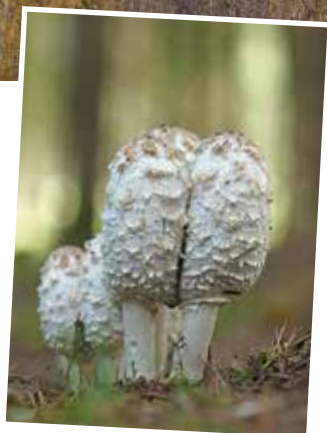

Utsikten från Svedängstoppen mot Malmgårdstoppen.

Hästhov

Fjällig bläcksvamp

5.10 Svedängstoppen

Svedängstoppen är en gammal depå för överloppsjord, som anlades på 1960-talet. I det här huvudsakligen trädlösa friluftsområdet går flera friluftsleder. På backsluttningarna finns några planterade, glesa skogsdungar. Från krönet har man en fin utsikt mot öst och väst, och toppen är populär bland fågelskådare. Här kan man se flyttfåglar men också steglitsflockar på fröjakt bland tistlarna.

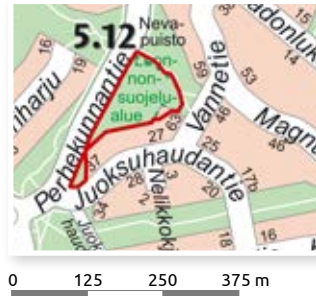
5.11 Baggböleskogen

Det här värdefulla och mångsidiga skogsområdet har en areal på ca 25 hektar. Typiska växter i den äldre gran- och blandskogen är blåbär, skogskovall och ekorrbrä. I skogskärren i skogen förekommer för sin del rikligt med olika ormbunksarter, exempelvis skogsbräken. Baggböleskogen är också en fin livsmiljö för olika tickor. I området har påträffats över 70 tickarter, varav en del är regionalt hotade. I den häckande fågelfaunan ingår bl.a. grönsångare, svarthätta och duvhök. Det bor också flygekorrar i Baggböleskogen. Det finns flera friluftsleder och stigar i den.

5.12 Magnuskärr

På det lilla naturskyddsområdet i Magnuskärr förekommer inte bara trädlös fattigmyr utan också talldominerad tallmyr och grandominerat skogskärr. Tack vare vårflödena har fattigmyrspartiet förblivit trädlöst. I naturskyddsområdets växtlighet ingår bl.a. olika vitmossor, tuvull, kråklöver och getpors. Man får röra sig i området endast längs stigar och spängerna.

Getpors

5.13 Ormgran i Domarby

Ormgranen i Domarby fridlystes som naturminnesmärke år 2002. Omkretsen vid roten för denna exceptionellt stora ormgran är över tre meter och trädet är 27 meter högt. I allmänhet blir ormgranarna högst 15 meter höga. Det inhägnade trädet växer i Domarby kulturmiljö.

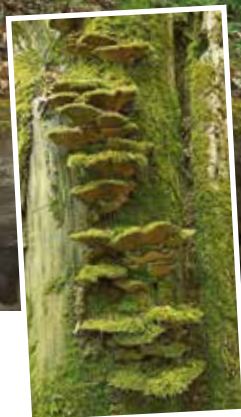

Vik med omnejd

- 6.1 Lund med ädla lövträd i Åggelby
- 6.2 Lillforsens klippor
- 6.3 Berg vid Ånäsvägen
- 6.4 Gammelstadsforsen
- 6.5 Byholmsstranden
- 6.6 Borgnäsets klubbalslund
- 6.7 Fårholmen
- 6.8 Granholmen
- 6.9 Vik-Gammelstadsviken
- 6.10 Flyttblock vid Hakalauddsvägen
- 6.11 Åkrarna i främre Vik
- 6.12 Bäckvikens strandäng
- 6.13 Hassellund i Vik
- 6.14 Grävlingsskogen
- 6.15 Backängen vid Bäcks torp
- 6.16 Skogen i Mölylä
- 6.17 Berg i Västra Hertonäs
- 6.18 Fastholmen och skogen
på Bastuvikens östra strand
- 6.19 Gammelskog på Stenudden
  - 6.19.1 Jättegrytor
- 6.20 Stenuddens spets
- 6.21 Tall i Hertonäs
- 6.22 Lund vid Hertonäs gård
- 6.23 Hallonberget
  - 6.23.1 Hassellund vid Viksvägen
- 6.24 Berg vid Handelskvarnsvägen
  - 6.24.1 Grupp av jättegrytor
- 6.25 Jättegrytor i Kasberget

6.1 Lund med ädla lövträd i Åggelby

I slutningen ner mot Vanda å finns en vacker lund med ädla lövträd. Området är knappa en hektar stort och ingår i stadens naturskyddsprogram. I lunden växer flera lönnar och stora granar men också lärkträd och aspar. Dominerande arter i undervegetationen är bl.a. liljekonvalj och kirskaål. Det finns rikligt med död ved i skogen och där har påträffats sällsynta svamparter. Söder om lunden går en friluftsled och i själva skogen några stigar.

6.2 Lillforsens klippor

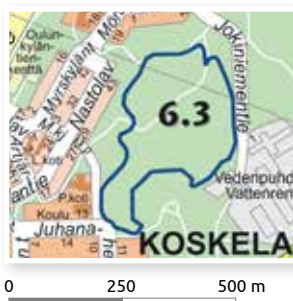
Den höga klippan nära Lillforsens badstrand är en del av ett större hållmarksområde. Man har en fin utsikt över Vanda å från klippans topp, men den är inte helt lätt att nå. Väster och öster om klippan ligger lundar med mångsidig flora, och de närliggande skogarna hör till de värdefullaste tickområdena i hela Helsingfors.

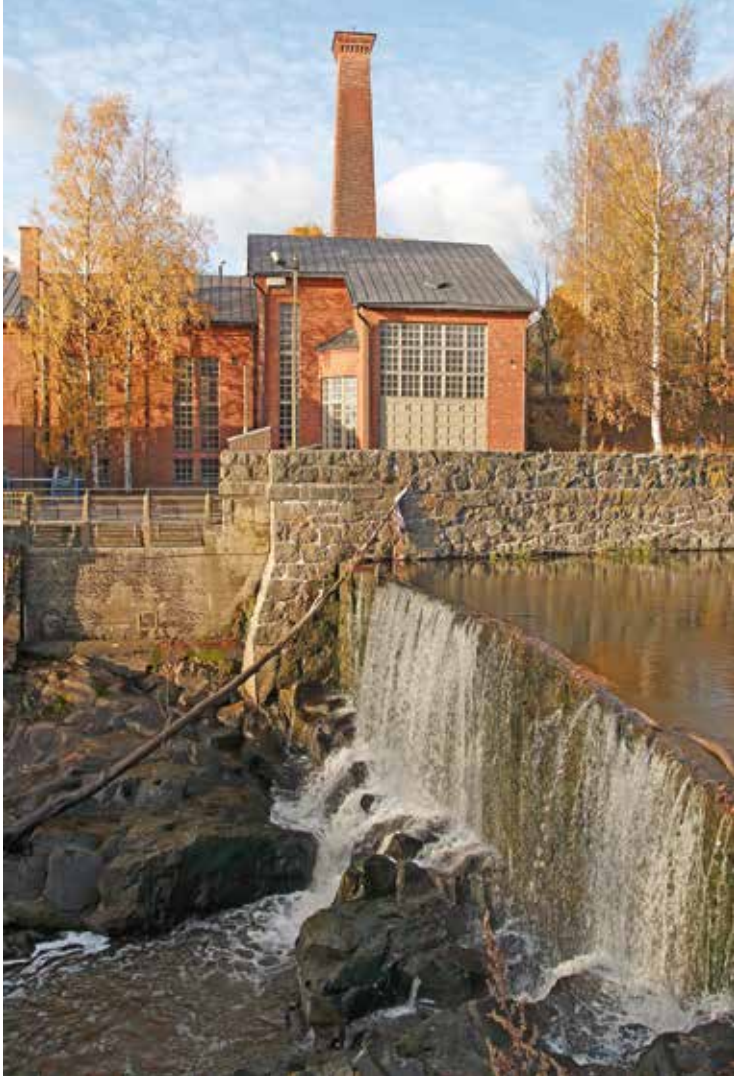

6.3 Berg vid Ånäsvägen

De trädfattigaste berghällarna i Ånäsvägens landskapsmässigt värdefulla hällmarksområde ligger intill Hertig Johans väg, i det sydvästra hörnet av berget. Härifrån kan man se till och med Gammelstadsfjärden. En del av tallarna på berget är mycket gamla och där finns rikligt med torrfurur. På berget häckar bl.a. rödstjortar. Man kommer lätt upp på berget längs frilufsleder från sydväst och norr.

6.4 Gammelstadsforsen

Vanda å mynnar ut i havet vid Gammelstadsforsen. Ån har två mynningar: den västra med ett vattenfall och dammar och den östra med en stenig fors. Lugnvattnet nedanför Gammelstadsforsen är det populäraste fiskestället i Helsingfors. På hösten kämpar rentav tio kilogram stora laxar och öringar för att kom-

Strömstare

ma upp i ån för att leka. Forsen i den östra grenen gjordes mindre brant år 1999 för att underlätta vandringsfiskarnas färd. Under högvatten kan åns vattenföring vara rentav $150 \text{ m}^3/\text{s}$. Torrare tider är flödet bara en hundradel av detta. Strömstaren är en välkänd gäst i forsen på vintern, flera individer övervintrar i fåran. Uttrar och minkar har också setts i området. Varje år i april ordnas en tävling i forspaddling i den östra grenen av Gammelstadsforsen. Kvarnen och kvarndammen i den västra grenen byggdes på 1800-talet och hör till de äldsta byggnaderna i området.

Steglits

6.5 Byholmsstranden

Byholmsstranden är huvudsakligen bevuxen med ogräs, vilket bara uppskattas av många fåglar. Det finns också en göl och flera dikesrenar i området. På stranden häckar gulärla och mindre strandpipare. Byholmen lockar rikligt med tättingar till sig under flyttiderna, och på vintern är stranden ett av de bästa ställena att se gråsiskor, steglitsar och oerhört sällsynta berglärkor. Floran är artrik. Ett stort antal fjärilar trivs också på gräsmarkerna på Byholmen. I det här ställvis svårframkomliga området finns flera friluftsleder och alldeles intill vattnet går stigar.

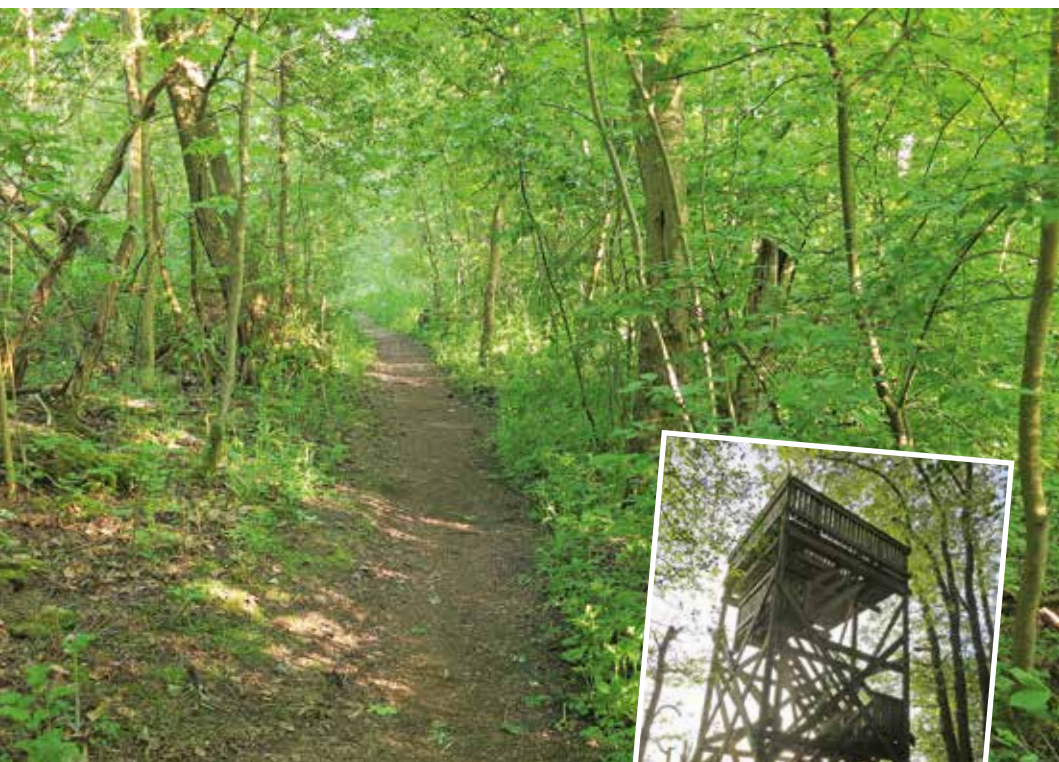

6.6 Borgnäsets klubbalslund

Väster om Vik-Gammelstadsvikens naturskyddsområde ligger Borgnäsets klubbalslund, där ett åtta hektar stort naturskyddsområde inrättades år 2016. I den fuktiga lunden växer främst klubbalar och björkar och på dess kanter videbuskage. Nu och då översvämmas delar av området av havsvatten. Här finns rikligt med död ved, och Borgnäsets klubbalslund är numera en viktig miljö för tickor. I området trivs fågelarter som mindre hackspett, härmsångare och skogsduva. Flera vintrar har en vitryggig hackspett övervintrat i klubbalslunden, och den har rentav prövat på att häcka där. Det går en tillgänglig, dryga en kilometer lång naturstig genom området. Öster om lunden står ett fågeltorn, från vilket det går en spångstig till ett fågelgömsle.

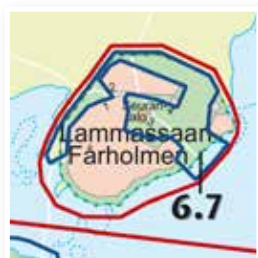

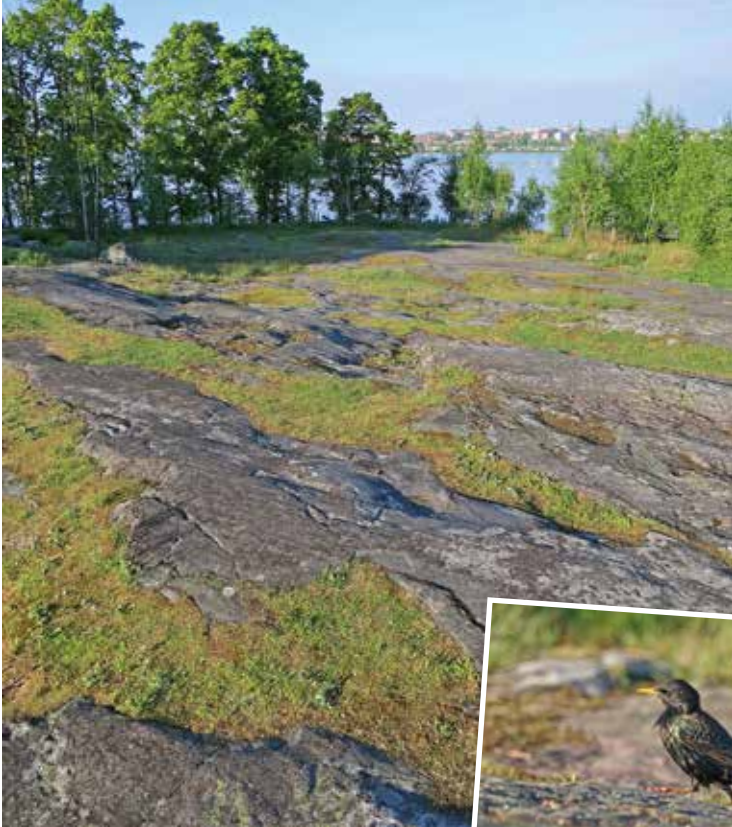

6.7 Fårholmen

Man kommer ut till Fårholmen längs en bred, tillgänglig spångstig från Borgnäset. Det finns ett fågeltorn på holmens nordöstra strand. Från tornet har man en utsikt över en öppen betesmark. På vintern kan man se t.ex. en berguv på ön. Fladdermössen stortrivs på Fårholmen. Där påträffas flera fladdermusarter, bl.a. olika läderlappsarter och brunlångöra. På Fårholmen finns stigar och besökarna bör följa dem och alltså hålla sig på avstånd från stugornas gårdar. Från Fårholmens västra kant kommer man vidare till Granholmen längs en spångstig genom vassen.

0 250 500 m

Stare

6.8 Granholmen

Från Granholmen har man en fin utsikt över Gammelstadsfjärden. Granholmen är lövträdsdominerad trots sitt namn. I mitten av ön finns dessutom en hällmark med en torräng. På holmen häckar åtskilliga fågelarter, bl.a. mindre hackspett, stare och drillsnäppa. Holmen är ett paradiset för skogsduvor, för där finns både fågelholkar och stora träd med lämpliga bohål. Fladdermöss trivs också på holmen – i de gamla trähusen finns det förträffliga dagsgömslen och boplatser för dem. På sommaren och hösten betar får på holmen.

6.9 Vik-Gammelstadviken

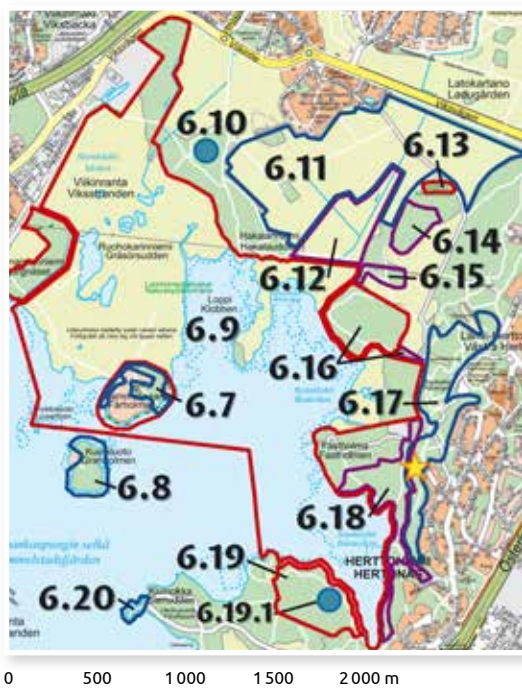
Vik-Gammelstadviken är det största naturskyddsområdet i Helsingfors och har en areal på ca 305 hektar. Området ligger nästan mitt i prick i Helsingfors geografiska mittpunkt. Ornitologer undersökte fågellivet i området så tidigt som i början av 1800-talet, och redan år 1914 föreslog man för första gången att viken borde

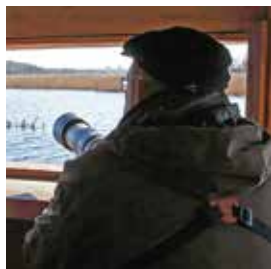

fredas. Olika delar av området har skyddats sedan dess i flera etapper. Gränserna för det nuvarande skyddsområdet kommer att förändras i framtiden, då de nuvarande och planerade skyddsområdena slås ihop. Det finns observationer av våtmarksfåglarna i området från över 150 år sedan. År 1986 inleddes en systematisk uppföljning av fågelfaunan.

I det här populära och välkända fågelområdet observeras årligen många rariteter. Inom hela området Vik och Gammelstadviken har man påträffat sammanlagt 305 få-

Citronärsla

gelarter. Årligen häckar ca 100 arter i området och många av dem är hotade. Antalet häckande par är nästan 2000. Här häckar arter som skäggdopping, vattenrall, citronärsla, sävsångare, rörsångare och mindre hackspett. En typfågel för området i dag är skäggesen, som bosatte sig i vassarna på 1990-talet. Gråhägern har häckat stadigvarande i området sedan början av 2000-talet. En stor gråhägerkoloni har erövrat ön Klobben utanför Bäckviken. Vid Gammelstadsviken rastar och söker tusentals flyttfåglar mat på våren och hösten, bl.a. sjöfåglar, gäss, vadare och starar. Området är också viktigt för många groddjur. Gammelstadsviken är ett av de få områden i Helsingfors där åkergrödan trivs.

Vik-Gammelstadsviken och Bäckvikens strandäng ingår i Natura-området Fågelområdena i Gammelstadsfjärden. För att trygga fåglarnas bofrid bör skyddsområdets besökare vandra längs de markerade lederna under den isfria tiden av året. Det är dock lätt att rör sig i naturskyddsområdet också då, för det går många friluftsleder och stigar bland vassarna, i kanten av åkrarna och betesmarkerna samt i de närliggande strandskogarna. Det finns nio fågeltorn och fågelplattformar i naturskyddsområdet och dess närhet. I hela Vik-Gammelstadsområdet finns det också fyra naturstigar: naturstigarna i Viks arboretum och Borgnäs, Vildbasarnas Vik – en naturstig för barn och den tillgängliga naturstigen på Stenudden. Man kommer nuförtiden ut till Fårholmen längs en tillgänglig led.

6.10 Flyttblock vid Hakalauddsvägen

Det finns ett ca fyra meter högt flyttblock av rapakivi i arboretumet i Vik. Väster om flyttblocket finns också en fornstrand från Litorinahavets tid men denna är delvis täckt av växtlighet.

6.11 Åkrarna i främre Vik

Viks försöksgård omges av stora åkrar, och åkrarna i främre Vik är de värdefullaste av dem med tanke på fåglarna. Till gården hör också trädor, odlingar, åkrar, betesmarker och skosholmar och ängar. Häckande fågelarter i området är exempelvis tofsvipa, storspov, gulärla och törnskata. Även under flyttiderna är området viktigt för ett stort antal rastande flyttfåglar, allt från tättingar och gäss till rovfåglar. På försöksgårdens marker finns breda friluftsleder, som besökarna bör följa.

6.12 Bäckvikens strandäng

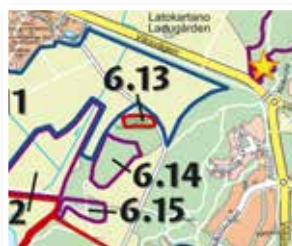
Det här öppna madkärret och tidvis översvämmade ängsområdet har en värdefull fågelfauna och flora. Strandängen är en viktig rastplats för vadare och sjöfåglar. Den är en av de kändaste platserna i Finland där dubbelbeckasiner vilar under höstflytten. I området häckar bl.a. buskskvätta och enkelbeckasin. Strandängen vid Bäckviken är en regionalt värdefull vårdbiotop. Den sällsynta växten kärnneva växer i området, och andra intressanta arter är t.ex. ormrot och stagg. Strandängen korsas av Viksbäcken, en totalt sju kilometer lång bäck. Vissa sträckor av bäcken har iståndsatts bland annat för att locka vandringsfiskar. Strandängen ingår i stadens naturskyddsprogram och i dess södra kant står ett fågeltorn och på östsidan en fågelplattform.

Vårärt

6.13 Hassellund i Vik

Hassellunden i Vik har en areal på 0,9 hektar. Lunden är en skyddad naturtyp och där växer tiotals hasselbuskar. Övriga växter i lunden är exempelvis lind, vårärt och strutbräken.

0 500 1000 m

6.14 Grävlingsskogen

Denna skogsholme på fem hektar i Vik är omgiven av åkrar och uppvisar drag av såväl lund som torr moskog. Typiska trädslag i området är tall, gran, asp och björk. Där finns också rikligt med torrakor. I fågelfaunan ingår bl.a. grönsångare och skogsduva. På skogsholmen bor också grävlingar. Grävlingsskogen ingår i stadens naturskyddsprogram och i dess utkanter går både friluftsleder och stigar.

6.15 Backängen vid Bäcks torp

Torrängen vid Bäcks torp har troligen uppstått till följd av bete. I torrängens värdefulla flora ingår bl.a. låsbräken, kattfot och backnejlika. I öst ligger ett gårdstun, som erövrats av träd, och i väst en björkdunge intill en åker. Området ingår i stadens naturskyddsprogram och korsas av friluftsleder.

Utsikt från strandklipporna i Mölylä över Gammelstadviken.

6.16 Skogen i Mölylä

Mitten och norra delen av det här skogbevuxna naturskyddsområdet domineras av gran. Trädbeståndet är huvudsakligen rätt gammalt och nära naturtillståndet. I de äldsta delarna av skogen finns det relativt rikligt med död ved. Stränderna är lövträdsdominerade. I områdets södra del finns en mycket frodig klubbalsdominerad lund. I maj och juni kan man höra mindre flugsnapparens sång i skogen i Mölylä och året runt spillkråkans skrik. Strandklipporna och gläntorna är viktiga också för olika fladdermöss. Skogen är en värdefull miljö för olika tickor. Naturskyddsområdet grundades år 2016 och har en totalareal på 13 hektar. Det finns många stigar i området.

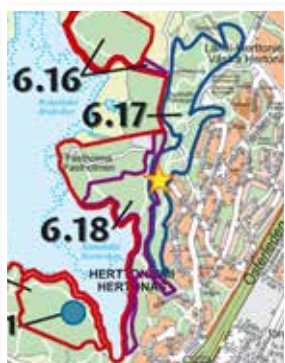
0 500 1000 m

Bofinkshona

6.17 Berg i Västra Hertonäs

Från det här landskapsmässigt viktiga hållmarksområdet ser man bl.a. Gammelstadsfjärden. Bergskrönet är populärt bland fågelskådare. På vintern kan man få se exempelvis ugglor i området. Man kommer upp på berget från många håll, bl.a. från Bävervägen.

0 500 1000 1500 m

6.18 Fastholmen och skogen på Bastuvikens östra strand

Skogen på Fastholmen är en fuktig klubbalsdominerad lund med en frodig undervegetationen. Fastholmen är en viktig miljö för lövskogsfåglar. Där häckar bl.a. grönsångare och mindre hackspett. Även stenknäckar kan hålla till i skogen. Skogen är viktig även för många groddjur och fladdermöss.

Skogen på Bastuvikens östra strand är klubbalsdominerad och också den ett viktigt område för fåglar. Här häckar bl.a. näktergal och svarthätta. Undervegetationen är buskdominerad och tät, och det finns rikligt med död ved i skogen. Det går en friluftsled genom området, som ingår i stadens naturskyddsprogram. På Fastholmen finns det också stigar.

6.19 Gammelskog på Stenudden

En av de värdefullaste skogarna i Gammelstadsfjärdens omgivning hittar man på Stenudden. Gammelskogen fredades som naturskyddsområde år 2017. Den gamla skogen är 12,5 hektar stor och huvudsakligen grandominerad. Skogen är mycket viktig för tickor och fåglar, och där häckar exempelvis tofsmes, trädkrypore och spillkråka. Man har också påträffat ovan-

ligt många sällsynta tickarter i skogen, vilket höjer områdets värde ytterligare. Även fladdermöss trivs i Stenuddens skog. Friluftsleden går i närheten av stranden. Det finns en fågelplattform nära vattnet i norra kanten av skogen. På Stenudden finns en tillgänglig naturstig, Bomärkesstigen, som är ca 330 meter lång.

6.19.1 Jättegrytor

Jättegrytorna i gammelskogen på Stenudden har en diameter på 1,7 meter och 0,7 meter. De ligger på bara några meters avstånd från varandra. Det går en stig alldeles nära jättegrytorna.

6.20 Stenuddens spets

Från Stenuddens spets har man en fin utsikt över hela Gammelstadsfjärden. Man kommer ut till spetsen med en stig från Stenuddens friluftsled.

6.21 Tall i Hertonäs

Denna ståtliga tall i Hertonäs fridlystes som naturminnesmärke år 1958 och har numera en omkrets på över tre meter. Den står på Skepparvikens strand, på en båtklubbs inhägnade gård. Man ser tallen väl också från andra sidan av stängslet.

Knipunge

6.22 Lund vid Hertonäs gård

De finaste träden vid Hertonäs gård ligger i kärnan av den mera vildväxande, frodiga delen av parken. Där hittar man lönnar, glasbjörkar, rönнар, klibbalar, häggar och planterade lindar. I buskskiktet ingår inte bara odlade växter utan också olvon och vilda vinbär. Övriga lundarter i området är t.ex. lungört, buskstjärnblomma och rödblåra. Parken är viktig också för olika fladdermöss och fåglar. Vid de små dammarna häckar bl.a. knipor. Kaja och härmsångare är intressanta fåglar i området. Det finns flera promenadvägar och stigar i den här vackra parken.

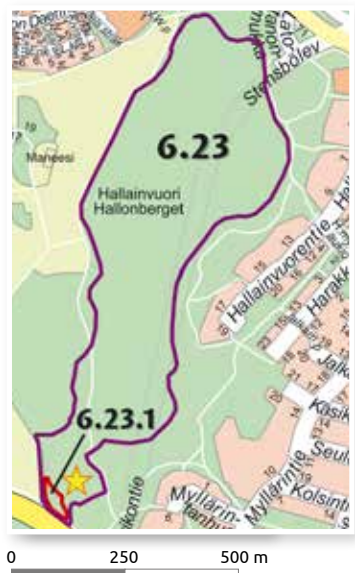
0 250 500 m

6.23 Hallonberget

Hällmarksskogen på Hallonberget har en areal på 20 hektar. Från sydvästra delen av krönet har man en fin utsikt över Viks åkrar. Hallonberget ingår i stadens naturskyddsprogram och är en viktig del av det ”grönfinger” som sträcker sig från Vik till Stensböle i nordost. Skogarna är huvudsakligen talldominerade men det växer också granar och lövträd i området. Det finns rätt många furor med sköldbark på Hallonberget. I området finns också försumpade ställen, där det växer getpors, tuvull och brakved. Det finns en grupp lindar i södra delen av om-

rådet. Över lag trivs typiska moskogsfåglar, såsom kungsfågel och svartmes, i området. Hallonberget är ett mycket värdefullt område för tickarter som är beroende av död tall. I skogen har påträffats den ytterst sällsynta tickan parasitporing, som lever på granar. Nära en stig i södra delen av Hallonberget finns en stenig fornstrand från Ancylyssjöns tid. På berget finns också några ganska stora flyttblock. Det går en friluftsled i södra delen av parken och i skogen finns flera stigar.

6.23.1 Hassellund vid Viksvägen

Denna hassellund är en skyddad naturtyp och i den växer ca 50 hasselbuskar, som är över två meter höga. Övriga arter i lunden är t.ex. gran, måbär och blåsippa. Hassellunden har en areal på 36 ar. I södra kanten av området finns en cykel- och gångväg.

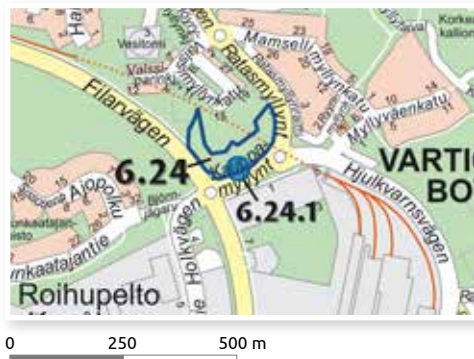

Lingon

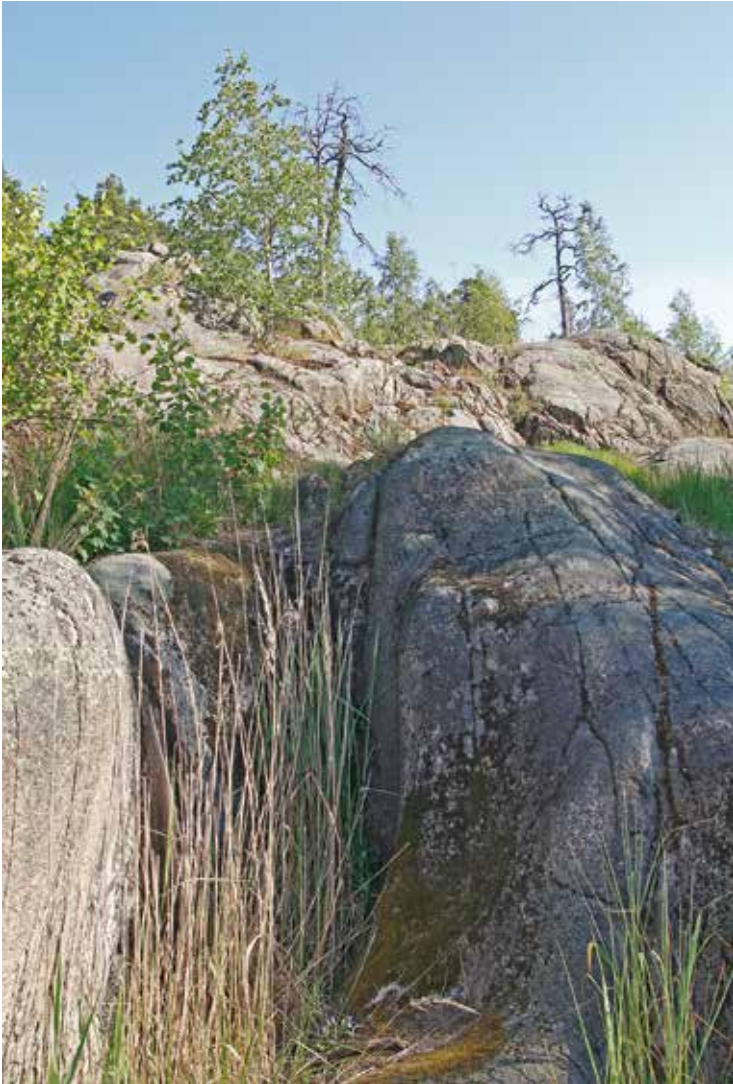

6.24 Berg vid Handelskvarnsvägen

Berget är landskapsmässigt värdefullt och på det växer tallar och bl.a. lingon, tjärblomster och getrams. Här kan man få se exempelvis tofsmesar. Man kommer upp på berget längs stigar från norr.

6.24.1 Grupp av jättegrytor

I södra delen av berget vid Handelskvarnsvägen, ca 20 meter från vägen, finns ett tiotal tidiga stadier av jättegrytor. Den största av dessa förstadier har en diameter på 1,5 meter.

6.25 Jättegrytor i Kasberget

Två små jättegrytor i Kasberget fridlystes som naturminnesmärke år 1960. De har en diameter på 25 cm och 45 cm. De är omgivna av ett metallräcke. Man kommer upp till jättegrytorna från en närliggande friluftsled.

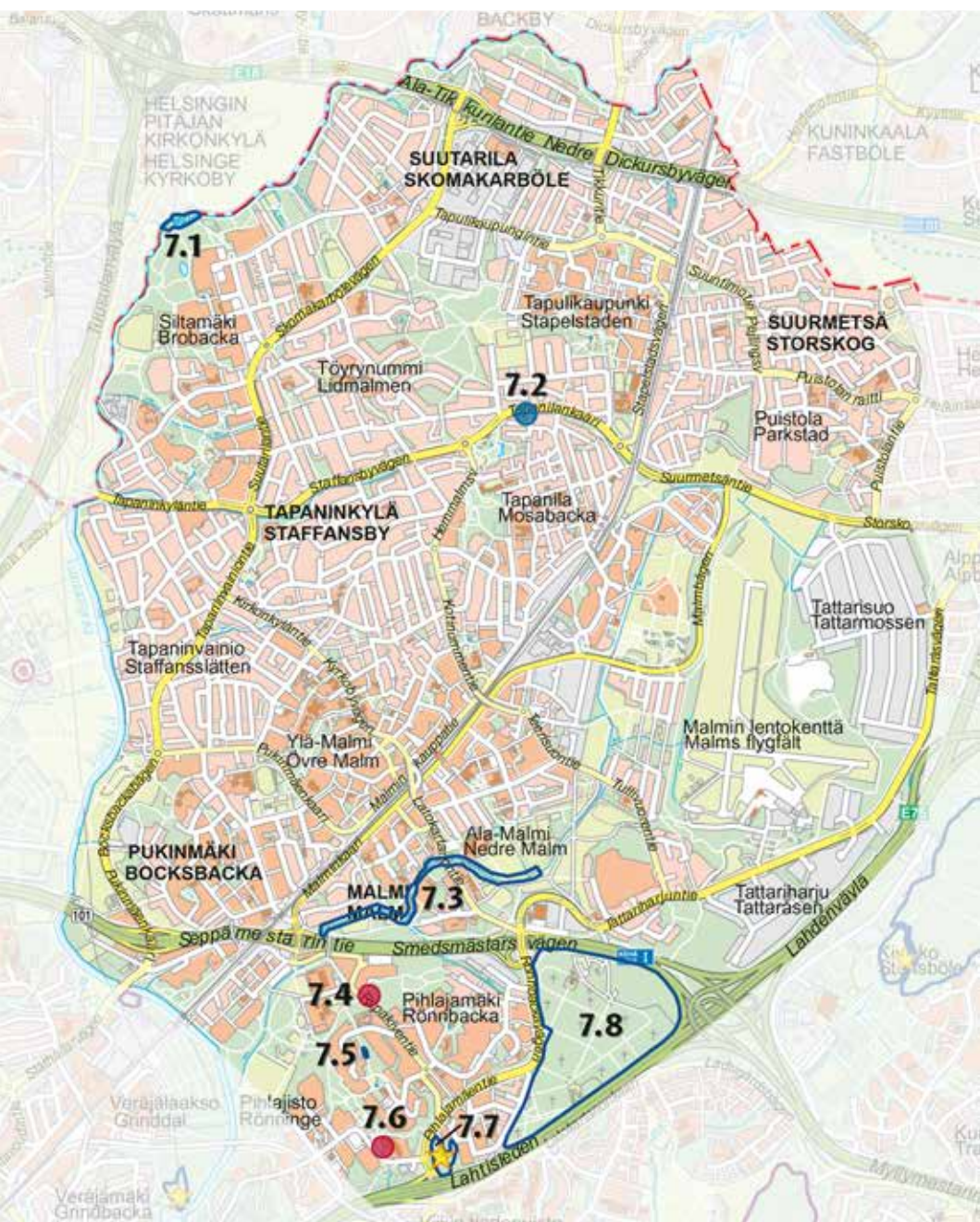
0 250 500 m

Norra Helsingfors

-
- 7.1 Kyrkoby fors**
  - 7.2 Flyttblock vid Åslappsvägen**
  - 7.3 Stickelbackabäcken**
  - 7.4 Jättegrytor vid Örnstenvägen**
  - 7.5 Tjärn i Tjälstensparken**
  - 7.6 Gammal lönn i Rönninge**
  - 7.7 Berg vid Rönbackavägen**
  - 7.8 Malms begravningsplats**

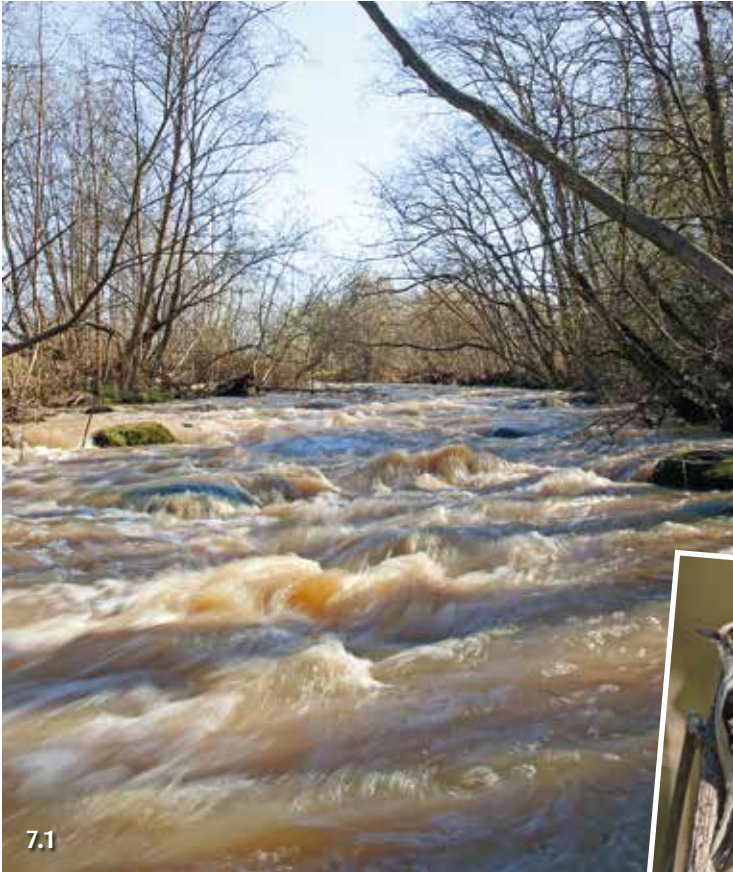

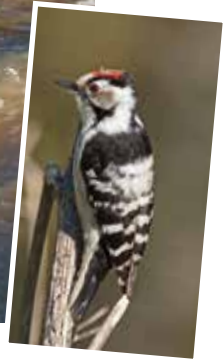
0 500 1000 1500 2000 m

7.1

Mindre hackspett

7.2 Flyttblock vid Åslappsvägen

Det här tre meter höga flyttblocket av granitgnejs ligger i skogen mellan Åslappsvägen och Mosabackabågen.

7.2

0 250 500 m

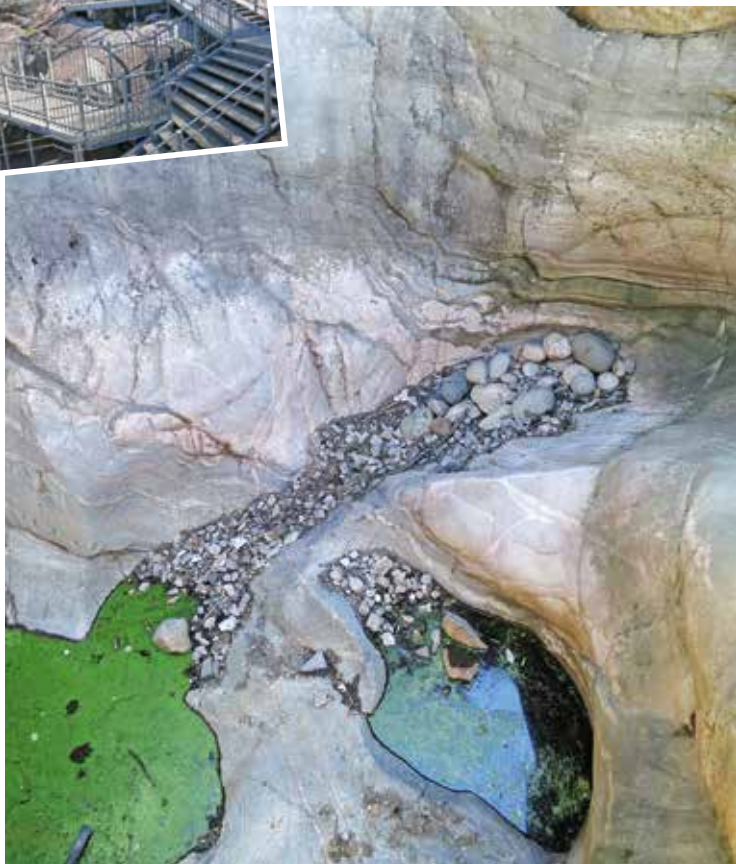

7.3 Stickelbackabäcken

Stickelbackabäcken hör till de längsta bäckarna i Helsingfors – hela 15 kilometer. Här och var har den rätats ut, satts att gå i en tunnel och flyttats, i likhet med de flesta bäckarna i Helsingfors. Såväl vyerna som växtligheten utmed bäcken är mångsidiga. En speciellt trevlig sträcka av bäcken ligger på bågge sidorna av Ladugårdsvägen i Nedre Malm, där bäcken rinner under flera broar. Stickelbackabäcken har ett öringbestånd som härstammar från inplanteringar som gjordes av vattenvårdsföreningen Virtavesien hoitoyhdistys. Bäcken har också restaurerats, främst har man byggt forsar och grusbottnar. Över tio fiskarter trivs i Stickelbackabäcken. Det finns fina miljöer för fåglar i bäckens omgivning, exempelvis vid Fallkulla åkrar och Malms flygplats. Det finns flera friluftsleder i bäckens närhet och intill bäcken går en två kilometer lång naturstig.

7.4 Jättegrytor vid Örnstensvägen

Det finns två fascinerande jättegrytor i Rönnsbacka. De fridlystes som naturminnesmärke år 1995. De ligger nära varandra och har en diameter på 6,9 meter och 1,6 meter. Den större av dem är hela 8,5 meter djup. Jättegrytorerna uppstod i slutet av den näst senaste istiden – de är sålunda exceptionella och speciellt intressanta för vetenskapen. De hittades i samband med vägarbeten vid Örnstensvägen åren 1993 och 1994. Jättegrytorerna döptes år 2008 till Aarnipata och Rauninmalja efter en namntävling som ordnades av Helsingfors stad och föreningen Pihlajamäki-seura.

7.5 Tjärn i Tjälstensparken

Denna vackra tjärn i Rönnbacka har en yta på bara fyra ar. Den ligger i en liten skog omgiven av höghus, alldeles intill en friluftsled, så den är lätt att nå. På andra sidan friluftsleden höjer sig en bergssluttning. Gräsänder håller ofta till vid tjärnen och bl.a. mosaiktrollsändor jagar insekter ovanför tjärnen på sommaren.

7.6 Gammal lönn i Rönninge

Stadens 450-årsjubileum till ära, utsågs denna lönn i Rönninge år 2000 till den vackraste lönnen i Helsingfors. Tyvärr skadades trädet allvarligt i en storm år 2017, men huvudstammen med nya grenar står fortfarande kvar intill Rönninge finska lågstadieskola. Trädet fridlystes som naturminnesmärke år 1997.

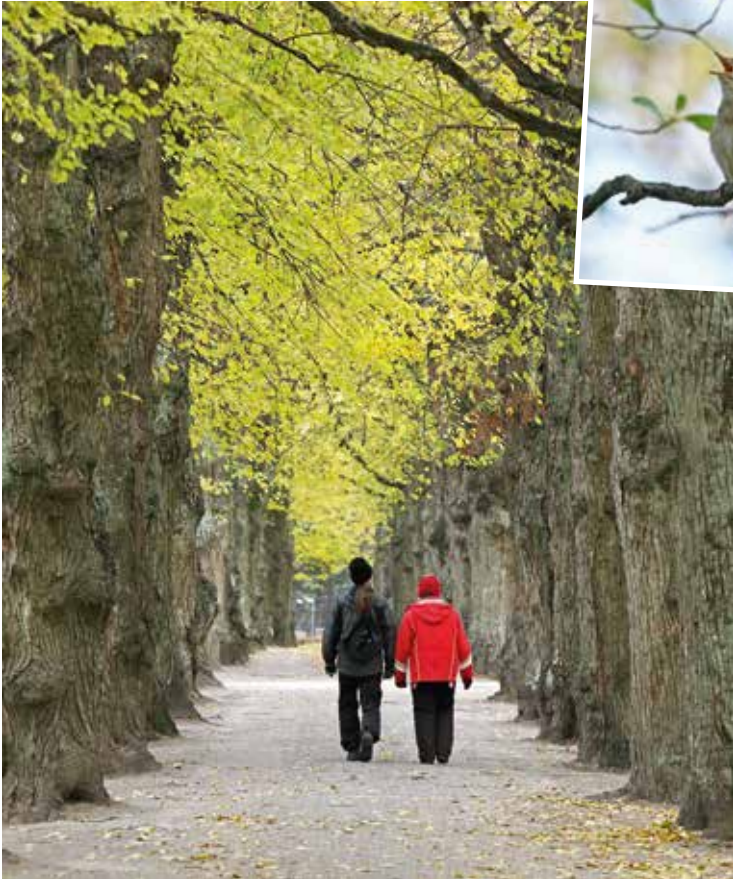
7.7 Berg vid Rönbackavägen

Alldeles nära Lahtisleden i Rönbacka finns ett landskapsmässigt värdefullt hällmarksområde. Från berget ser man Viks ångar och Gammelstadsfjärden i söder. Berget har en trappstegsliknande form, vilket beror på att man en gång i tiden bröt sten från berget. Det växer rikligt med rönnar på berget, vilket också gett förorten namnet Rönbacka. Man kommer bäst upp på berget från Ledstensgränden.

Näktergal

7.8 Malm begravningsplats

Begravningsplatsen i Malm är stor och park-
artad. I området finns åtskilliga stora träd
samt många alléer och tätare trädgångar.
På kyrkogården hittar man en mångfald av
trädslag. Också fågelfaunan är artrik med
bl.a. olika hålbjuggare, näktergal och hämp-
ling. Begravningsplatsen har en del höstar
haft besök av migrerande nötkråkor av den
sibiriska underarten. De letar efter cembra-
tallar, vars frön de älskar.

0 250 500 750 m

Degerö med omnejd

- 8.1 Ek på Turholm
- 8.2 Lind med två stammar på Turholm
- 8.3 Lind på Turholm
- 8.4 Knöltall på Turholm
- 8.5 Kronbergsträsket
- 8.6 Linddunge vid Kronberget
- 8.7 Stansviks lund- och gruvområde
- 8.8 Stansviksudden
- 8.9 Gammelfura i Uppby
- 8.10 Tall på Degerö
- 8.11 Degerö sandstrand
- 8.12 Silverpoppel på Degerö
- 8.13 Flyttblock på Vårdö
- 8.14 Förekomst av spjutskråp på Vårdö
- 8.15 Jättegryta på Drakudden
- 8.16 Klibbalslund på Drakudden
- 8.17 Berg på Vårdö
- 8.18 Jollasmyren
- 8.19 Österängsdalen
- 8.20 Jättegrytor på Karolinberget
- 8.21 Tomteberget

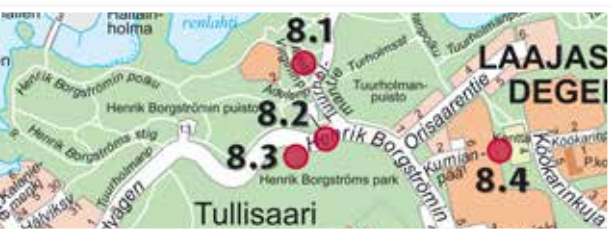

0 500 1000 1500 2000 m

8.1

0 250 500 m

8.2

8.1 Ek på Turholm

Den här ekens krona är mycket vid och en del av de tunga, horisontellt växande grenarna vilar mot marken. Eken fridlystes som naturminnesmärke år 1956. Dess omkrets vid roten är ca fyra meter. Eken står på en gräsplan nära en friluftsled i herrgårdsområdet.

8.2 Lind med två stammar på Turholm

Även detta träd fridlystes som naturminnesmärke år 1956. Linden har två stammar och står vid Henrik Borgströms väg, mitt emot avtaget till herrgården. Den högre stammens höjd är ca 25 meter och omkrets vid roten 4,5 meter.

8.3 Lind på Turholm

Den här linden, som fridlystes som naturminnesmärke år 1956, växer i en vacker lund söder om Henrik Borgströms väg. Trädet växer snett i en sluttning och dess omkrets är fyra meter. I slutet av våren bildar blommande blåsippor och vitsippor stora mattor i den omgivande lunden.

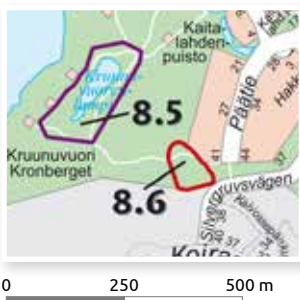

8.4 Knöltall på Turholm

Knöltallen är en sällsynt, masurartad form av vår vanliga tall. Den har knölar på stammen, grenarna och rötterna. Knöltallar påträffas i Södra och Mellersta Finland. I allmänhet blir knöltallen inte högre än tio meter, men det här exemplaret är 20 meter högt och dess omkrets är hela 2,3 meter. Trädet fridlystes som naturminnesmärke år 1956. Det står i en skogsdunge nära höghus och en friluftsled.

8.5 Kronbergsträsket

Det ödemarksartade Kronbergsträsket är en mycket sällsynt miljö i Helsingfors. Träskets stränder består av öppen fattigkärrsvegetation samt skogskärr som omges av moskog med grova träd. I träsket växer arter som är hotade i Helsingfors, t.ex. vit näckros. Övriga växtarter i området är bl.a. vattenklöver, hjortron och rundsileselhår. I själva skogen kring träsket kan man hitta bl.a. klockpyrola. Träsket är en vik-

Rundsileselhår

Padda

tig lekplats för grodor och paddor. Mindre korsnäbb och svartmes trivs också i träskets omgivning. Området ingår i stadens naturskyddsprogram och har en areal på dryga två hektar. Det finns ett antal stigar i området, men ställvis kan de vara rätt blöta.

8.6 Linddunge vid Kronberget

Linddungen vid Kronberget är en skyddad naturtyp och har en areal på 0,6 hektar. Det växer över 20 lindar i området. De står i två separata grupper i en sluttning. Intressanta växtarter i skogen är tibast, stor nunneört och ekorrbär.

Stor nunneört

Gärdsmyg

8.7 Stansviks lund- och gruvområde

Stansviks naturskyddsområde har en areal på 5,5 hektar. Det fanns en järngruva i området mellan åren 1766 och 1839. Gruvschakten fylldes senare med vatten, men växtligheten kring dem är frodig. Området är sedan länge känt för sin mångsidiga hällmarks-, lund- och lundkärrsväxtlighet. Tack vare kalkpåverkan växer det uppe på berget och i sluttningarna bl.a. svartbräken, rött oxbär och gråfibbla. I lunden växer stor blåklocka och trolldruva. Fåglar som svarthätta, gransångare och gök trivs i lunden. Det finns stigar och trappor i området. De gamla gruvschakten är inhägnade.

Fladdermus

8.8 Stansviksudden

Stansviksudden är den enda välbevarade och landskapsmässigt intakta grusåsen i Helsingfors. På åsen växer gamla tallar med sköldbark. Området ingår i stadens naturskyddsprogram och har en areal på 3,5 hektar. I östra delen av udden finns en lundartad skog i en sluttning, där det växer några sannolikt planterade lindar. En smal sandstrand kantar uddens östra strand.

På åsens västra strand finns fina havsstrandängar och sand- och klapperstenstränder. På Stansviksåsen växer bl.a. gräslök, ängsruta och kustarun. Åsen med omgivning, ända upp till norr om Hundholmsvägen, är ett otroligt värdefullt område för olika fladdermöss. Här finns en mångfald av fina naturmiljöer, bl.a. stränder, kulturlandskap, karga tallskogar, små myrar och försumpade svackor.

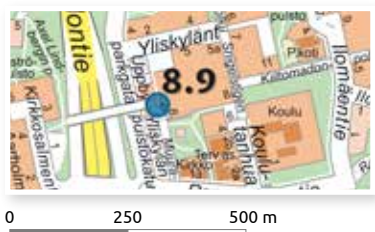
8.9

8.10

8.9 Gammelfura i Uppby

Intill Uppby köpcentrum på Degerö står en ståtlig, gammal tall. Gammelfuran är mycket omtyckt bland Degeröborna. Dess omkrets vid roten är ca 2,5 meter.

8.10 Tall på Degerö

Denna stora tall hittar man alldeles intill Rävsvundsvägen och den fridlystes som naturminnesmärke år 1956. Dess omkrets är över 3,5 meter. Halvvägs upp är trädet förgrenat i två stammar. Det här exemplaret hör till de största tallarna i Helsingforsregionen.

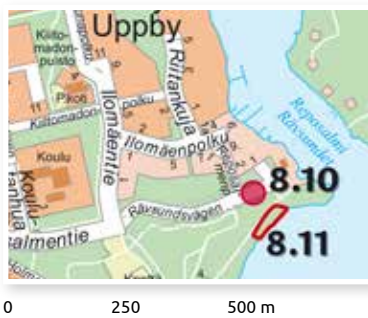

Vresros

8.11 Degerö sandstrand

Den del av Degerö sandstrand som är en skyddad naturtyp har en areal på 19 ar. Här kan man hitta växtarter som strandtåg, bergsyra och rörsvingel. I närheten finns det en badstrand och en friluftsled.

8.12 Silverpoppel på Degerö

Denna ståliga silverpoppel fridlystes som naturminnesmärke år 1956. Dess omkrets vid roten är i dag över 4,5 meter. Trädet växer vid Holmgårdsstigen i Degerö idrotts-park. Silverpoppeln påträffas i Finland främst i parker.

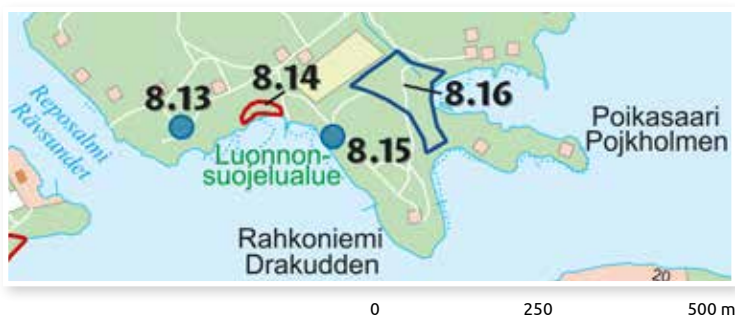
0 250 500 m

8.13 Flyttblock på Vårdö

Ett stort flyttblock av rapakivigranit ligger alldeles intill en friluftsled nära badstranden i södra delen av Vårdö. Det är 4,5 meter högt och ett av de största flyttblocken i Helsingfors. Uppe på stenbumlingen växer bl.a. mossor och rönнар.

8.14 Förekomst av spjutskråp på Vårdö

Spjutskråpen är klassad som en akut hotad växtart i Finland. Den sandiga strandängen på Vårdö är det enda stället i Finland där arten växer. Det här naturskyddsområdet på tio ar avgränsas i norr av en frilufsled bakom en rad silverpilar och i öst av en väg ner till en brygga.

8.15 Jättegryta på Drakudden

Jättegrytan på Drakudden är 1,5 m bred och ungefär lika djup. Den omges av ett robust metallräcke. Det går en frilufsled i närheten av jättegrytan.

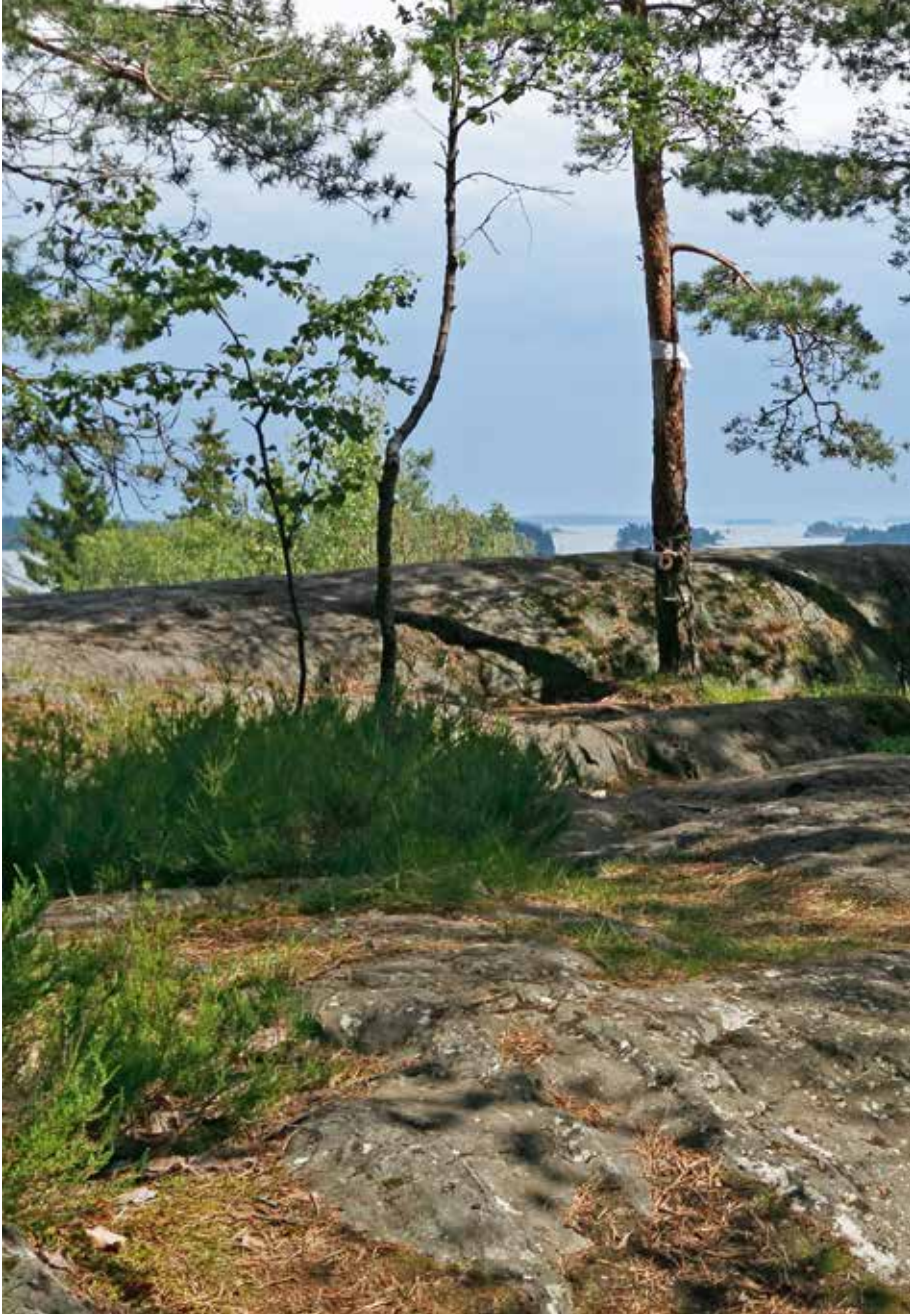
8.16 Klubbalslund på Drakudden

Den ormbunks- och älgörtsrika lunden på Drakudden karakteriseras av ståtliga klubbalar och ett av de mäktigaste bestånden av strutbräken i Helsingfors. Majbräken, skogsbräken och hultbräken är andra ormbunksväxter som trivs i området. I den lilla lunden på bara en hektar växer gulsippa, som är sällsynt i Helsingfors. Skogen – och hela ön – är ett värdefullt fladdermusområde.

8.15

8.17 Berg på Vårdö

Från berget på Vårdö har man en fin havsutsikt. På bergskränet finns ett gammalt kummel, alltså ett tidigare sjömärke. Berget med omgivning är ett värdefullt område för tickor.

8.18 Jollasmyren

Jollasmyren är ett naturskyddsområde med en areal på ca fyra hektar. Mitten av myren är tallmyr, och på kanterna finns grandominerat skogskärr. De stora träden och den relativt torra marken beror på dikningar för ungefär 50 år sedan. Man har försökt återställa myrens naturliga vattenförhållanden genom att gallra trädbeståndet och fylla ut dikena. Myrarter i området är exempelvis getpors och skogsfräken. Det finns spångstigar och en infotavla på myren. Man får röra sig endast längs spångerna och stigar i området.

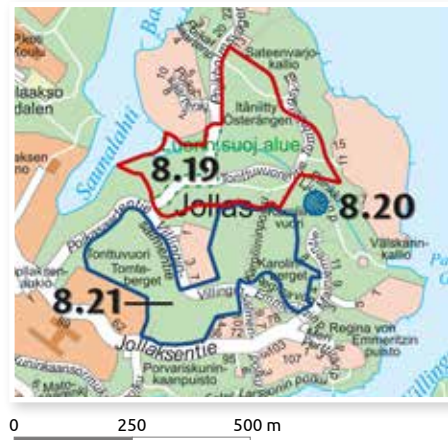

Storrams

8.19 Österängsdalen

Österängsdalen fredades som naturskyddsområde år 2009. Området har en areal på dryga sju hektar. Skogen i området är huvudsakligen lund eller lundartad moskog. Där växer många i övriga Helsingfors sällsynta och hotade arter, såsom tvåblad, skogsvicker och trolldruva. I mitten av naturskyddsområdet finns en gammal äng, som håller på att växa igen till lund. I området hittar man Helsingfors största bestånd av storrams. Intressanta fågelarter i naturskyddsområdet är exempelvis mindre hackspett och morkulla. Österängsdalen med omgivning är också ett värdefullt fladdermusområde. Det finns flera stigar i området, och på de fuktigaste ställena också spänger. Områdets infotavla finns nära Pojkholmsvägen.

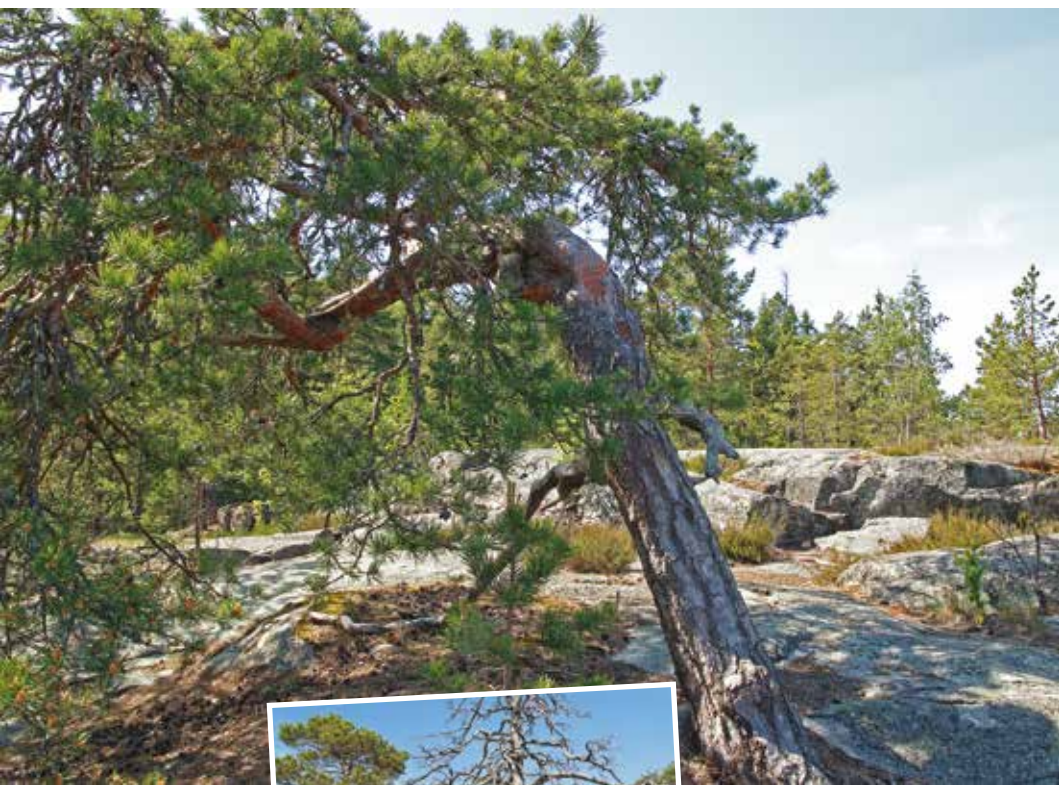

8.20 Jättegrytor på Karolinberget

De här tvillingsjättegrytorna ligger nära frilufsleden på Karolinbergets sluttning. Den större grytans diameter är ca en meter och djup två meter.

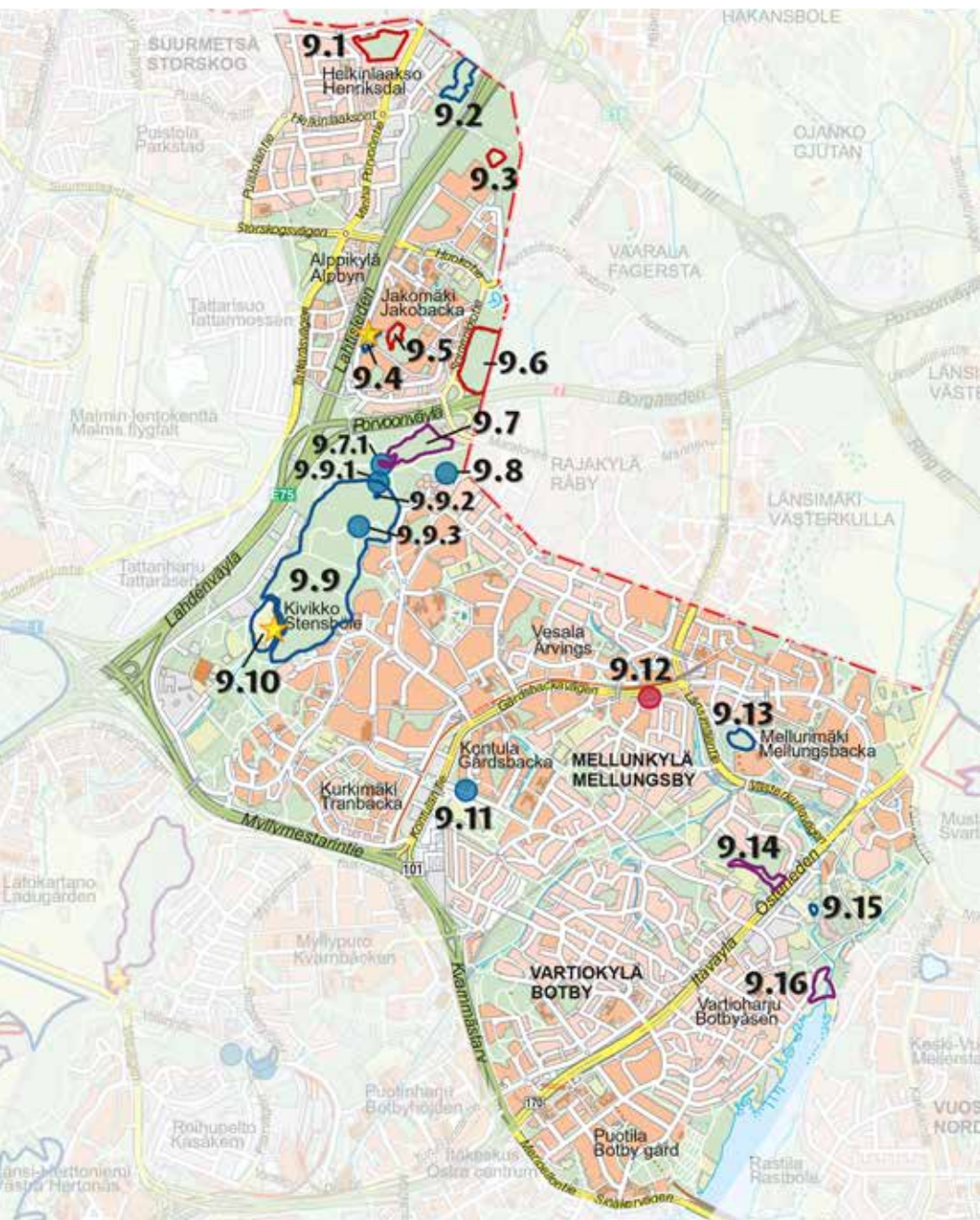
8.21 Tomteberget

Detta landskapsmässigt värdefulla berg är beläget i mitten av Jollas, på bägge sidorna av Villingesundsvägen. Spillkråka och tofsmes trivs i denna huvudsakligen talldominerade hållmarksskog. Man kommer upp på berget från många håll.

Henriksdal-Botbyåsen

-
- 9.1 Roosbacken**
  - 9.2 Berg i Henriksdal**
  - 9.3 Hassellund i Jakobacka**
  - 9.4 Jakobackaberget**
  - 9.5 Fornstrand i Jakobacka**
  - 9.6 Slåttmossen**
  - 9.7 Berg i Stensböle**
    - 9.7.1 Jordfyllda jättegrytor
  - 9.8 Jättegrytor i Stensböle**
  - 9.9 Stensböle skog**
    - 9.9.1 Flyttblock av granit
    - 9.9.2 Fornstrand
    - 9.9.3 Flyttblock av rapakivi
  - 9.10 Stensböle depå**
  - 9.11 Flyttblock vid Portgränden**
  - 9.12 Tall i Ärvings**
  - 9.13 Spikberget**
  - 9.14 Torräng i Nybroparken**
  - 9.15 Borgbergsparkens blomsteräng**
  - 9.16 Väringsparken**

0 500 1000 1500 2000 m

Brakved

9.1 Roosbacken

Roosbackens naturskyddsområde söder om gränsen mellan Helsingfors och Vanda har en areal på 4,5 hektar. Bergarten i det år 2010 fredade området är gnejs som består av kvarts och fältspat med inslag av tunna kalkstensskikt. I södra delen finns granit. Skogen är talldominerad. På grund av kalkpåverkan växer där dock bl.a. fältgentiana, en sällsynt art hos oss. Andra intressanta växtarter i området är finskt myskgräs, vårärt och skogstry. På Roosbacken växer rätt många gamla träd och på dem ställvis rikligt med tickor. Nära Kalkbergsvägen ligger en stenig fornstrand från Ancylussjöns tid. Stenarna är av mycket varierande storlek, de största rentav två meter. I områdets nordöstra hörn finns ett ganska stort stenblock av rapakivi, som klart vittrar. Det finns några stigar på Roosbacken.

9.2 Berg i Henriksdal

Själva bergskränet är öppet men annars är området skogbevuxet. I skogen på bergets sluttning finns en fornstrand från Ancylussjöns tid, och denna blockmark är ställvis svårframkomlig. Toppen ligger 62,9 meter över havet, så berget är den näst högsta naturliga punkten i Helsingfors. Från toppen av berget har man en rätt begränsad utsikt mot väst, så berget är inte en speciellt bra utsiktsplats. Det går ett par stigar i området.

9.3 Hassellund i Jakobacka

En av de finaste hassellundarna i Helsingfors ligger i Jakobacka. Lunden är en skyddad naturtyp och har en areal på 0,76 hektar. I området växer ungefär hundra hasselbuskar, varav merparten är över två meter höga. Det växer också ståtliga granar i lunden. Andra växtarter i området är exempelvis hägg, ek, rönn, liljekonvalj och harsyra. Hasselbuskarna är koncentrerade till friluftsledningens korsning och dess omgivning.

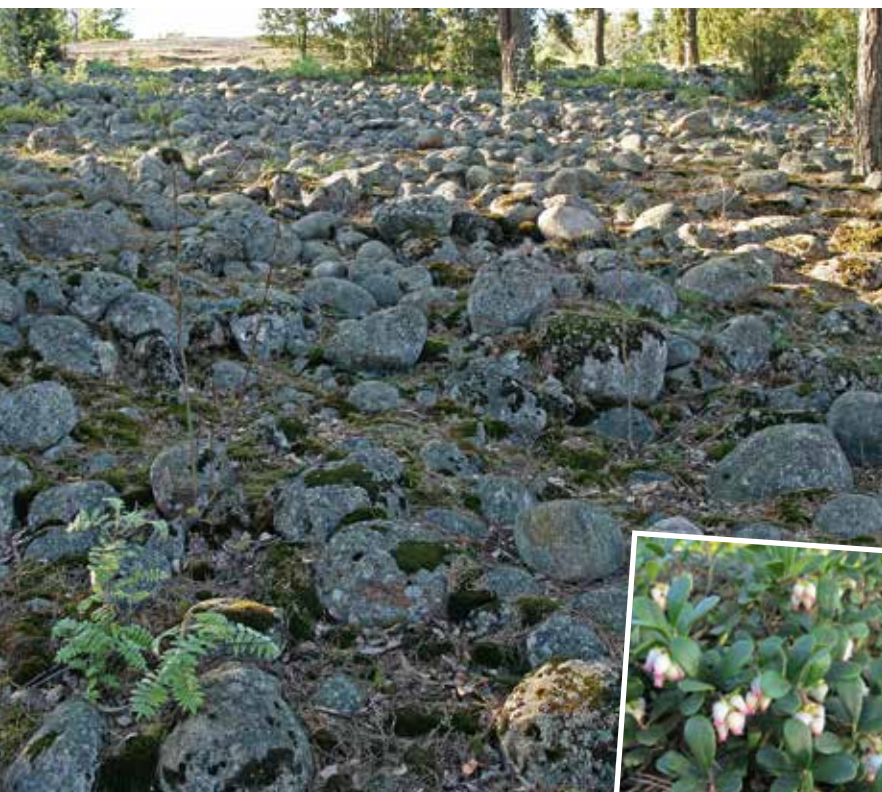
Gullris

9.4 Jakobackaberget

Från västra kanten av Jakobackabergets topp har man en utsikt över den omgivande skogen och på längre avstånd förstadsområden. På berget blommar i slutet av sommaren rikligt med gullris. Man kommer lätt upp på berget från en närliggande friluftsled.

0 250 500 m

Mjölon

9.5 Fornstrand i Jakobacka

Den steniga fornstranden i Jakobacka är den högst belägna fornstranden i Helsingfors och det viktigaste fornstrandsobjekt som vittnar om ett av de tidiga skedena av Östersjöns historia. Fornstranden, eller djävulsåkern, uppstod i slutet av Yoldiahavets tid och början av Ancylussjöns tid för ca 11 000–10 000 år sedan. Bland de runda strandstenarna växer bl.a. mjölon. Det går en cykel- och gångväg i närheten av det här år 2011 fredade naturskyddsområdet på en hektar. Söder om skyddsområdet ligger den tredje högsta punkten i Helsingfors natur och den högsta punkten i Jakobacka, 62 meter över havet.

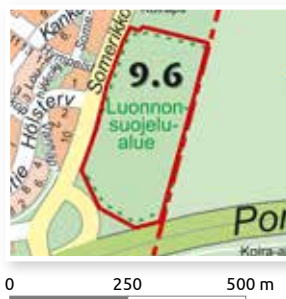

Skogsödla

9.6 Slåttmossen

Slåttmossen är den enda typiska högmossen i Helsingfors och den är ett naturskyddsområde. Med högmosse avses en myr vars mittdel är tydligt högre än kanterna. Högmossen fortsätter på östra sidan av kommungränsen men är inte ett skyddsområde i Vanda. På de avlånga tuvorna växer vitmossor, ljung, kråkbär och tvinvuxna tallar. I mitten av de blötare partierna, dvs. höljorna, växer tuvull och i deras kanter rosling. Det lever en mångfald av insekter på mossen. Den är viktigt speciellt för olika fjärilar. Om man rör sig varsamt, kan man på sommaren få syn på en ödla på spångstigen. Slåttmossens naturskyddsområde har en areal på 7,5 hektar, och man får röra sig där endast längs spångstigarna och stigarna i mosskanten.

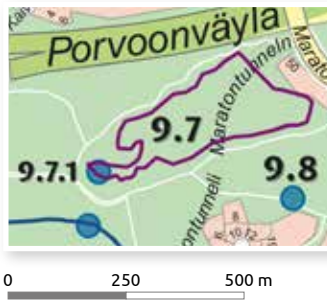

Talltita

9.7 Berg i Stensböle

Berget i Stensböle friluftspark ingår i Helsingfors befästningskedja på land. Där finns också Helsingfors högsta naturliga punkt, 63,1 meter över havet. Detta område ingår i stadens naturskyddsprogram och har en värdefull växtlighet med arter som låsbräken och gulmåra. Uppe på bergskrönet hittar man en geologiskt värdefull flat strandklippa från Yoldiahavets tid. Området är viktigt för många tickarter.

9.7.1 Jordfyllda jättegrytor

I västra kanten av berget i Stensböle friluftspark finns två stora jordfyllda jättegrytor intill varandra och en mindre gryta öster om dem. De två större har en diameter på över två meter.

9.8 Jättegrytor i Stensböle

Intill en friluftsled i östra delen av friluftsparken finns två grunda jättegrytor. De är bägge ca en meter breda.

Gransångare

9.9 Stensböle skog

Skogen i Stensböle är populär bland friluftsfolk. Området är barrträdsdominerat med flera hällmarkstallskogar. Det förekommer också fuktigare sänkor i området. Träden är huvudsakligen gamla. I skogen lever för gammelskogar typiska fågelarter. Ett exempel är talltitan, vars bestånd över lag gått tillbaka. Växtarter i området är t.ex. ljung, ängskovall och lingon. Även olika tickor trivs i skogen. Där växer exempelvis arten sydlig gräddporing, som har påträffats på mindre än tio ställen i Finland. Det finns både friluftsleder och stigar i skogen.

9.9.1 Flyttblock av granit

Detta kantiga flyttblock ligger i en skogssluttning nära fornstranden. Det är ungefär fyra meter högt.

9.9.2 Fornstrand

Denna vackra steniga fornstrand har en areal på 20 gånger 50 meter. Merparten av stenarna är mindre än en halv meter breda.

9.9.3 Flyttblock av rapakivi

Intill en friluftsled i mitten av Stensböle skog hittar man detta originella flyttblock av viborgit. Den tre meter höga stenen har vittrat kraftigt på västkanten. Viborgit är en typ av rapakivigranit som vittrar mycket lätt till grus.

Stenskvätta

9.10 Stensböle depå

Det finns en fågelplattform uppe på den tidigare depån för överloppsjord i Stensböle friluftspark. Från backen har man en fin utsikt i nästan alla väderstreck. Platsen lämpar sig utmärkt för fågelskådning under fåglarnas flyttid. Här kan man se flyttande rovfåglar, gäss och duvor. I närheten av backen, inom friluftsparken, häckar flera stenskvättspär. I berggrunden söder om fågelplattformen, i närheten av en friluftsled, finns fem förstadier till jättegrytor och den största av dem har en diameter på nästan en meter.

9.11 Flyttblock vid Portgränden

Det här flyttblocket av rapakivgranit är ca fyra meter högt. Bakom metallplattorna på stenen ligger Gårdsbacka bostadsområdes grundläggningsbrev, som murades in i stenen år 1964. Flyttblocket syns väl från den närliggande vägen.

9.12 Tall i Ärvings

Den ståtliga tallen i Ärvings fridlystes som naturminnesmärke år 2000. Den är troligen ungefär 250 år gammal. Tallens omkrets är ca 3,5 meter och den står i en liten skogsdunge. Man kommer till trädet från den närliggande gångvägen.

Stensöta

9.13 Spikberget

Det landskapsmässigt värdefulla Spikberget har branta stup. På dess syd- och östsida ligger stora stenblock, som lossnat från berget och numera bildar grottlänkande miljöer. Stensötan är en typisk växt i området. Man når denna höga bergskulle från flera håll, för den omges av friluftsleder.

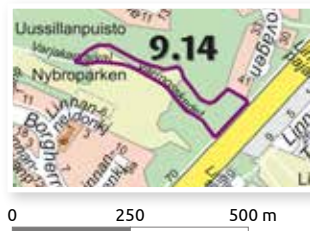

9.14 Torräng i Nybroparken

Denna huvudsakligen trädlösa torräng i Nybroparken är 1,5 hektar stor och ligger intill en cykel- och gångväg som kallas Varingsskedet. Ängsområdet ingår i stadens naturskyddsprogram och där växer rikligt med backnejlika och andra torrängsarter. Blomsterängen lockar till sig en mångfald av insekter, allt från skalbaggar och dagfjärilar till svärmare. I skogsslutningen norr om ängen ligger en stenig fornstrand från Litorinahavets tid.

9.15 Borgbergsparkens blomsteräng

Blomsterängen i Borgbergsparken var troligtvis en betesäng en gång i tiden. Högst uppe i sluttningen finns torrängsväxtlighet. Nedför sluttningen övergår torrängen gradvis i fuktig äng. I den artrika floran ingår exempelvis gulmåra, toppklocka, äkta johannesört, åkervädd och skogsklöver. Det finns flera stigar i det här området på en hektar.

Svärdslilja

Åkerbär

9.16 Väringsparken

Väringsparken är ett frodigt klubbalsmadkärr på 1,5 hektar och den ingår i stadens naturskyddsprogram. Där växer rikligt med värdefulla arter, såsom tuvstarr, åkerbär, springkorn och bäckbräsma. Svärdsliljan är också mycket väl representerad i området. En typisk fågel för området är näktergal. Väringsparken och hela Botbyviken utgör tillsammans ett viktigt jaktområde för fladdermöss. Det går en friluftsled i området.

Södra Nordsjö

-
- 10.1 Ramsöuddens lund**
  - 10.2 Havsrastböle skog**
    - 10.2.1 Stenig fornstrand
  - 10.3 Flyttblock i Havsrastböle**
  - 10.4 Rastbölekärret**
  - 10.5 Kallviksåsen**
  - 10.6 Kallviksgrundet**
  - 10.7 Kallviks strandäng**
  - 10.8 Rundhällar vid Nybondas kanal**
  - 10.9 Fattigkärr i Nybondas**
  - 10.10 Klippor på Notuddens västra strand**
  - 10.11 Nybondas skog**
    - 10.11.1 Källkärr
    - 10.11.2 Berg
  - 10.12 Havsstrandäng vid Nordsjöviken**
  - 10.13 Rudträsk**
  - 10.14 Rataudden i Nybondas**
  - 10.15 Skataudden**

0 500 1000 1500 2000 m

Trolldruva

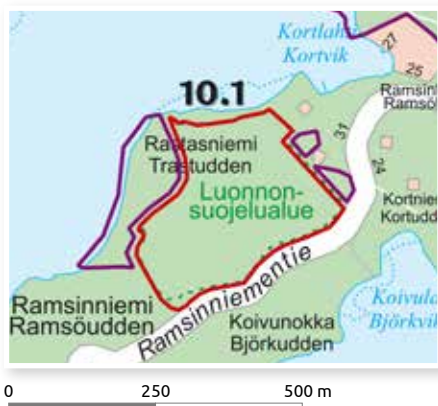
Ask

Strutbräken

10.1 Ramsöuddens lund

Den sammanlagda arealen för Ramsöuddens naturskyddsområde och de närliggande områden som ingår i Helsingfors naturskyddsprogram är 9,5 hektar. I det här mångsidiga skogsområdet finns skuggiga granskogar och frodiga strandlundar samt tallskog på högre belägna berghällar. Stutbräkenbeståndet på Ramsöudden är ett av de finaste i Helsingfors. Andra arter i skogsområdena är exempelvis blåsipppa, skogstry och vårärt. Fågelfaunan är också representativ med arter som lundsångare, härmsångare och gråspett. Ramsöuddens lund är viktig också för olika tickor och fladdermöss. Det finns en infotavla i området, och man får röra sig i det endast längs markerade stigar och spänger.

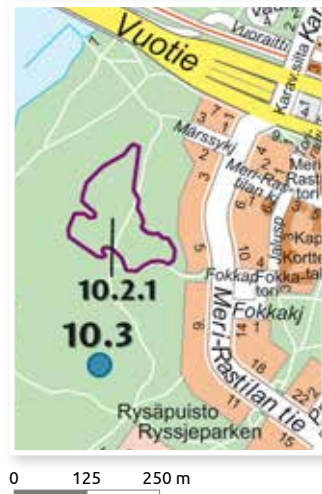

10.2.1 Stenig fornstrand

En av de finaste fornstränderna i Helsingfors hittar man i skogen i Havsrastböle. Den steniga fornstranden från Litorinahavets tid upptar ett stort område, och den bäst bevarade delen av denna djävulsåker täcker ett område på 60 gånger 30 meter. Merparten av stenarna är runda men de allra största stenblocken är kantiga. En friluftsled korsar djävulsåkern.

10.3 Flyttblock i Havsrastböle

Ett stort granitflyttblock ligger mitt i skogen, 200 meter väster om kröken i Havsrastbölevägen. Flyttblocket är ca 3,5 meter högt.

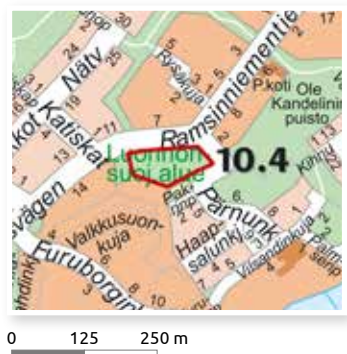

Jungfru Marie nycklar

10.4 Rastbölekärret

Rastbölekärret är ett naturskyddsområde på 0,8 hektar med ett öppet fatigkärr i mitten. Kärret omges av en ställvis försumpad granskog. På kärret växer bl.a. tranbär, tre olika arter av sileshår, Jungfru Marie nycklar och myggblomster. Man får röra sig i området endast till fots längs de markerade stigarna och spängerna.

10.5 Kallviksåsen

Kallviksåsen ingår i en mer eller mindre sammanhängande åskedja mellan Helsingfors och Hyvinge. Åsformationen uppstod för ca 13 000 år sedan i samband med att inlandsisen retirerade. Kallviksåsens naturskyddsområde ligger i den nordligaste delen av Kallviksudden. Kallviksåsen är den enda åsen i Helsingfors som ingår i det nationella åsskyddsprogrammet. Det finns åtskilliga gamla och mäktiga tallar i naturskyddsområdet. På stränderna växer huvudsakligen klubbalar. Hela Kallviksåsen är ett ytterst viktigt område för fladdermöss. Åsen och dess växtlighet är känsliga för slitage, så man får röra sig endast längs de markerade stigarna i området. Det finns en infotavla i norra ändan av naturskyddsområdet.

bottnarna växer bl.a. kransalgen grönsträfsse. I området häckar t.ex. silltrut och småskrake, och många sjöfåglar rastar där under flytt-

färden. Hela Kallviksudden hör till Natura-området Ås-, ängs- och vattenområdena i Kallvik.

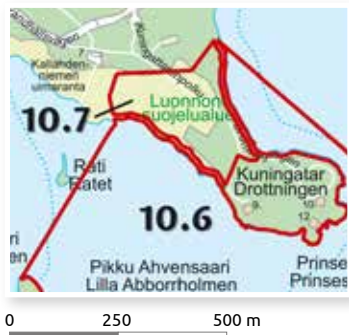

Klibbal

10.7 Kallviks strandäng

Kallviks strandäng uppstod småningom mellan Kallviksudden och ön Drottningen till följd av landhöjningen. Land stiger fortfarande ur havet, varför områdets ekologi förändras fortfarande, om dock långsamt. I det här naturskyddsområdet på fem hektar finns ett stort antal livsmiljöer, från ängar till strandskogar, och följaktligen har området också en artrik flora. På ängen växer bl.a. en, gulmåra och gul fetknopp. Strandängen är speciellt viktig för fåglar. Under flykten smörjer framför allt olika vadare och änder kråset på ängen. I området

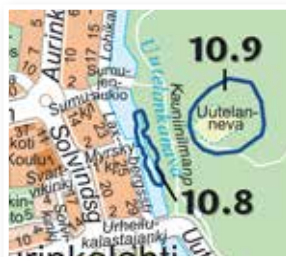

häckar bl.a. buskskvätta och törnskata. Under den snöfria tiden av året bör man vandra endast på de markerade stigarna. Det finns en naturstig i området. Det är förbjudet att göra upp eld, simma och fira annat strandliv i naturskyddsområdet. Man kan göra allt detta i stället på den närliggande allmänna badstranden.

10.8 Rundhällar vid Nybondas kanal

På östra stranden av Nybondas kanal, öster om Solvik, finns släta klippor med räfflor och hack, som gröptes ur av inlandsisen en gång i tiden. Bergarten är amfibolit.

Odon

10.9 Fattigkär i Nybondas

Fattigkärret i Nybondas är trädlöst i mitten, och det uppstod troligen då man en gång i tiden försökte dränera en tjärn. Fattigkärret omges av smala zoner av tallkär och skogskär. Det växer flera sällsyn- ta växtarter i detta område på en hektar, såsom spindelblomster, myggblomster och dvärgbläddra. Vanligare arter i området är vatten- klöver, rundsileshår och odon. Besökarna bör undvika att vandra på kärret, för den blöta myrväxtligheten tar lätt skada och man kan dessutom sjunka ner i kärret. Det går en friluftsled söder om kärret och det finns några stigar i kärrets omgivning.

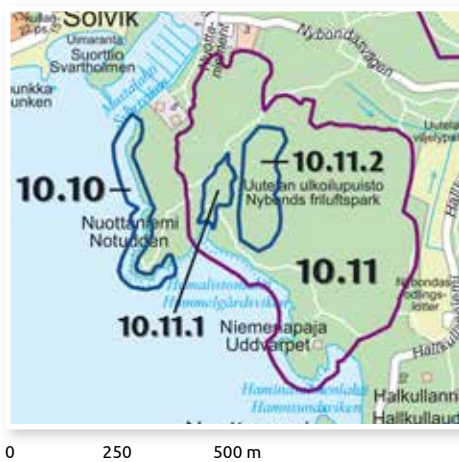

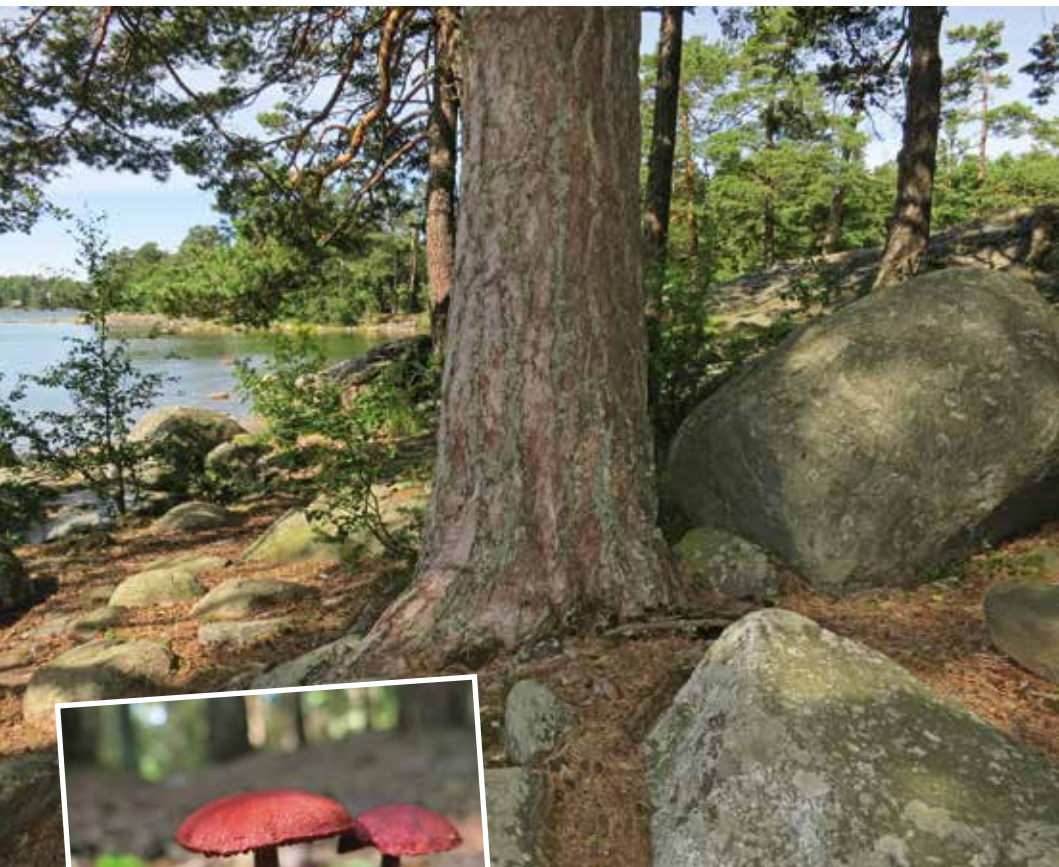
10.10 Klippor på Notuddens västra strand

I klipporna ovanför vattenbrynet längs Notuddens västra strand kan man se skiktad tuffit med ränder som är skikt av vulkaniska lapiller.

10.11 Nybondas skog

Detta nästan 25 hektar stora mångsidiga hällskogsområde ligger i sydvästra Nybondas, intill ett värdefullt obebyggt strandområde. Det häckar många fågelarter i skogen, såsom

Blodspindling

spillkråka och större korsnäbb. Området är viktigt för olika fladdermöss, kräldjur och groddjur. Nybondas skog är också ett värdefullt tickområde. I skogen har påträffats nästan 70 tickarter, av vilka hälften är indikatorer på värdefulla livsmiljöer. Skogen ingår i stadens naturskyddsprogram och i området finns en friluftsled som också är en naturstig. Notuddens och Uddvarpets kokskjul är belägna nära havsstranden.

Humleblomster

10.11.1 Källkärr

Vid foten av en bergsbrant i en fuktig dal i Nybondas skog finns ett källkärr. Det består huvudsakligen av grankärrsväxtlighet med inslag av arter typiska för källor, exempelvis humleblomster och kärrfräken.

Kustarun

10.11.2 Berg

I Nybondas skog finns en värdefull bergsbrant, som ställvis bildar ett lodrätt stup. På branten växer intressanta arter, såsom svartbräken, stenbräken och hällebräken.

10.12 Havsstrandäng vid Nordsjöviken

Havsstrandängen vid Nordsjöviken på Bastö är en skyddad naturtyp med en areal på 0,22 hektar. I det här öppna området med låg växtlighet och ställvis steniga partier växer bl.a. gulkämpar, gåsört och kustarun.

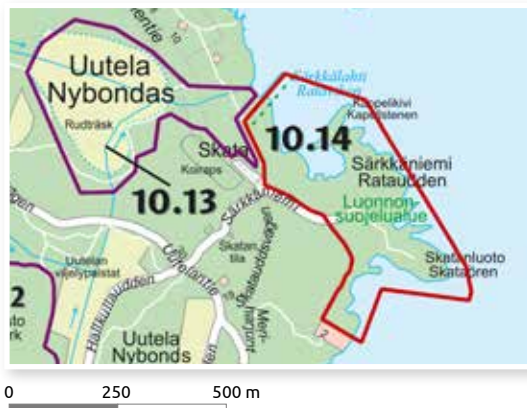

10.13 Rudträsk

I detta område på 11 hektar ingår den dränerade lilla tjärnen Rudträsk och skogen öster om den ända fram till Ratauddens naturskyddsområde. Rudträsket omges av fuktiga ormbunkslundar, och i övrigt finns det madkärr och skogskärr i området. Det växer också ovanligt rikligt med klubbalar i området och i de norra delarna glasbjörkar. Kärrbräken är väl utbredd i södra delen av området. Våtmarken med omgivning är ett viktigt område för groddjur och fladdermöss. Området ingår i stadens naturskyddsprogram och det finns flera friluftsleder och stigar i det.

10.14 Rataudden i Nybondas

Rataudden fredades som naturskyddsområde för att bevara områdets fina strandängar och en flada och ett glo – två ovanliga miljö-

er i Helsingfors. Naturskyddsområdet har en areal på 14,5 hektar. Fladan och gloet är bägge tidigare havsvikar, som i olika grad har avsnörts från havet till följd av landhöjningen. Gloet har redan helt mist kontakten med havet. I skyddsområdet växer bl.a. renfana och

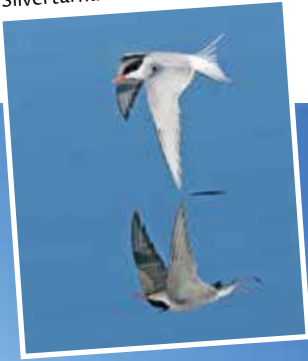
Liten vattenödla

Groda

älgört samt vassar med inslag av kavedun och säv. Vassarna och busksnåren är fina häckningsplatser för änder, vadare och många småfåglar. I området trivs också trastsångare och rödbenor. Rataudens naturskyddsområde är viktigt också för grodor, trollsländor och fladdermöss. Under perioden 1.4–1.8 får man röra sig endast längs stigarna och spängerna i området. Man får fiska och bada bara på de ställen som är avsedda för ändamålet.

10.15 Skataudden

Området på Skataudden är tudelat och det ingår i stadens naturskyddsprogram. Det har en sammanlagd areal på ca tre hektar. Uddens smala, klippiga spets är landskapsmässigt speciellt fin. Vackra ställen är också stenstranden på uddens östra kant och klipporna på väststranden. På Skataudden växer ståtliga tallar och bl.a. strandvial, gul fetknopp och backnejlika. Udden är populär bland ornitologer. Det finns flera friluftsleder och stigar i området.

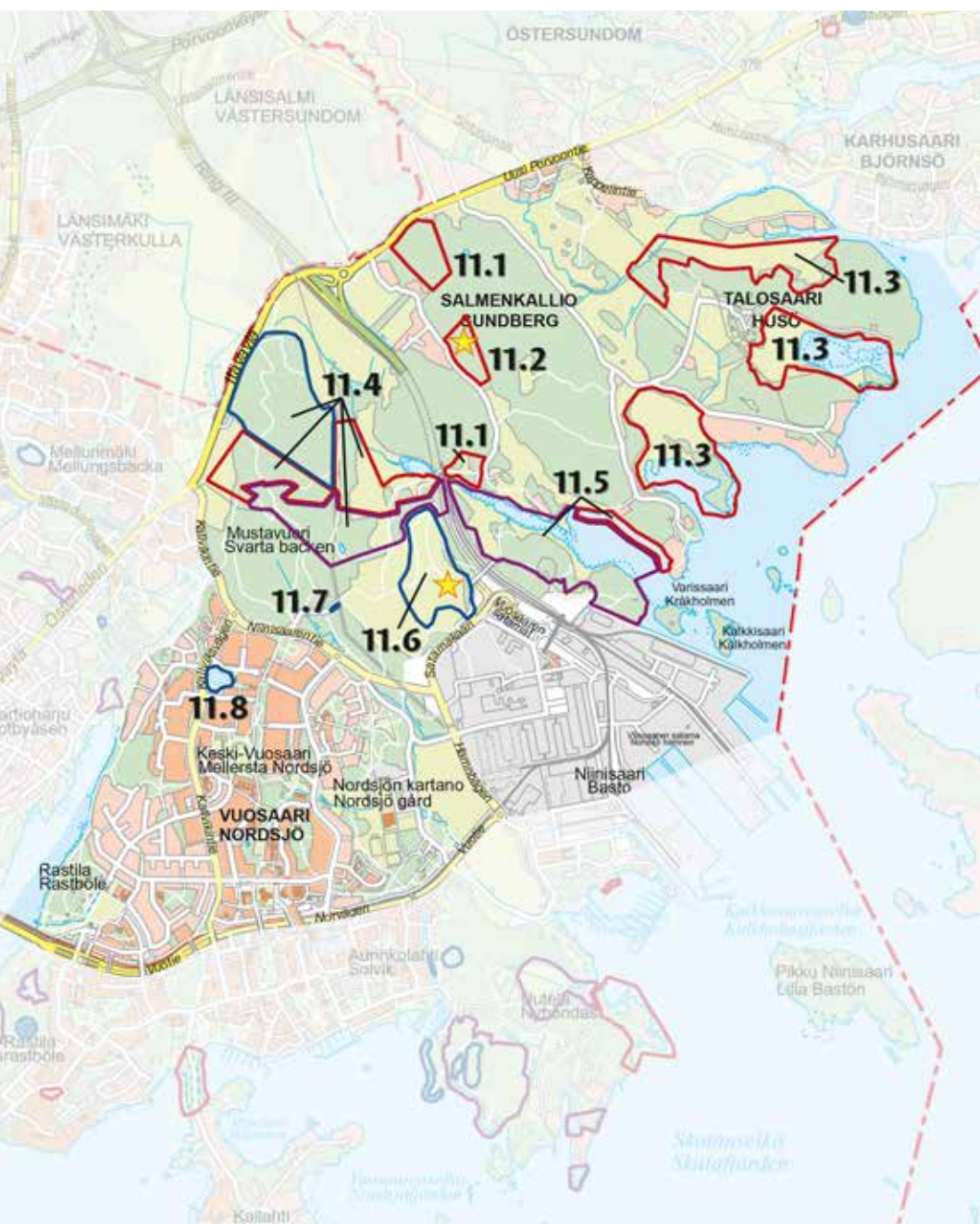

Svarta backen med omnejd

- 11.1 Vikkulla-Kasaberget
- 11.2 Kasaberget
- 11.3 Fågelvattnen i Östersundom
- 11.4 Svarta backen-Borgarstrandsviken
- 11.5 Borgarstrandsviken
- 11.6 Nordsjötoppen
- 11.7 Kuddlava vid Nordsjötoppen
- 11.8 Tjärnen Kangaslampi

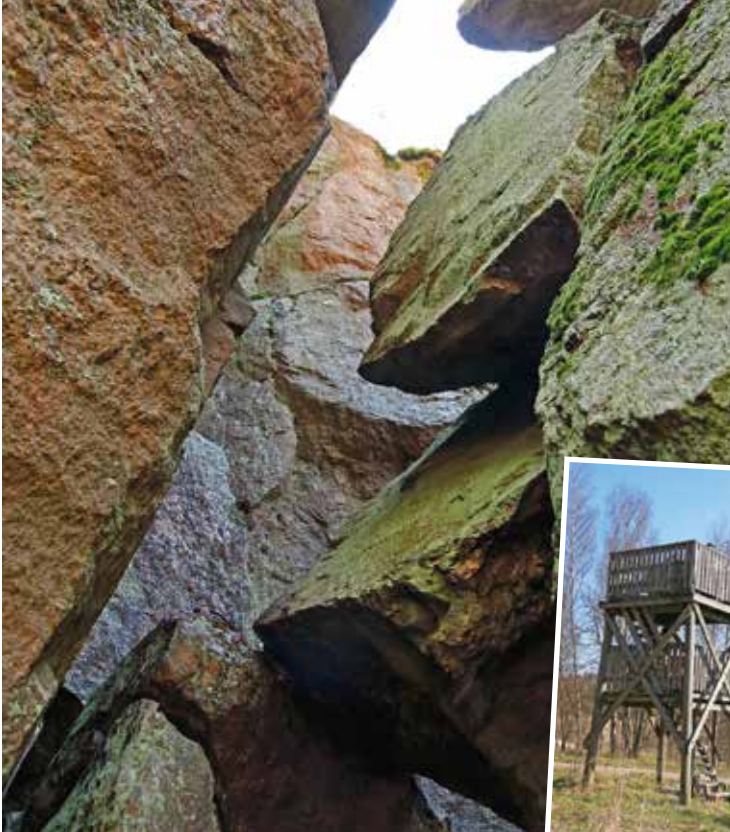

0 500 1000 1500 2000 m

Borgarstrandsvikens fågeltorn på Vikkulla-Kasabergets naturskyddsområde.

11.1 Vikkulla-Kasaberget

Vikkulla-Kasabergets naturskyddsområde består av två områden, som har en sammanlagd areal på över 14 hektar. Området ingår i det Natura-område som kallas Lunden på Svarta backen och fågelområdena i Östersundom. I delområdet Vikkulla på Borgarstrandsvikens norra strand finns en strandäng med såväl hög vattenväxtlighet som ängsväxtlighet. I det här delområdet ingår också södra delen av en hållmarksskog i Labbacka med en frodig granskog i en svagt sluttande backe. Det andra delområdet ligger nära Österleden, nordväst om Kasabergets naturskyddsområde. Här hittar man hållmarker med tallskog och i sluttningarna granskogar. I naturskyddsområdet lever fågelarter som nattskärra och spillkråka. I det

Gravröse från bronsåldern

södra delområdet i Vikkulla finns en friluftsled och stigar och ett fågeltorn vid Borgarstrandsviken. I det norra delområdet går några stigar. Det är förbjudet att färdas med motorfordon och terrängcykel i bägge delområdena.

11.2 Kasaberget

Kasabergets naturskyddsområde på knappa sju hektar ingår i en lång bergsrygg som sträcker sig från Borgarstrandsviken till Håkansböle. I berggrunden i området finns ställvis kalk. Tallen är det vanligaste trädslaget i skyddsområdet och växtligheten är över lag karg. Kasabergets topp är en fin plats att skåda fåglar. Från berget observeras årligen rikligt med speciellt rovfåglar. Här kan man exempelvis se kungsörnar i oktober. Vid berget häckar skogssnäppa. På bergets krön finns ett gravröse från bronsåldern. Det går stigar i området. Kasaberget ingår i Natura-området Lunden på Svarta backen och fågelområdena i Östersundom.

Knölsvanar

11.3 Fågelvattnen i Östersundom

Det här naturskyddsområdet består av tre våtmarksområden och har en sammanlagd areal på 91,5 hektar. Nästan hela området ingår också i Natura-området Lunden på Svarta backen och fågelområdena i Östersundom. Naturskyddsområdet består av de grunda havsvikarna Bruksviken, Torpviken och Kapellviken och deras strandmader och strandängar. Vikarna är rätt eutrofa och domineras av vassar. Områdena med öppet vatten i vikarna är relativt små och isolerade. Arter som häckar i skyddsområdet är t.ex. skäggdopping, sävsångare, fiskgjuse och rördrom. Det är förbjudet att röra sig utanför de markerade lederna under tiden 1.4–31.7. Det är också förbjudet att färdas med motorfordon, båt och cykel i hela området året runt.

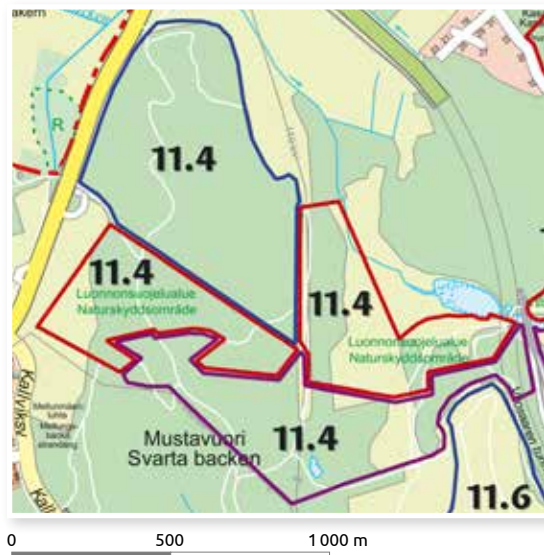

Mindre flugsnappare

11.4 Svarta backen-Borgarstrandsviken

Den sammanlagda arealen för detta område bestående av Svarta backen-Borgarstrandsvikens naturskyddsområde från år 1987, en utvidgningsdel enligt stadens naturskyddsprogram och en lund med mycket värdefull växtlighet på norra Svarta backen är 109 hektar. Svarta backens lund är den kanske finaste lunden i hela huvudstadsregionen. Huvudparten av skogarna i området är grandominerade blandskogar där det också förekommer partier med lundartade moskogar, öppna berghällar och tvinvuxna hållmarkstallskogar. I vårsapektet ingår

Gulsippa

Lungört

Strutbräken

arter som gulsippa, vårärt, nattviol och klockpyrola. Svarta backen är också känd för sitt frodiga strutbräkenbestånd. Östra delen av naturskyddsområdet består huvudsakligen av våtmark med stora buskage, ängar och lövträd. Våtmarken är en viktig livsmiljö för nattsångare, såsom olika fältsångarter, gräshoppångare och småfläckig sumphöna. Sydöstra delen av skyddsområdet är ett värdefullt tickområde. Där hittar man ett brett spektrum av skogar, allt från lundar till torra moskogar, och ställvis också hållmarksskogar. Sällsynta tickor i området är bl.a. citronporing och ostticka. Den häckande fågelfaunan på Svarta backen är artrik, och fågeltätheten saknar motstycke i Finland. Rikligt med grönsångare, svarthättor och minde flugsnappare sjunger i området på våren. Området är också enastående i Helsingfors för groddjur och kräldjur, och där lever bl.a. snokar och kopparödlor. Svarta backen och Borgarstrandsviken i sin helhet är ett speciellt värdefullt område. Detta kronas av det faktum att skogstrakten i södra ändan av Borgarstrandsviken är en mycket viktig livsmiljö för fladdermöss. Huvudparten av området hör också till Natura-området Lunden på Svarta backen och fågelområdena i Östersundom. På Svarta backen finns gamla konstruktioner, såsom en kullerstenväg för kanoner och skyttegravar från första världskriget. Grottona i området är välkända sevärdheter. Det lönar sig att vara försiktig när man rör sig i närheten av grottona och stupen. I naturskyddsområdet får man under perioden 1.4–15.7 röra sig endast längs friluftslederna och stigarna. Det finns flera friluftsleder och stigar i området.

Gräshopporna gillar också Nordsjötoppen.

fiskgjuse eller lärkfalk. I södra delen av området ligger en mycket värdefull skog för tickor. Man har påträffat många sällsynta tickarter där, bl.a. luckticka. Borgarstrandsviken med omnejd är också ett värdefullt område för grod- och kräldjur. Det finns inte många friluftsleder eller stigar i området, men i skogarna söder om viken går dock några stigar.

11.6 Nordsjötoppen

Denna tidigare depå för överloppsjord har genomgått en ansiktslyftning. Den kallas ibland Helsingfors Lappland på grund av det öppna landskapet. Nordsjötoppen är ett populärt område bland friluftsfolk och ornitologer. På backen häckar nuförtiden framför allt arter som trivs i buskmiljöer, t.ex. höksångare och törnskata. Dessutom har den ett gott kornknarrsbestånd. Många flyttfågelsträck går över Nordsjötoppen, och varje år ser fågelskådare flyttande rovfåglar och duvor i området. På vintern trivs steglitsar och hämplingar på backen och tidvis också den sällsynta berglärkan. Det finns flera friluftsleder och stigar på Nordsjötoppen.

11.7 Kuddlava vid Nordsjötoppen

Man kan beundra fin kuddlavastruktur i en berghäll intill ett stängsel nära vägen. Kuddlavan är tydligast under kraftledningen, och det finns fler ställen med blottad kuddlava söderut ända fram till Bastövägen.

11.8 Tjärnen Kangaslampi

Kangaslampi ligger mitt i Ilveskorpiparken, alldeles intill Kallviksvägen. Tjärnens stränder befinner sig rätt nära naturtillståndet. Här och där växer bl.a. stora alar och i strandbrynet kråklöver. I den något över en hektar stora tjärnen växer rikligt med gul näckros. Kangaslampi har en liten björkbevuxen ö. Vid tjärnen håller sjöfåglar och måsar till – och i skymningen fladdermöss. Det går en friluftsled runt tjärnen och det finns ett par bryggor vid stranden.

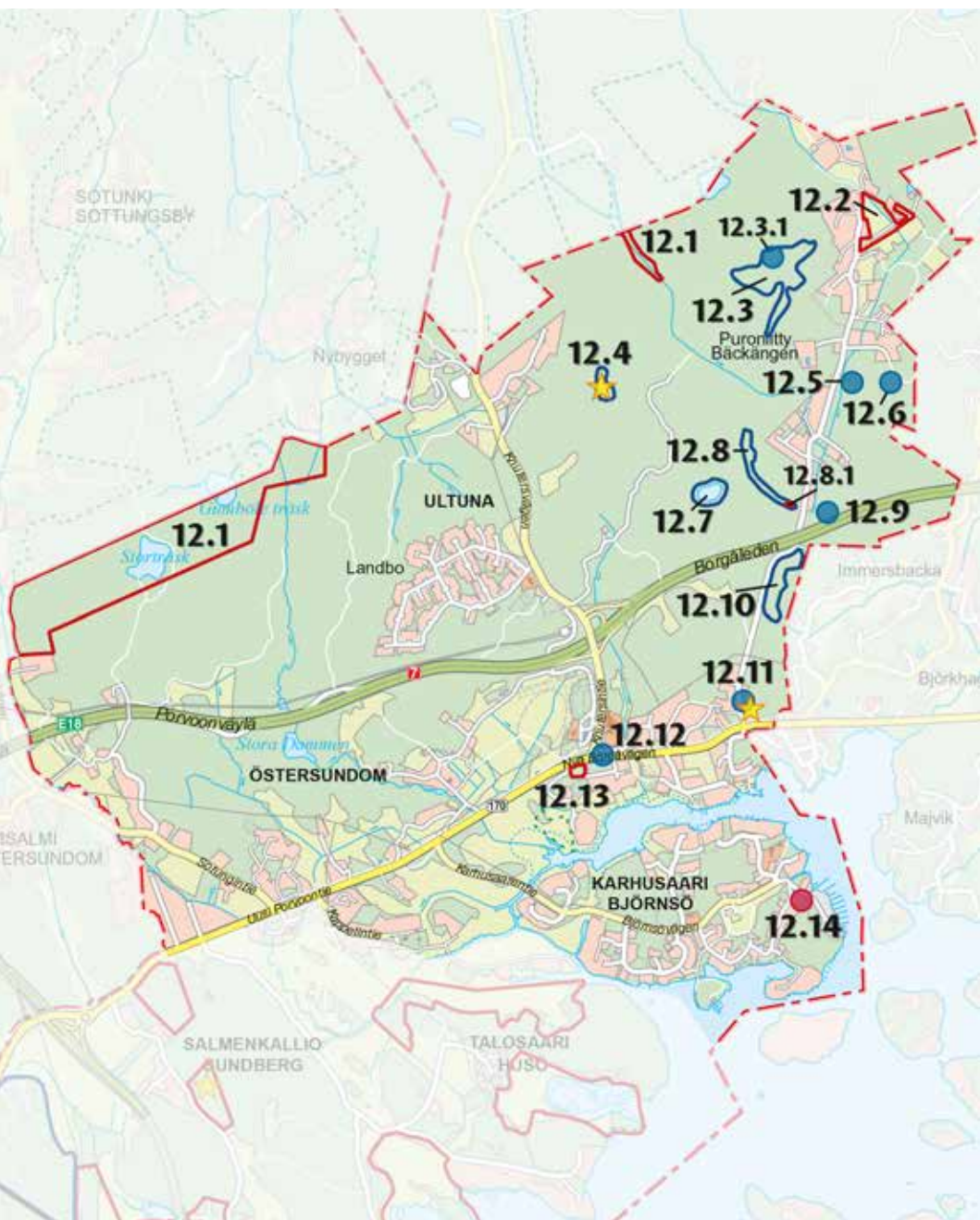

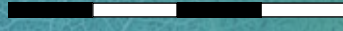
Nordöstra Helsingfors

-
- 12.1 Sibbo storskogs nationalpark**
  - 12.2 Arboretum Saario**
  - 12.3 Bäckängens myr- och lundområde**
    - 12.3.1 Grupp av flyttblock i Riängsbacken
  - 12.4 Långkärrsberget**
  - 12.5 Flyttblock i Skinnarskog**
  - 12.6 Förvittrat flyttblock i Skinnarskog**
  - 12.7 Hältingträsk**
  - 12.8 Hältingbergets brant**
    - 12.8.1 Skogsdunge med ädla lövträd
  - 12.9 Grupp av flyttblock i Bäcknäs**
  - 12.10 Lund utmed bäck i Konungskärr**
  - 12.11 Dagsverksberget**
  - 12.12 Flyttblock intill Nya Borgåvägen**
  - 12.13 Ädellövskog i Korsnäs**
  - 12.14 Grupp av jättegrytor på Vårdkasberget**

0 500 1000 1500 2000 m

Blåbär i blom

Skräddare

12.1 Sibbo storskogs nationalpark

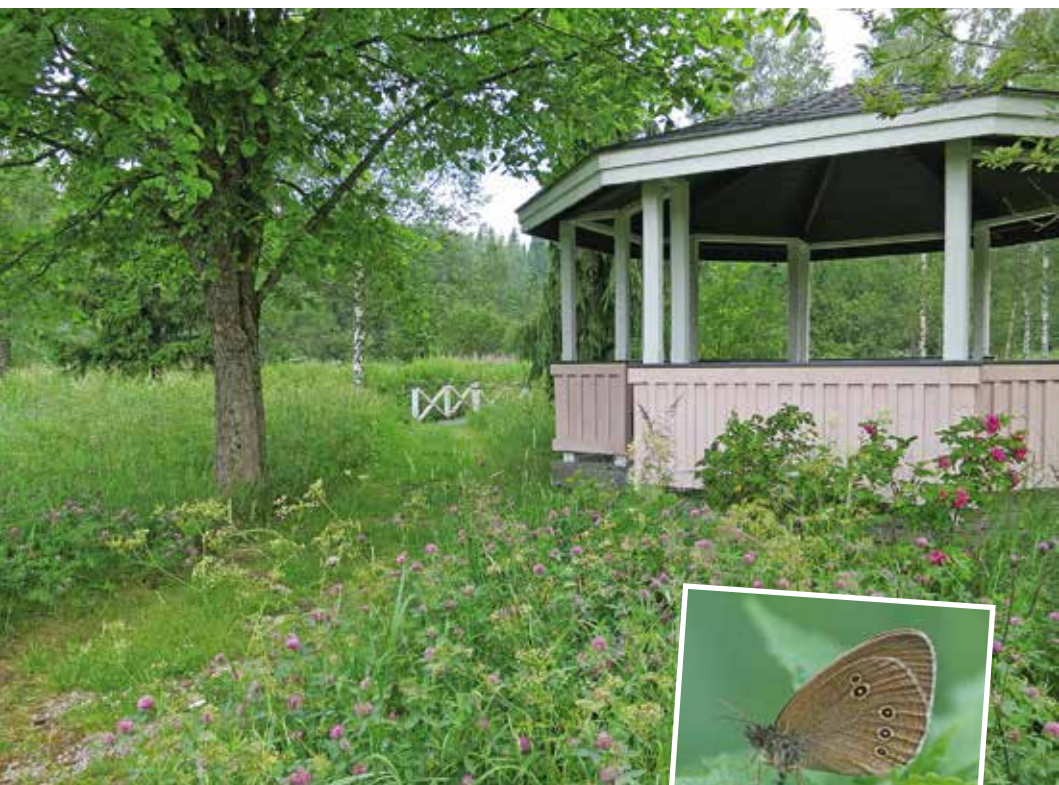
Sibbo storskogs nationalpark har en areal på 23 km². Parken ligger inom tre kommuner, nämligen Sibbo, Vanda och Helsingfors. Två rätt små delar av parken hör till Helsingfors och de har en sammanlagd areal på bara 76 hektar. Storträsk med brunt humusrikt vatten ligger i ett av områdena. På träskets stränder hittar man värdefull myrväxlighet med gungflyn och arter som är mindre vanliga i resten av Helsingfors, t.ex. storsileshår, dvärgtranbär och rosling. Storträsk

Trattkantareller

med stränder är ett oerhört viktigt område för grod- och kräldjur. Vid dess strand går en spångstig. Södra delen av Gumböle träsk, en annan myrtjärn i nationalparken, hör också till Helsingfors. Resten av nationalparken är främst barrträdsdominerad skog med inslag av små blandskogar och myrar. Det finns friluftsleder, stigar och en infotavla i de delar av nationalparken som hör till Helsingfors. Vid Storträsk's strand finns rast- och eldplatser, kokskjul och en tillgänglig torrtoalett.

Luktgräsfjäril

12.2 Arboretum Saario

Arboretum Saario skyddades som naturskyddsområde år 2010 och har en areal på sex hektar. Arboretumet anlades i början av 1990-talet. Området var tidigare ängs-, betes- och åkermark. Nu präglas det av ädla lövträd som ek, lönn och ask. Man hittar också många olika buskar och mindre träd i arboretumet. Där växer även ovanliga former av björk och al och intressanta barrträd, såsom douglasgranar, tujor och lärkar. Man kan ta en titt på arboretumet från en väg nära intill eller vandra utmed Fallbäcken, som korsar området.

Brunfläckig pärlemorfjäril på Jungfru Marie nycklar.

12.3 Bäckängens myr- och lundområde

Bäckängens myr- och lundområde består av tre myrar med mellanliggande smala näs med hållmark och skog. Myrarna omges av bergsbranter och sluttningsskogar, som ställvis är mycket frodiga. Intressanta växter i området är exempelvis granbräken, underviol, hassel, vattenklöver, nattviol och Jungfru Marie nycklar. I skogarna i Bäckängen kan man få se t.ex. talltitor. På våt- och hållmarkerna lever grodor, paddor och olika kräldjur. På de öppna myrarna flyger tidvis omkring rikligt med fjärilar, i mitten av sommaren exempelvis pärlemorfjärilar. Det finns inga friluftsleder utan endast några anspråkslösa stigar i området. Terrängen är ställvis svårframkomlig. På myrarna bör man undvika att röra sig på de blötaste partierna, vars växtlighet lätt tar skada.

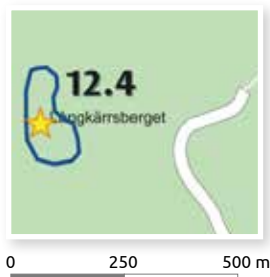
12.3.1

12.3.1 Grupp av flyttblock i Riängsbacken

I Bäckängens myr- och lundområde finns en grupp på tre mäktiga flyttblock. Det högsta av dem är nästan åtta meter högt.

12.4 Långkärrsberget

Från Långkärrsbergets västra del har man en fin utsikt över skogen nedanför. Denna hällmarksskog med fina lavmattor är en del av det omgivande speciellt värdefulla fågelområdet, där det häckar flera arter som förekommer endast sparsamt i Helsingfors. Man kommer bäst upp på berget från en skogsväg från Knutersvägen i öst. Det är ca 300 meter från skogsvägen till utsiktsplatsen.

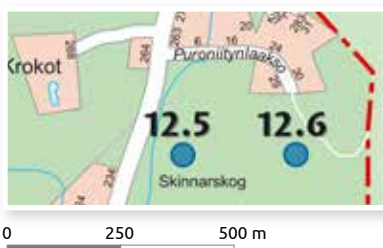

12.5 Flyttblock i Skinnarskog

Detta flyttblock av rapakivi är ca fyra meter högt och ligger i en vacker gammal skog, där man på våren kan höra bl.a. mindre flugsnapparens sång. Söder om flyttblocket finns en värdefull lund, där man kan hitta bl.a. underviol.

12.6 Förvittrat flyttblock i Skinnarskog

Detta två meter höga flyttblock av rapakivi har vittrat kraftigt och har formen av en skalle. Bägge flyttblocken i Skinnarskog är belägna i en skog där det finns mycket få stigar.

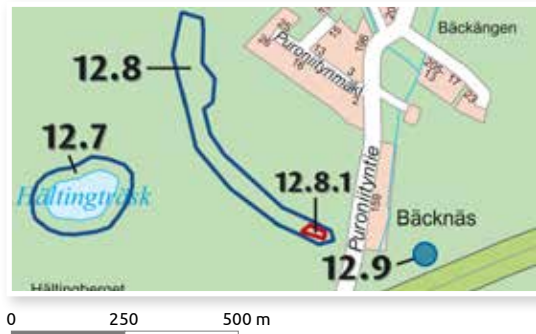
Kärrtrollslända

Storsileshår

12.7 Hälingträsk

Hälingträsk med sina gungflyn och myrväxter är en värdefull miljö både vad gäller landskapet och växtligheten. Växtarter vid träsket är t.ex. storsileshår, missne, kråkbär, tuvull och vit näckros. Hälingträsk är en viktig lekplats för grodor och åkergrador. Även snokar trivs i vattnet och på stränderna. Många trollsländor håller också till vid Hälingträsk, bl.a. olika kärrtrollsländor och segeltrollsländor. Det går en stig runt träsket, och för att inte skada myrväxtligheten bör besökarna hålla sig till stigen.

12.8 Hältingbergets brant

Hältingbergets långa och mäktig västra sluttning är mycket brant med vertikala stup och ställvis överhäng i rentav två våningar. På bergväggarna växer bl.a. svartbräken. I den frodiga skogen vid foten av bergsbranten växer bl.a. trolldruva och blåsippan.

12.8.1 Skogsdunge med ädla lövträd

I södra delen av skogen under Hältingbergets brant finns en skogsdunge med ädla lövträd, och det är fråga om en skyddad naturtyp. Där växer bl.a. ett trettiotal lindar.

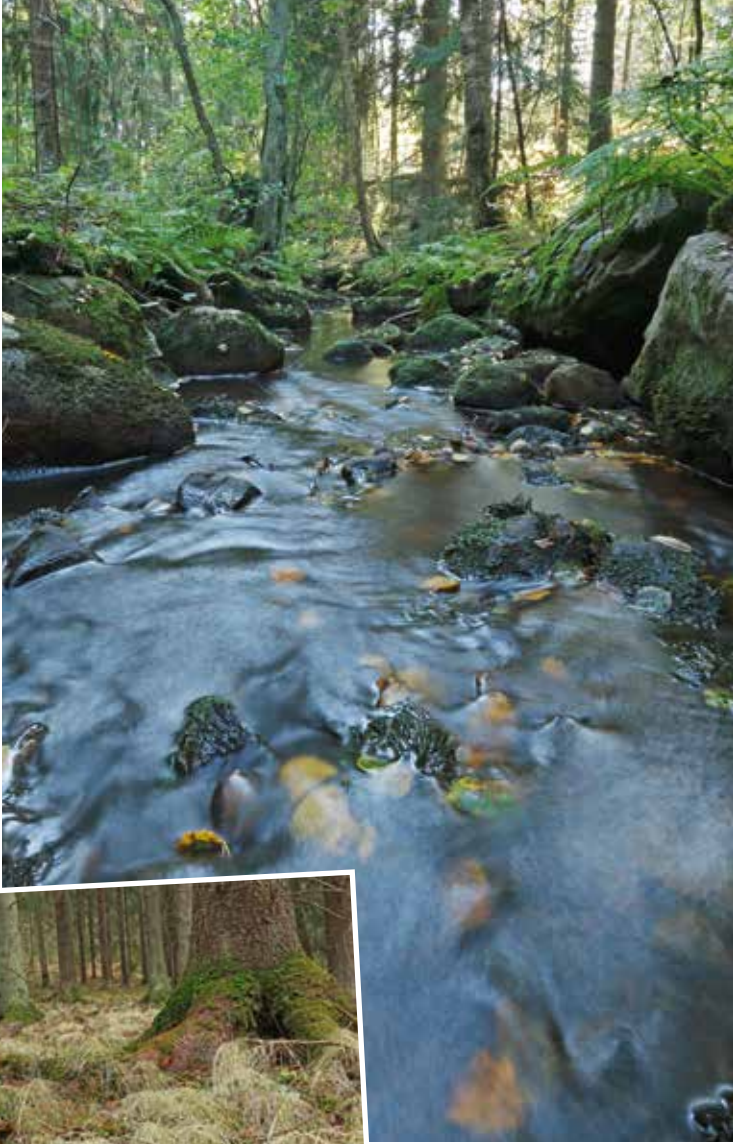

På ett av flyttblocken växer rikligt med stensöta.

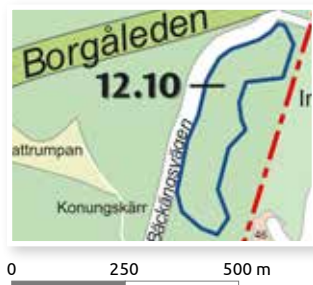
12.9 Grupp av flyttblock i Bäcknäs

Den här gruppen av stora flyttblock i en bergssluttning är ett av de finaste flyttblocksobjekten i Helsingfors. Stenblocken av granitgnejs är några meter höga och under dem finns grottliska utrymmen. Objektet ligger nära Borgåleden. Man kommer till flyttblocken längs en liten skogsstig från Bäckängsvägen.

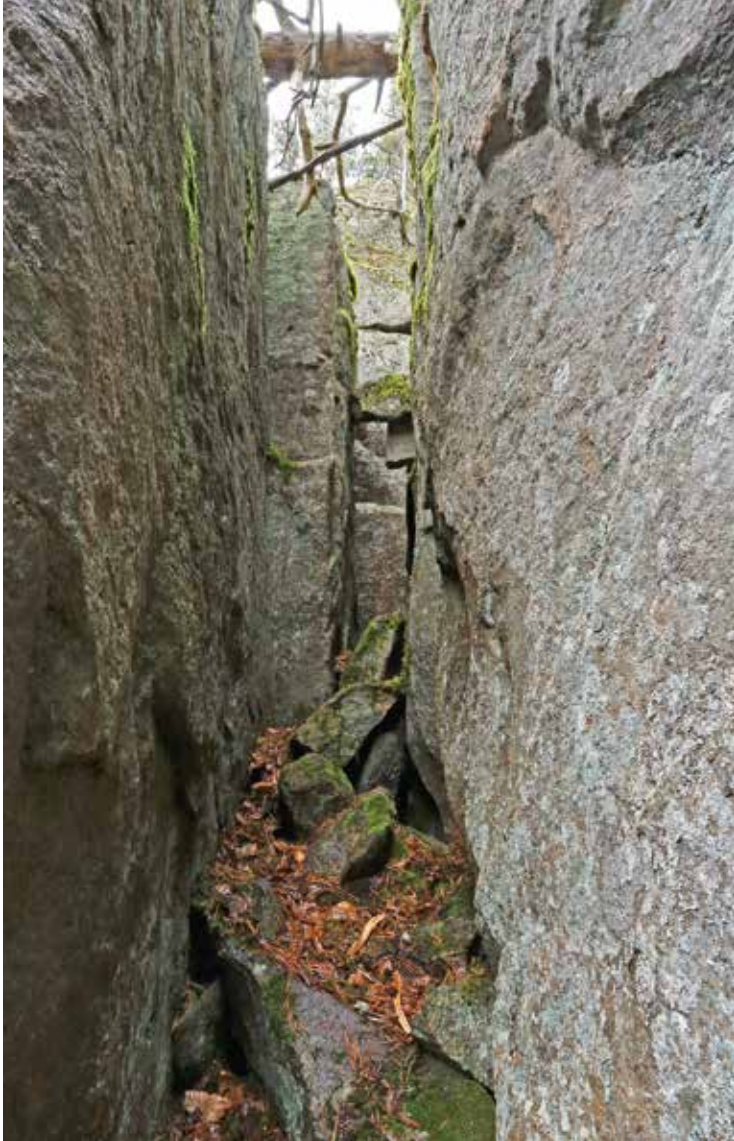

12.10 Lund utmed bäck i Konungskärr

Fallbäcken rinner genom denna vackra lund alldeles söder om Borgåleden. Lundens ligger delvis i en brant sluttning och där växer bl.a. gullpudra, tibast, ängsfräken och lind. Det finns några få stigar i lunden.

12.11 Dagsverksberget

Sydvästra delen av Dagsverksberget består av bergsbranter med vertikala stup, en bergsvägg med sprickor och en större ravinartad stor spricka.

12.12 Flyttblock intill Nya Borgåvägen

Nära korsningen mellan Nya Borgåvägen och Knutersvägen står ett fyra meter högt flyttblock av rapakivi. Lokalbefolkningen kallar detta mäktiga block för Topelius sten och Godermansstenen.

Ornbär

12.13 Ädellövskog i Korsnäs

Denna skog med ädla lövträd är en skyddad naturtyp. Den har en areal på 0,72 hektar. Där växer utöver våra vanligaste trädslag också flera ekar, lönnar och skogsalmar. Det växer massor av lönnplantor i skogen. Andra växtarter i området är bl.a. harsyra, älgört och skogsfräken. Ädellövskogen ligger alldeles intill Nya Borgåvägen.

12.14 Grupp av jättegrytor på Vårdkasberget

Jättegrytorna på Vårdkasberget fridlystes som naturminnesmärke år 1957. Den största av de sju jättegrytorna uppe på bergskrönet har en diameter på ca 1,5 meter.

En titt på berggrunden och jordmånen

Finland ligger på den Fennoskandiska urbergsskölden, där den ur-gamla prekambrisk berggrunden är blottad och inte täckt av sten-avlagringar såsom längre söderut i Europa. Berggrunden hos oss är väldigt gammal och stabil, och det lösa jordmaterialet på dess yta är geologiskt sett mycket ungt.

Berggrunden

Berggrunden i Helsingfors består av metamorfa bergarter, som uppstått genom omvandling av andra bergarter och yngre djupbergarter som består av kristalliserad magma. De metamorfa bergarterna är olika slags *skiffrar* och *gnejser*, som har sitt ursprung i olika sediment och vulkaniska bergarter. Lava har oftast omvandlats till mörk *amfibolit* och vulkanisk aska till skiktad *tuffit*, som kan innehålla skikt av kalksten och mer sällan *lapiller*, dvs. små lavafragment som kastats ut vid vulkanutbrott. Vulkaniska bergarter kan också ha en

Tunna kvarts- och granitådror i de vulkaniska klipporna vid Nybondas kanal.

tydlig *kuddlavastruktur*, som uppstod då lavaklumpar stelnade i vatten. Lavakuddarna har i allmänhet en diameter på 10–70 cm, och deras struktur avslöjar att lavan kastats ut i havsvatten. I Helsingfors består djupbergarterna huvudsakligen av graniter. Skiffrarna och gnejserna i Helsingfors är ca 1,9 miljarder år gamla och graniterna något över 1,8 miljarder år gamla.

Graniter har trängt in i skiffrar eller bildat *migmatiter* med dem, blandbergarter, vanligtvis randiga ådergnejser. Sådana här blandbergarter uppstod under hög temperatur och högt tryck, och de utgör numera rötterna av ett fornt bergsmassiv i södra Finland. Genom vittring och erosion har denna bergskedja nötts ner till nästan intet och de djupaste lagren av vår berggrund är sålunda blottlagda. I området finns mycket lite mörka djupbergarter, såsom *dioriter* och *gabbror*.

Helsingfors berggrund har flera krosszoner, eller stråk med krossat berg, av vilka de största sträcker sig mot nord-nordost och fortsätter långt in i grannkommunerna. De två mest framträdande krosszonerna i Helsingfors är kedjan av bergsbranter norrut från Skepparviken i Hertonäs samt Botbyviken med de långa dalarna norrut från viken.

Jordmånen och spåren efter istiden

Jordmånen i Helsingforstrakten har uppstått huvudsakligen under och efter den senaste nedisningen, då den smältande inlandsisens kant drog sig tillbaka från området för ungefär 13 000 år sedan. Underst, närmast berggrunden ligger ett lager av *morän*, som är en blandning av material av olika kornstorlek och den vanligaste jordarten i Finland. På moränen ligger ställvis sand och/eller lera och silt. De översta och sålunda yngsta skikten består av organiska jordarter såsom torv och gyttja.

Den retirerande inlandsisen lämnade intressanta spår efter sig, exempelvis *räfflor* och andra avtryck på *rundhällar*. Stenar i isens botten gröpte ur räfflor i berget, och i södra Finland går de i riktningen nord-nordväst till syd-sydost.

Åsarna och jättegyrtorna har utformats av smältvattnen från inlandsisen. *Åsarna* bildades under inlandsisen av den grus och sand som strömmade fram i glaciärens sprickor. Stansviksudden på De gerö och Kallviksudden i Nordsjö är välbevarade åsar i Helsingfors.

Flyttblock av rapakivigranit på fornstranden på Hallonberget.

Jättegrytorna uppstod i glaciärströmmars forsar och vattenfall, på ställen där vattnet fick lösa stenar att rotera i sprickor i berggrunden. Den stora jättegrytan i Rönnbacka är exceptionell, inte bara för att den är så stor utan också för att den är från slutet av den näst senaste istiden.

De stora och ofta kantiga *flyttblocken av rapakivigranit* från Viborgs rapakiviområde är en specialitet för sydöstra Finland. Dessa block har ofta flera centimeter stora ovala strukturer av fältspat. Rapakivi är en typ av granit som inte förekommer i berggrunden i Helsingfors, och de här *flyttblocken* i huvudstadsregionen har transporterats hit med flytande isberg i slutet av istiden.

Eftersom jordskorpan trycktes ner av den rentav tre kilometer tjocka inlandsisen, låg havsytan i slutet av istiden 100 meter högre än i dag. Den nedtryckta jordskorpan började sedan höja sig, och denna landhöjning pågår än i dag. I Helsingfors finns det flera fornstränder, som numera ligger högt upp på land och vittnar om Östersjöns tidigare utvecklingsstadier. Merparten av dem är *forma stenstränder*, så kallade djävulsåkrar. De äldsta är från Yoldiahavets tid och ligger i dag på 60 meters höjd över havet, exempelvis fornstranden på Jakobackaberget. En yngre djävulsåker från Litorinahavets tid hittar man i Havsrastböle.

Strömbergsparkens vattenfall

Berggrundens inverkan på den levande naturen

Eftersom jordmånen uppstod genom vittring av berggrunden, inverkar berggrundens kemiska sammansättning på jordmånens sammansättning. Jordmånens kemiska och fysikaliska egenskaper har i sin tur en inverkan på florán och därmed också i någon mån på faunan. Berggrunden i Helsingfors är huvudsakligen näringsfattig och sur. I de kalkrika områdena i exempelvis norra Nordsjö har dock de mineraler som lösts ur berggrunden och jordmånen gett upphov till en säregen, frodig växtlighet. De mörka metavulkaniterna i exempelvis Nordsjö och Degerö påverkar växtligheten i mindre grad. Jordmånens inverkan på växtligheten syns klart när man jämför naturtyperna på grusåsar, moränjorðar och lerjorðar med varandra.

Litteratur

- Aspelund, P. & Paaer, P. 2009: Särkkäniemen luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelma 2009–2018. Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 2009.
- Haapanen, E. 2015: Lauttasaari – Metrolla meren ääreen. Helsingin kaupungin ympäristökeskus.
- Haapanen, E. & Nieminen, M. 2000: Retkiopas Helsingin luontoon. Helsingin kaupungin ympäristökeskus.
- Harakan luontokeskus, 4. painos. Helsingin kaupungin ympäristökeskus 2015.
- Helsingin kaupungin ympäristökeskus, Luontotietojärjestelmä www.hel.fi/luontotieto, 2016.
- Helsingin kaupunki 2014. Haltialan ja Niskalan luontopolut. Tillgänglig på internet < <http://www.hel.fi/www/Helsinki/fi/asuminen-ja-ymparisto/luonto-ja-viheralueet/luontoretket/polut/haltialan-ja-niskalan-luontopolut/> > (sök 13.11.2016).
- Helsingin kaupunki 2016. Harakan luontokeskus ja hiilineutraali Harakka. Tillgänglig på internet < <http://www.hel.fi/www/Helsinki/fi/asuminen-ja-ymparisto/ympariston-suojelu/ymparistotietoisuus/harakan/> > (sök 13.11.2016).
- Helsingin kaupunki 2016. Niskalan arboretum on koko perheen kesäretkikohde. Tillgänglig på internet < <http://www.hel.fi/www/uutiset/fi/rakennusvirasto/niskalan-arboretum-on-koko-perheen-kesaretkikohde> > (sök 13.11.2016).
- Helsingin kaupunki 2016. Pihlajasaari. Tillgänglig på internet < <http://www.hel.fi/www/helsinki/fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/ulkoilu/saaristossa/pihlajasaari> > (sök 13.11.2016).
- Helsingin kaupunki 2016. Tilastotietoja Helsingistä 2016. Tillgänglig på internet < http://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/16_06_16_Tilastotietoja_Helsingista_2016_Askelo.pdf > (sök 13.11.2016).
- Keskuspuisto tutuksi pala palalta, 2. painos. Helsingin kaupungin rakennusvirasto 2015.
- Kivipelto, A. (toim.) 2016: Suomen paksuimmat puut komeilevat etelän puistoissa. Tillgänglig på internet < <http://www.hs.fi/tiede/a1465962180810> > (sök 13.11.2016).
- Koivistoinen, M., Koto, R., Tegel, S. & Väinölä, A. 1999: Laajasuonpuisto – alppiruusut ja puistoatsaleat. Helsingin kaupungin rakennusvirasto, viherosasto & Helsingin yliopisto 1999.
- Lammi, E. 2014: Kallahdenharjun luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelma 2014–2023. Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 2014.
- Lammi, E. 2014: Kallahden rantaniityn luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelma 2014–2023. Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 2014.
- Lammi, E. & Routasuo, P. 2016: Helsingin liito-oravakartoitus 2016. Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 2016.

- Luontotieto Keiron Oy 2008: Ruutin-
kosken luonnonsuojelualueen hoi-
to- ja käyttösuunnitelma. Helsingin
kaupungin ympäristökeskuksen jul-
kaisuja 2008.
- Metsähallitus, luontopalvelut 2016.
Vallisaari ja Kuninkaansaari. Till-
gänglig på internet < [http://julkai-
sut.metsa.fi/assets/pdf/lp/Esitteet/
vallisaarfin.pdf](http://julkai-
sut.metsa.fi/assets/pdf/lp/Esitteet/
vallisaarfin.pdf) > (sök 13.11.2016).
- Mikkola-Roos, M. (toim.) & Yrjölä, R.
2000: Viikki – Helsingin Vanhankau-
punginlahden historiaa ja luontoa.
Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Mikkola-Roos, M., Rusanen, P., Haapa-
nen, E., Lehikoinen, A., Pynnönen,
P. & Sarvanne, H. 2013: Helsingin
Vanhankaupunginlahden linnuston-
seuranta 2012. Vuosien 2000–2012
yhteenveto. Helsingin kaupungin
ympäristökeskuksen julkaisuja
2013.
- Nummi, E. 2010: Vihreät sylit – käve-
lyretkiä Helsingin puistoihin. Editia
Publishing Oy, Helsinki.
- Pellikka, K., Kuisma, J., Virtanen, L.
& Probenstos Oy 2015: Longinojan
vedenlaatu ja ekologinen tila. Hel-
singin kaupungin ympäristökeskuk-
sen julkaisuja 2015.
- Pietilä, H. (toim.) 2003: Helsingin van-
hojen puiden tarinoita. Helsingin
kaupungin ympäristökeskus, 2003.
- Saarikivi, J. 2008: Helsingin mateli-
ja- ja sammakkoeläinlajisto sekä
tärkeät matelija- ja sammakkoeläin-
alueet vuonna 2007. Helsingin kau-
pungin ympäristökeskuksen julkai-
suja 2008.
- Salla, A. 2004: Kallioperän ja maape-
rän arvokkaat luontokohteet Hel-
singissä. Helsingin kaupungin
ympäristökeskuksen julkaisuja 6/2004.
- Savola, K. 2012: Helsingin metsien
kääpäselvitys. Helsingin kaupungin
ympäristökeskuksen julkaisuja 2011.
- Savola, K. 2015: Helsingin metsien
kääpäselvityksen täydennys 2014.
Helsingin kaupungin ympäristökes-
kuksen julkaisuja 2015.
- Solonen, T., Heimonen, J., Koivula,
M. & Kostet, J. (toim.) 2015: Lähde
linturetkelle! Pääkaupunkiseudun
parhaat lintupaikat. Helsingin Seu-
dun Lintutieteellinen Yhdistys Trin-
ga ry ja Kustannusosakeyhtiö Nemo
Oy. 372 s.
- Tarvainen, V., Koho, E., Kouki, A-M. &
Salo, A. 2005: Helsingin purot – Mil-
laista vettä kaupungissamme virtaa?
Helsingin kaupungin ympäristökes-
kuksen julkaisuja 2005.
- Virtavesien hoitoyhdistys ry. Mätäpu-
ro. Tillgänglig på internet < [http://
www.virtavesi.com/index.php?up-
perCatId=23&catId=24](http://
www.virtavesi.com/index.php?up-
perCatId=23&catId=24) - Virtave-
siyhdistys > (sök 13.11.2016).
- Vähä-Piikkiö, I. (toim.) 2002: Lautta-
saaren luontoatlas. Helsingin kau-
pungin tietokeskus.
- Wermundsen, T., Nieminen, J. & Asi-
kainen, P. 2014: Helsingin lepak-
kolajisto ja tärkeät lepakkoalueet
vuonna 2014. Helsingin kaupungin
kaupunkisuunnitteluvirasto. Till-
gänglig på internet < [http://www.
hel.fi/hel2/ksv/julkaisut/yos_2014-
38.pdf](http://www.
hel.fi/hel2/ksv/julkaisut/yos_2014-
38.pdf) > (sök 13.11.2016).

Register

- Alprosparken i Haga 73
Arboretum Saario 226
Backlundar vid Långforsen 90
Backängen vid Bäckes torp 124
Baggböleskogen 103
Batteribacken 66
Berg i Henriksdal 171
Berg i Stensböle 176
    Jordfyllda jättegrytor 176
Berg i Västra Hertonäs 126
Berg på Vårdö 162
Berg vid Alpparken 84
Berg vid Handelskvarnsvägen 135
    Grupp av jättegrytor 136
Berg vid Rönbackavägen 146
Berg vid Ånäsvägen 110
Berghällar i Mejlansparken 37
Björkholmens havsstrandäng 48
Borgarstrandsviken 218
Borgbergsparkens blomsteräng 186
Borgnäsets klubbalslund 114
Brunakärr och Dal 83
Brunnsparken 15
    Rundhäll 16
    Ravin 16
    Flyttblock och blottad migmatit
    17
Byholmsstranden 113
Bäckvikens strandäng 121
Bäckängens myr- och
lundområde 227
    Grupp av flyttblock
    i Riängsbacken 228
Dagsverksberget 235
Degerö sandstrand 157
Drumsö stränder 53
    Mörtnäs havsstrandäng 56
    Hallonnäs havsstrandäng 56
    Västra och Östra Rönnskär 58
    Lund på Västra Rönnskär 60
    Havsstrandäng på Västra
    Rönnskär 60
    Jättegryta på Östra Rönnskär 60
Ek på Turholm 150
Fastholmen och skogen på
    Bastuvikens östra strand 127
Fattigkärr i Nybondas 200
Flyttblock i Havsrastböle 192
Flyttblock i Skinnarskog 230
Flyttblock intill Nya Borgåvägen
    236
Flyttblock på Björkholmen 47
Flyttblock på Vårdö 159
Flyttblock vid Hakalaudsvägen 119
Flyttblock vid Långforsen 94
Flyttblock vid Portgränden 182
Flyttblock vid Skådespelarvägen 72
Flyttblock vid Åslappsvägen 141
Fornstrand i Jakobacka 174
Fågelvattnen i Östersundom 214
Fårholmen 115
Fölisön 39
    Tall och myrstack 41
    Jättegryta 42
    Tjärnar 42
    Havsstrandäng 43
    Klippskär söder om Fölisön 44
Förekomst av spjutskråp på Vårdö
    160
Förvittrat flyttblock i Skinnarskog
    230
Gammal ek i Tali 70
Gammal knäckepil i Kronohagen 87
Gammal lönn i Rönninge 145
Gammelfura i Uppby 156
Gammelskog på Stenudden 128
    Jättegrytor 129
Gammelstadsforsen 111

- Granholmen 116
 Grotens fors 100
     Grupp av vresalmar 101
 Grupp av fem ekar i Mejllans 36
 Grupp av flyttblock i Bäcknäs 233
 Grupp av jättegytor på
     Vårdkasberget 238
 Grävlingsskogen 123
 Hagabäcken 78
 Hallonberget 132
     Hassellund vid Viksvägen 134
 Hassellund i Böle 82
 Hassellund i Jakobacka 172
 Hassellund i Månsas 79
 Hassellund i Vik 122
 Havsrastböle skog 191
     Stenig fornstrand 192
 Havsstrandäng vid Nordsjöviken
     204
 Havtornsträd i Eira 24
 Himmelsberget 80
     Flyttblock 80
 Hongasmossa 64
 Hummelviksparken 38
 Hältingbergets brant 232
     Skogsdunge med ädla lövträd 232
 Hältingträsk 231
 Jakobackaberget 173
 Jollasmyren 164
 Jätteaspar i Kottby 81
 Jättegyta i Kottby 82
 Jättegyta på Drakudden 160
 Jättegytor i Kasberget 137
 Jättegytor i Stensböle 177
 Jättegytor på Karolinberget 166
 Jättegytor vid Örnstensvägen 143
 Jätterösparken 46
 Kajsaniemi botaniska trädgård 86
 Kallviksgrundet 195
 Kallviks strandäng 198
 Kallviksåsen 194
 Kasaberget 213
 Klubbalslund på Drakudden 160
 Klippor på Notuddens västra strand
     201
 Knöltall på Turholm 151
 Kronbergsträsket 152
 Kuddlava vid Nordsjötoppen 220
 Kungseken 92
 Kvarnberget 48
 Kyrkoby fors 140
 Lillforsens klippor 109
 Lind med två stammar på Turholm
     150
 Lind på Turholm 151
 Linddunge vid Kronberget 153
 Lund med ädla lövträd i Åggelby
     108
 Lund utmed bäck i Konungskärr
     234
 Lund vid Hertonas gård 131
 Långkärrsberget 228
 Magnuskärr 104
 Malmgårdstoppen 65
 Malms begravningsplats 147
 Nackböle arboretum 99
 Nordsjötoppen 219
 Nybondas skog 201
     Källkärr 203
     Berg 204
 Observatorieberget 14
 Ormgran i Domarby 105
 Ormgran i Norra Haga 71
 Ramsöuddens lund 190
 Rastbölekärret 193
 Rataudden i Nybondas 206
 Roosbacken 170
 Rudträsk 205
 Rundhäll på Blåbärslandet 32
 Rundhällar vid Nybondas kanal 199
 Sibbo storskogs nationalpark 224
 Silverpoppel på Degerö 158
 Skanslandet och Kungsholmen 29
     Träsket på Skanslandet 31
     Lindallé på Skanslandet 32
 Skataudden 209

- Skogen i Mölylä 125
- Skogen väster om Lilla Hoplaxviken 75
- Skogsområde i Svedängen-Tomtbacka 94
- Slåttmossen 175
- Spikberget 184
- Stansviks lund- och gruvområde 154
- Stansviksudden 155
- Stensböle depå 181
- Stensböle skog 178
- Flyttblock av granit* 178
- Fornstrand* 179
- Flyttblock av rapakivi* 180
- Stenuddens spets 130
- Stickelbackabäcken 142
- Stora Hoplaxviken och Talitoppen 68
- Stora Rântan 18
- Ångar och torrängar* 20
- Vall söder om Konsthuset* 21
- Havsstrandäng* 21
- Stora Rântans sydspets och Gamla Rântan* 22
- Kuddlava* 23
- Jättegryta* 23
- Strömbergsparkens vattenfall 67
- Svarta backen-Borgarstrandsviken 215
- Sveaborg 24
- Jättegryta* 28
- Svedängstoppen 102
- Tali strandlund och Rutåån 69
- Tall i Hertonäs 130
- Tall i Mejlans 37
- Tall i Ärvings 183
- Tall på Degerö 156
- Taxnäs havsstrandäng 53
- Tjärn i Koneparken 74
- Tjärn i Tjälstensparken 144
- Tjärnen Kangaslampi 220
- Tomtbacka urskog 97
- Tomteberget 167
- Torräng i Nybroparken 185
- Torräng vid Långforsen 93
- Tölövikens med omnejd 85
- Vanda åbrink 91
- Vik-Gammelstadsviken 116
- Vikkulla-Kasaberget 212
- Väringsparken 187
- Västerfjärdsnäset 51
- Jättegryta* 51
- Västra och Östra Rönnskär 58
- Åkrarna i främre Vik 120
- Ädellövskog i Korsnäs 237
- Örnberget 50
- Österängsdalen 165

Grönfingrar och Natura 2000-områden

Grönfingrar: Grönfingrarna bildar stommen för ett nätverk av ekologiskt värdefulla grönområden. Grönfingrarna är mångsidiga rekreations- och friluftsområden med betydande natur-, kultur- och landskapsvärden.

Natura-områden: Det finns fyra Natura-områden i Helsingfors: Fågelområdena i Gammelstadsfjärden, Ås-, ängs- och vattenområdena i Kallvik, Lunden på Svarta backen och fågelområdena i Östersundom samt Vanda å. Med hjälp av Natura 2000-nätverket värnar man om naturens mångfald inom Europeiska unionen genom att skydda naturtyper och arter som ingår i habitatdirektivet och fågeldirektivet.

Smart friluftsliv

Naturutflykter är trevliga och skojiga – både nu och i framtiden – om vi alla beter oss miljösmart. När vi följer principerna för allemansrätten, lämnar vi inga som helst spår efter oss ute i naturen. Det är alltså viktigt att vi idkar smart friluftsliv, för annars nöter vi snabbt ut naturen, speciellt i städerna.

Nyttiga tips och råd:

- Packa maten skräpfritt i kärl och flaskor redan hemma.
- Om det trots allt uppstår lite skräp under utflykten, t.ex. bananskal, ta det med dig hem i de tomma kärlen.
- Om du vandrar längs friluftsleder och stigar, nöter du inte ut ställen med känslig växtlighet. Gå inte heller in på andras gårdsplaner och odlingar.
- Det är tillåtet att göra upp eld endast på eldplatser avsedda för ändamålet. Du kan använda ett stormkök överallt, men en grill får du använda endast på ställen där detta inte är förbjudet. Kom också ihåg att du inte kan kasta het kol i naturen eller lägga den i sopkärl på grund av brandfara.
- Du får plocka svamp och bär men inte lavar och mossor. Skada inte heller växter, exempelvis genom att bryta av kvistar.
- Håll dig på tillräckligt långt avstånd från vilda djur.
- Håll alltid hundar kopplade.
- Du kan fritt bada, meta och fiska med pilk och strömmingshäckla. Andra former av fiske behöver du tillstånd för och på en del ställen är fiske förbjudet. Mer information finns på adressen ahven.net/sv
- Visa respekt även för de övriga besökarna, men du kan naturligtvis tala med folk du möter om intressanta naturobservationer.

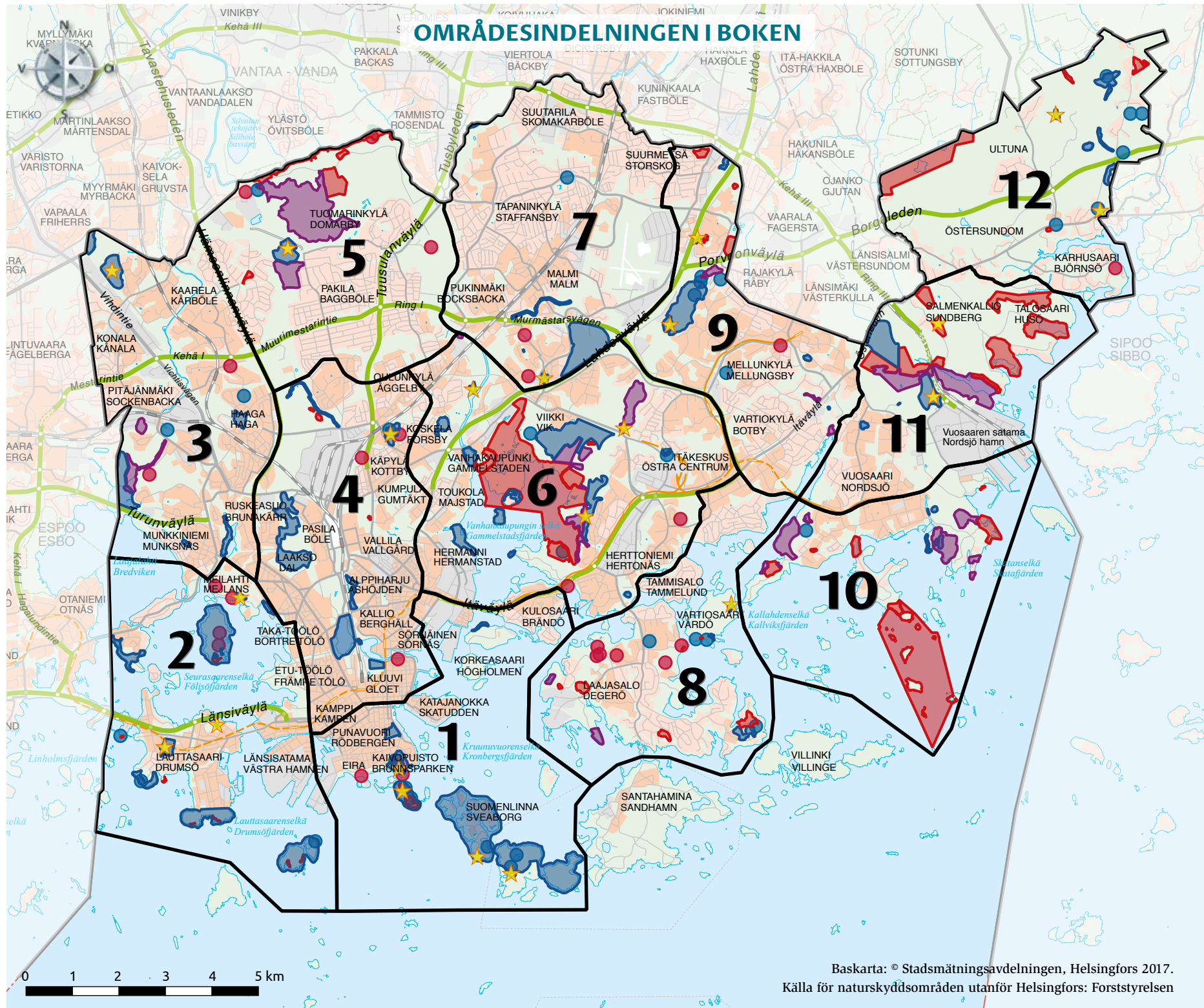
Kartförklaringar

Naturskyddsområde / Skyddad naturtyp	
Naturminnesmärke	
Område som ska skyddas	
Annat värdefullt naturområde	
Annat värdefullt naturobjekt	
Utsiktsplats	

OMRÅDESINDELNINGEN I BOKEN

Helsingfors gröna skatter 200 naturupplevelser

Vet du var du kan hitta skäggmesar i Helsingfors? Eller undersöka de exceptionellt gamla jättegrytorna Aarnipata och Rauninmalja? Den här boken presenterar 200 intressanta naturobjekt i Helsingfors. Du hittar mellan dessa pärmar Helsingfors viktigaste naturobjekt, exempelvis Gammelstadsvikens internationellt värdefulla våtmarker och Centralparkens stora skogar och de välkända utflyktmålen Fölisön och Sveaborg. Boken tar dig också till mindre kända men minst lika fascinerande ställen. De flesta ligger dessutom rätt nära dig och är lätta att nå.

Helsingfors natur är mångsidig och omväxlande. Här hittar du klippiga havsstränder, strandängar, våtmarker, lundar och rentav myrar och lite urskog. Vår huvudstad visar upp sina vackraste vyer och en artrik flora och fauna. Syftet med den här boken är att hjälpa dig att hitta stadsnaturen och dess biologiska mångfald – värdefulla naturområden och mindre objekt till och med mitt i staden.

Boken presenterar merparten av Helsingfors naturskyddsområden, skyddade naturtyper och områden som man planerar att freda samt nästan alla naturminnesmärken. Boken beskriver också ett antal intressanta geologiska objekt, vårdbiotoper, parker och grönområden.

Njut av gröna Helsingfors!